

Rúbí Tani Yòwánì dré tìsìle dhi

© 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Licence - Creative Commons CC:BY-NC-ND

Rúbí Tani Yòwánì dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Yòwánì 'i. Akódhi nda tá àpóstolò kí àlo 'i. Vèsè be bí, àyi Pétèrò fbe ìndì Yàkóbhò be dhi i tá ànyi Yésu làga. Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adrè áyi zi «Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi» ró. Yòwánì ni tàndì tadhá tà í dré búkù kònìdhi ni tisìzo ásà dhi kònìni: «Dì, à tisì tà kòdhi i, mì kòka'irò dhi, Yésu Mèsíyà 'i, ìndì Gìká ni Mvágó 'i gò, àmi kí tà ka'ika'i nda sè dhi, mì kàdréró lídrì fbe akódhi léna be dhi bvó.» (À kònò 20:31.)

Búkù Yòwánì dré tisìle kònìdhi twá búkù na àruka Rúbí Tani ni tà dri dhi i rúsè. Kìdhoma ni léna dhi, Yòwánì adrè Gìká ni tà àndu ngì, adrézó tadhá dhi, Yésu Gìká ni Kúlí adrélépi tá ngbú tùmání Gìká be, ìndì adrélépi ína Gìká ro dhi 'i (1:1). Kúlí nda atsá tá móndí ro gò, dré bhà mòzo àma kòfalé adrézó tùmání àma fbe (1:14). Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adrè tà twátwa líndrìga ró Yésu dré 'òle dhi kí tití, tadházóá dhi, akódhi Mèsíyà 'i, ìndì Gìká ni Mvágó 'i káyà dhi. Yésu adrè kpà áyi tàndì ni zi «mápà adrélépi lídrì fe dhi» ró (6:35, 48), «ngádra adrélépi ngá kazá móndyá bvò àdhya i dré dhi» ró (8:12; 9:5), «kábílígyà líkílépi dóro dhi» ró (10:11, 14), «dhya adrélépi móndí kí tìngá dràdrà lésè, ìndì adrélépi lídrì fe àyi dré dhi» ró (11:25), «látì» ró, «tà bàti» ró, ìndì «lídrì» ro (14:6). Dì Yòwánì adrè móndí zyandre dhi i ka'i tá Yésu atsázó akódhi ni lebèbhá i ró ngíni ya dhi ni tití. Dì, móndí àruka i gà àyikya akódhi ni ka'ima.

Yòwánì adrè tà bí Yésu dré 'òle ìndì tàle áyi lebèbhá kí kodzózó ìndì àyi kí togó tìndrìzo ngátsi áyi dràma kandrà dhi sè dhi kí tití (13-16). Adrè kpà tà Yésu dré zìle Gìká tí áyi tàndì dré ìndì áyi lebèbhá i dré dhi kí tití (17).

Yòwánì adrè tadhá ngádra 'á dhi, Gìká adrè móndyá títi adrèbhá Yésu ni ka'i dhi kí tídrì, i kàdréró lídrì kóná vèsè kólyá dhi fbe. Kòdhi adrè tàá dhi, áyi nda i dré dhi, lídrì kóná vèsè kólyá nda kídhó dre.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi kí atìma

- 1) Yésu Krísto, Gìkà nì Kúlí 'ì (1:1-18)
- 2) Yòwánì Bàtísimò fèlepi, ìndì Yésu nì lebèbhá drìdrì dhi ì (1:19-51)
- 3) Yésu nì àzì mómódí ì kòfalé dhi (2:1–12:50)
- 4) Yésu nì pòsò kùdù, ìndì akódhì nì dràma (13:1–19:42)
- 5) Yésu nì ngàma dràdrà 'àsè dhi, ìndì akódhì nì agama akódhì nì lebèbhá ì kandrà dhi (20:1–21:25)

1

Yésu Krísto, Gìkà nì Kúlí 'ì

¹ Ngá wáyì dhi kì bhàma kandrà dhi, Kúlí tá be. Kúlí nda tá tùmání Gìkà be, ìndì Kúlí nda tá Gìkà 'ì. ² Akódhì tá tùmání Gìkà be drìdrì ngá wáyì dhi kì bhàma kandrà.

³ Gìkà 'o tá akódhì ngá wáyì dhi kì bha dhi kòdhya. Dì ngá àlo bhàle akódhì àko dhi yókódhó. ⁴ Lídrì tá akódhì léna, ìndì lídrì nda tá ngàdra 'ì mómódí ì dré.

⁵ Ngàdra nda adrè kòle tínímvá na, ìndì tínímvá kitswá akódhì nì lavú bwà ko.

⁶ Gìkà amù tá dhya àlo rú be Yòwánì dhi. ⁷ Akódhì nda alì ngàdra nda nì tà longó, mómódí wáyì dhi ì kòka'ìrò àsà be dhi bvó. ⁸ Yòwánì nì tàndì tá ngàdra nda 'ì ko. Dì, akódhì alì ína ngàdra nda nì tà longó. ⁹ Tàko ko, ngàdra bàti adrélépi ngá kazá mómódí wáyì ì dré dhi, adrè tá alìle bvò le.

¹⁰ Dì dhya adrélépi Kúlí 'ì nda alì tá adrélé bvò le. Dì, tágba Gìkà dré akódhì nì 'òzo bvò nda nì bha dhi, mómódí bvò nda àdhya ì nì akódhì ko. ¹¹ Akódhì atsá áyì tàndì nì mómódí ì vélé. Dì, mómódí akódhì àdhya nda ì ka'ì àyikya akódhì ko.

¹² Tágba kònìni dhi, mómódí wáyì akódhì nì ka'ìbhá, akódhì nì dòzo àyì kì togó na dhi ì dré dhi, akódhì fè rìnyí ì dré atsázó Gìkà nì ànzì ì ró. ¹³ À ti ànzì nda ì ngóro mómódí ì dré adrélé ànzì ti dhi t́ni ko, ngóro mómódí ì dré adrélé tà le 'òle dhi t́ni ko, ìndì agó dré adrélé tà le 'òle dhi t́ni ko. Be ró dhi, Gìkà ti àyì atsálé áyì ànzì ì ró dhi nì.

¹⁴ Dhya adrélépi Kúlí 'ì nda atsá tá mómódí ro gò, dré bhà m̀zo àma kòfalé adrèzó tùmání àma íbe. Mà nò akódhì nì mìlanzìlanzì 'í. Mìlanzìlanzì nda,

mìlanzìlanzì Gìkà nì Mvágó àlo kwákwá nda dré kisúlé áyi Atá véna dhi 'i.
Akódhi ga togó tani sè bí, ìndì tà bàti sè bí.

¹⁵ Dì Yòwánì longó tá akódhi nda ni tà ngádra 'á mómí ì dré. Akódhi loyó kúlí tazoá dhi: «Kòndhi dhya má dré tá tà nì nì tazo dhi 'i. Má tà tá dhi: <Dhya adrélépi adhéle má bvó dhi kàdrì áma lavú. Tàko ko, áma tirà ko dhi 'á dhi, akódhi tá ína be.»»

¹⁶ Akódhi nda ni togó tani kàdrì lavúlé dhi sè dhi, àma tíí, mà kisú tà tani tà tani àzya dri. ¹⁷ Tàko ko, Gìkà longó tá áyi tátrítrí kúlí Mósè tí. Dì, fè Yésu Krísto áyi togó tani tadhá áyi tà bàti be dhi kòdhyà. ¹⁸ Dhya àlo nò tàdzí Gìkà ko. Dì, akódhi nì Mvágó àlo kwákwá adrélépi ína Gìkà ro, ìndì adrélépi áyi Atá làga nda, 'o Gìkà mómí ì dré nìle dhi nì.

Yòwánì Bâtísimò fèlepi longó Yésu nì tà

(À kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Márokò 1:1-8; Lúkà 3:1-18)

¹⁹ Yúdà ànzì kì kàdrì Yèrúsalmà na dhi ì dré kòwánà kì mùzo Lévi íbe ìle Yòwánì véna dhi, áyi nda ì lizí tá akódhi tí dhi: «Mì àdhi 'i?» ²⁰ Dì akódhi gà kúlí logoma àyi tí dhi ko. Dì, tà ína ngádra 'á dhi: «Ma Mèsíyà 'i ko.»^a ²¹ Ì gò lizíá tíá dhi: «Mì dì mína àdhi 'i? Mì Èláyà 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko, ma Èláyà 'i ko.» Ì gò lizíá dhi: «Mì Pròfétà tá tà nì nì longózó dhi 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko.»^b ²² Ì gò tàá drá dhi: «Mì dì mína àdhi 'i, mà kòkìswáró kúlí logó dhyà àma kì amùbhá dhi ì dré? Mí adrè tàá ámi tàndì nì tà sè ngíni?» ²³ Dì Yòwánì logó kúlí ngóro pròfétà Èsáyà dré tá tàle kínó dhi tìni:

«Ma dhyà adrélépi kúlí loyó duku na dhi 'i.

Má adrè tàá dhi: <Mì kòlotó láti atsálé pyà Mírì dré!»^c

²⁴ Dhya mùle nda kì àruka ì tá Fàrisáyò 'i. ²⁵ Dì áyi nda ì gò Yòwánì nì lizí: «Mí

---

^a1:20 Rú «Mèsíyà» Èbèrè ti sè dhi ìndì rú «Krísto» Gíríkì ti sè dhi, ì adrè làá tàle dhi «Dhya zìle dhi».

^b1:21 À kònò Dùtèrònómè 18:15, 18; Málákì 3:23.

^c1:23 À kònò Èsáyà 40:3.

kàdré mána Mèsíyà 'i yà, Èllyà 'i yà, kó ngalè Pròfétà 'i yà dhi ko dhi, mí adrè dhi bàtísimò fe àdho tà sè?»²⁶ Yòwánì logó àyi dré dhi: «Má adrè mána bàtísimò fe yí sè. Dì, dhya àlo mì dré nìle ko dhi ína kònwa àmi kòfalé.²⁷ Akódhi nda adrè adhéle má bvó dhi nì. Má kitswá mána akódhi nì lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì akódhi nì kámókà bã tri bwà ko.»^d

²⁸ Tà títi nda kòdhi ì 'o tá ru Bètáníyà na, Yòròdánè nì ta'á na, àrà Yòwánì dré tá adrézó bàtísimò fe dhi na.

Yésu, Kábilígyà Mvá Giká àdhya 'i

²⁹ Kìtú bvóá dhi sè dhi, Yòwánì dré Yésu nì nòzo adrèrà'a alìle í véle gò, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilígyà Mvá Giká àdhya adrélèpi mónnyá bvò àdhya kì tàkonzì tingá dhi ká!³⁰ Kònìdhi dhya má dré tá tà nì nì tàzo dhi 'i. Má tà tá dhi: <Agó adrélèpi adhéle má bvó dhi kàdrì áma lavú. Tàko ko, áma tirà ko dhi 'á dhi, akódhi tá ína be.»^e ³¹ Áma tàndì, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Dì, má alì mána bàtísimò fe yí sè, Giká kòtadháro akódhi ìsèrélè ànzì ì dré be dhi bvó.»

³² Yòwánì gò tàá dhi: «Má nò Tírí Lólo asírà'a bhù lésè kòbhòlà tíni adhéle adrélè akódhi dri.³³ Áma tàndì, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Dì, Giká áma amùlepi bàtísimò fe yí sè dhi tà tá má dré dhi: <Dhya mí dré dra Tírí Lólo nòzo asírà'a adhéle adrélè driá dhi, akódhi nda nì bàtísimò fe Tírí Lólo sè nì.»³⁴ Dì áma tàndì, má nò tà nda áma mì sè gò, má dré adrézó longóá ngádra 'á dhi, akódhi nda Giká nì Mváagó 'i.»

Yésu kídho áyi lebèbhá kì azí

³⁵ Kìtú bvóá dhi sè dhi, Yòwánì ì lebèbhá nì ìbe rì dhi ì dré gòzo tódhyá adrélè àrà nda na.³⁶ Akódhi dré Yésu nì nòzo adrèrà'a lavúle dhi, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilígyà Mvá Giká àdhya ká!»³⁷ Akódhi nì lebèbhá rì nda ì kòyi akódhi nì kúlí nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélè Yésu nì lebè.³⁸ Dì Yésu dré áyi alázó àyi kì

---

^d1:27 Kínó lésè Yúdà ànzì ì véna dhi, ngbà 'í màràbà tàko ró dhi adrè tá áyi mírì nì kámókà nì bã tri nì.

^e1:30 À kònò Yòwánì 1:15.

no adrérà'a áyi lebè gò, dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adré àdho nda?» Í tà drá dhi: «Rábbì, mí adré adrélé ángolé?» (Rú «Rábbì» nda kòdhi adré làá tàle dhi «Tà tadhálépi».)³⁹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Mì alì, mì ni nòá.» Dì ì dré lizo àrà dré tá adrézó adrélé dhi ni no. Gò ì dré adrézó túmání akódhi be kitú nda ni àmbí sè tíí. Lókyá nda tá ànyànyì sàà su kitú rírí àmvolésè dhi 'ì.

⁴⁰ Àyi rì Yòwánì ni kúlí yibhá gò ì dré Yésu ni lebèzo nda ki àlo tá Àndréyà, Sìmonà Pétèró ni adrúpi 'ì. ⁴¹ Dì akódhi nda dré zyà ngàzo lile áyi adrúpi Sìmonà ni kisú gò, tàzoá drá dhi: «Mà kisú Mèsíyà dre.» (Rú «Mèsíyà» nda kòdhi adré làá tàle dhi «Krísto».) ⁴² Dré Sìmonà nda ni drizo lizo ába Yésu véna. Dì Yésu dré akódhi ni nòzo dhi gò, tàzoá dhi: «Mì, Sìmonà, Yòwánì ni mvá 'ì. À ni ámi rú zi Kéfà.» (Rú nda kòdhi adré làá tàle dhi «Pétèró».)^f

Yésu azí Fìlípò ì Nàtànàyélè be

⁴³ Kìtú bvóá dhi sè dhi, Yésu lè tá lile bvò Gàliláyà àdhya na gò, dré láti dòzo lizo. Dré Fìlípò ni kisúzó gò, tàzoá drá dhi: «Mí lebè ma!» ⁴⁴ Fìlípò nda angá tá Bètèsàyídà, bhàandre Àndréyà kya Pétèró be dhi lésè. ⁴⁵ Dì Fìlípò dré ngàzo lile Nàtànàyélè ni kisú gò, tàzoá drá dhi: «Mà kisú dhya Mósè dré tà ni ni tisìzo búkù tatrítrí kúlí àdhya léna, ìndì pròfétà ì dré kpà tà ni ni longózó dhi dre.^g Akódhi nda, Yésu, Yòséfa ni mvá Nàzàrétà lésè dhi 'ì.» ⁴⁶ Dì Nàtànàyélè nda tà drá dhi: «Ngá dóro ni kitswá apfòle Nàzàrétà lésè bwà?» Fìlípò logó drá dhi: «Mí alì nòá.»

⁴⁷ Yésu kònò Nàtànàyélè adrérà'a alìle í véle dre dhi, dré tàzoá akódhi ni tà sè dhi: «Mì nò rè Ìsèrélè mvá bàti kònìdhi. Túrúpfú tà akódhi léna yókódhó.» ⁴⁸ Dì Nàtànàyélè dré Yésu ni lizízó tàzoá dhi: «Mí ni ma ngíni?» Yésu logó drá dhi: «Drìdrì Fìlípò dré ámi azízó, mí dré tá adrérà'a fìgì kómvó dhi 'á dhi, má nò tá mi 'í.» ⁴⁹ Dì Nàtànàyélè tà drá dhi: «Rábbì, mì Giká ni Mvágó 'ì bàti! Mì Ìsèrélè ànzi ki Ópí 'ì!» ⁵⁰ Dì Yésu logó drá dhi: «Mí adré áma ka'ì, má dré tàle mí dré dhi má

---

^f1:42 Rú «Kéfà» Àràméyà ti sè dhi ìndì rú «Pétèró» Gírìkì ti sè dhi, ì adré làá tàle dhi «Kírà».

^g1:45 À kònò Dùtèrònómè 18:18; Èsáyà 9:5-6; Èzèkyélè 34:23.

nò tá mi fígì kómvo dhi sè? Mí ni tà kàdrìkàdrì dra tà kòdhi ni lavúbhá dhi ki no!»⁵¹ Gò tàá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì ni bhù no ru lanzírà'a, adrézó kpà Giká ni ángéló ki no adrérà'a tombàle ìndì tisílé Móndí ni Mv́á drìsè!»^h

2

Yésu ladzá yí atsálé vínò ro

¹ Kìtú rì àmvolésè dhi, à adré tá gwányá làmó àdhya ni 'o bhàandre Kánà àdhya Gàliláyà le dhi na. Yésu ni andre tá kònàle be. ² À zi tá kpà Yésu i lebèbhá ni íbe lìle gwányá nda na. ³ Dì vínò dré akízó gò, Yésu ni andre dré tàzoá drá dhi: «Vínò àyi dré vélé yó.» ⁴ Dì Yésu logó drá dhi: «Áma andre, mí adré áma so tà kòdhi léna àdho tà sè? Lókyá mána kitswá rè ko.» ⁵ Dì, andre ni dré tàzoá màrábà i dré dhi: «Mì kò'o tà ángùdhi akódhi dré dra tàle àmi dré dhi kòdhya.» ⁶ Àrà nda 'á dhi, lìdrí nzi-drì-àlo ledélé kírà sè dhi i tá be. Lìdrí làsú be kònìni nda i sè dhi, Yúdà ànzi i adré tá yí tokó adrézó àyi ki temvé ásà. Lìdrí àlo àlo nda ki 'a adré tá yí do ànyànyì líterè nyadhi-nzi. ⁷ Dì Yésu dré tàzoá màrábà nda i dré dhi: «Mì tokó yí todàle gàle lìdrí kòni i 'ásè.» Gò i dré tokózóá todàle gàle àyi 'ásè bíbi. ⁸ Yésu dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Mì ko nyànomvá lìzo ába gwányá líyí dré.» Dì i dré 'òzoá kònìni.

⁹ Gwányá líyí nda ni yí tabhì dhi, àkò yí nda ladzá ru atsálé vínò ro dre. Akódhi nì tá ngalè vínò nda angá ángolésè ya dhi ko. Dì, màrábà yí nda ni kobhá dhi i nì àyíkya be. Dì gwányá líyí nda dré dhya tòkó mòlepi dhi ni azízó, ¹⁰ tàzoá drá dhi: «Móndyá wáyì dhi i adré gà vínò dóro lavúlé dhi ni fe mvùle 'íká. Dì à kòmvo tà tàndì ró dre dhi, i dré gòzo adrélé vínò dóro wáyì ko dhi ni fe mvùle ndò. Dì, mí zù mína vínò dóro lavúlé dhi gò afèzoá nyànomvá.»

¹¹ Kòrìdhi, tà líndríga ró Yésu dré 'òle drìdrì dhi 'i. 'O tá tà nda Kánà, bvò Gàliláyà àdhya lé dhi na. 'O kònìni kitswázó áyi mìlanzìlanzì tadhá gò, akódhi ni

---

^h1:51 Vésè be bí, Yésu adré áyi zi «Móndí ni Mv́á». Rú nda kòdhi, rú àzya fèle Mèsíyà dré dhi 'i. À kònò Dànyélè 7:13.

lebèbhá ì dré akódhì nì ka'izo ásà.

¹² Àmvolàsà dhi, Yésu ì dré lizo andre nì fbe, adrúpi nì fbe ìndì lebèbhá nì fbe, tsàle bhàandre Kàpàrànwúmà àdhya na. Gò ì dré adrézó kònàle gile lókyá be vwàvwà ro tsà.

Yésu dro mónnyá adrèbhá ngá lagí dhi ì topfòle tépelò 'ásè

(À kònò kpà Mátáyò 21:12-13; Márokò 11:15-17; Lúkà 19:45-46)

¹³ Yúdà ànzi kì gwányá Pásikà àdhya atsá tá ànyi gò, Yésu dré mbàzo Yèrúsalmà na. ¹⁴ Kòfì tépelò nì bhà'álé na dre dhi, dré mónní adrèbhá tá tí kì lagí kábilígyà fbe ìndì kòbhòlà fbe dhi kì kisúzó, túmání mónní lírìbhá adrélé làfa topfó mísá ì làgàsè dhi fbe. ¹⁵ Dì dré ngàzo fimbò ledé bã sè gò, àyi kì ladrózó topfòle títi tépelò nda 'ásè, àyi kì tí fbe ìndì àyi kì kábilígyà fbe. Dré mónnyá adrèbhá tá làfa topfó nda kì làfa arízó, mísá àyikya kì lebhézó kìní mi. ¹⁶ Gò dré tàzoá mónnyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí nda ì dré dhi: «Mì nga kònwàsè àmi kì ngá kòdhi fbe títi! Mì kòbhà áma Atá nì dzó atsálé àrà adrézó ngá lagí dhi ró ko!»

¹⁷ Dì tà tisìle Giká nì Kúlí na kònìdhi dré agázó akódhì nì lebèbhá ì léna: «Áma togó àtsi ró ámi dzó nì tà sè dhi nì áma za vèle.»ⁱ

¹⁸ Gò Yúdà ànzi kì kàdrì ì dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mí nì àdho tà líndrìga ró dhi nì 'o tadházóá àma dré dhi, Giká fè mí dré rìnyí adrézó tà kòdhi kì 'o nì dhi?»

¹⁹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kòpfu tépelò kònìdhi dhi, má nì go tìngáá kítú na àmvolèsè.» ²⁰ Yúdà ànzi nda ì gò tàá dhi: «Tépelò kònìdhi nì sizo dhi do tá kóná nyadhi-rì-drì-nzi-drì-àlo. Mí nì dì go sià kítú na sè ngínìngíni ró?» ²¹ Dì, tépelò Yésu dré tá adrézó tà nì nì ta dhi ìna akódhì nì rúbhá 'i. ²² Akódhì nì ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolèsè dhi, kúlí dré tá tàle nda kòdhi dré gòzo agalé akódhì nì lebèbhá ì léna. Dì ì dré tà tisìle Giká nì Kúlí na dhi kì ka'izo, kúlí Yésu dré tá tàle dhi fbe.

Yésu nì tà adrélépi mónní kì togó na dhi be

²³ Yésu dré tá adrèrà'a Yèrúsalmà na gwányá Pásikà àdhya nì tà sè dhi 'á dhi,

---

ⁱ2:17 À kònò Longó ì 69:10.

móndí zyandre dhi ì dré tà líndrígá ró dré adrélé 'òle dhi kí nòzo gò, ì dré akódhi ní ka'izo. ²⁴ Di, Yésu ka'ì tá ína àyi nda kí tà ko. Tàko ko, nì móndyá tíí dhi kí tà be. ²⁵ Lè tá à kòtà móndí kí tà akódhi dré dhi ko. Àngyá ko, nì ína tà adrélépi móndí kí togó na dhi be.

3

Yésu tadhá tà Nìkòdémò dré

¹ Fàrìsáyò ì kòfalé dhi, agó àlo rú be Nìkòdémò dhi tá be. Akódhi tá kpà Yúdà ànzì kí kàdrì kí àlo 'í. ² Ngátsi àlo sè dhi, alì tá Yésu vélé gò, tàá drá dhi: «Rábbì, mà nì tàle dhi, Gìká amù mí adrélé áyi tà tadhálépi ró nì dhi be. Àngyá ko, dhya àlo kitswá tá tà líndrígá ró mí dré adrélé 'òle dhi kí 'o bwà ko, Gìká kàdré tá túmání akódhi be ko dhi.» ³ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Dhya àlo kitswá Gìká ní Òpì no bwà ko, kòtayí ì gòle tile tódhyá ko dhi.» ⁴ Di Nìkòdémò lizí tíá dhi: «Móndí agàlepi dre dhi ní áyi tayí gòle tile tódhyá ngíningíni ró? A ní kitswá gòle file áyi andre lé gò, gòzo akódhi ní ti vésè be rì bwà?» ⁵ Yésu gò logóá drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Dhya ángùdhi tile yí sè ìndì Gìká ní Tírí sè ko dhi kitswá ína file Gìká ní Òpì na bwà ko. ⁶ Dhya móndí dré tile nì dhi, akódhi nda lídrì rúbhá àdhya íbe. Di, dhya Gìká ní Tírí dré tile nì dhi, akódhi nda lídrì Tírí àdhya íbe. ⁷ Lè ámi líndrì kàdré gàle, má dré tàle mí dré dhi «Lè mí kòtayí mí gòle tile tódhyá» dhi sè ko. ⁸ Lyá adré vùle àrà ángùdhi dré adrézó lèle vùle dhi 'ásè. Gba mí kàdré kpòrò ní ní yi yà dhi, mí kitswá niá ngalè lyá nda angá ángolésè ya, kó ngalè adré lile ángolé ya dhi ko. Di tà nda kòdhi kókpa kònìni dhya ángùdhi Gìká ní Tírí dré tile dhi ní tà sè.»

⁹ Nìkòdémò gò lizíá tíá dhi: «Tà kòdhi ní kitswá ru 'o ngíningíni ró?» ¹⁰ Yésu logó drá dhi: «Mí tà tadhálépi kàdrì Ìsèrélè ànzì ì kòfalé dhi 'í. Di, mí nì mína tà kòdhi ko? ¹¹ Má adré tà bàti ta mí dré: Mà adré tà mà dré nìle dhi kí ta, adrézó tà mà dré nòle dhi kí longó kòdhya. Di, mì lè àmìkya tà mà dré adrélé longolé nda kí ka'ile ko. ¹² Gba má dré adrézó tà bvò kòndì àdhya kí ta àmi dré dhi, mì adré àmìkya tà nda kí ka'ì ko. Di má kògò adrélé tà bhù àdhya kí ta àmi dré dhi, mì ní

dì tà nda kǐ ka'ì ngíníngíni ró? ¹³ Dhya àlo mbàlepi bhù na dhi tàdzí yókódhó, ngbà 'í Móndeí ni Mvá asílépi bhù lésè dhi 'i.

¹⁴ Ngóro Mósè dré tá nì ledélé aya sè asolé fa sílé dhi ni tǐngálé kuru duku na dhi tǐni dhi, adré kpà lèá dhi, à kòtǐngá Móndeí ni Mvá kuru kònini, ¹⁵ kitswálé móndeí wáyi akódhi ni ka'ìbhá dhi ì kàdréro lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe.^j

¹⁶ Tàko ko, Giká dré móndeí wáyi bvò àdhya kǐ lèle tò dhi sè dhi, afè áyi Mváagó àlo kwákwá dhi, kitswálé dhya ángùdhi adrélépi akódhi ni ka'ì dhi kòdraró nyo ko, be ró dhi, kàdréro lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. ¹⁷ Àngyá ko, Giká amù áyi Mváagó bvò kònidhi lé kitswálé tà bha móndeí bvò àdhya ì dri ko. Be ró dhi, amù akódhi kitswázó móndeí bvò àdhya kǐ tidrí akódhi sè dhi bvò. ¹⁸ Dhya ángùdhi adrélépi Mváagó nda ni ka'ì dhi, Giká kitswá tà bhà akódhi dri ko. Dì, dhya ángùdhi adrélépi Mváagó nda ni ka'ì ko dhi, Giká bhà tà akódhi dri dre. Tàko ko, akódhi nda ka'ì Giká ni Mváagó àlo kwákwá dhi ko. ¹⁹ Tà Giká dré adrézó móndeí kǐ tàbvó ta ásà dhi, tà kònidhi 'i: Ngádra atsá bvò 'a dre. Dì, móndeí bvò àdhya ì lè àyikya tǐnǐmvá, ngádra nda ni lavú. Àngyá ko, tà ì dré adrélé 'òle dhi ì kònzi. ²⁰ Dhya ángùdhi adrélépi tà kònzi 'o dhi adré ngádra nda ni ga. Dhya nda adré kpà alìle ngádra nda véle ko, akódhi ni tà kònzi ì kàpòró ngádra nda 'á ko. ²¹ Dì, dhya ángùdhi adrélépi tà bàti ka'ì 'òle dhi adré alìle ngádra nda véle, à kòkitswáro nòá dhi, akódhi adré tà 'o ngóro Giká dré adrélé lèle dhi tǐni.»

Yòwánì Bàtísimò fèlepi longó Yésu ni tà ngádra 'á

²² Àmvolásà dhi, Yésu ì lebèbhá ni íbe dhi ì dré gòzo lǐle bvò Yùdáyà àdhya na. Ì adré tá túmánì kònàle lókyá be tsà gò, akódhi dré adrézó bàtísimò fe móndeí ì dré.

²³ Yòwánì adré tá kpà bàtísimò fe Àyìnónà na, ànyi Sàlímà làga, yǐ dré tá adrélé kònàle tò dhi sè. Móndeí ì adré tá lǐle akódhi véna gò, dré adrézó bàtísimò fe àyi dré. ²⁴ Àngyá ko, à ru tá rè Yòwánì bhèle bǎdzó na dhi ko.

²⁵ Kìtú àlo dhi, Yòwánì ni lebèbhá ì kidhó tá adrélé tà kayí àyi kòfalésè Yúda

---

^j3:15 À kònò Ngá nàle dhi ì 21:9.

mvá àlo dhi be, tà adrézó mǒndí kǐ temvé dhi nǐ tà dri. ²⁶ Dǐ ì dré lǐzo Yòwánì véna tàá drá dhi: «Rábbì, dhya mì dré tá adrézó ába Yòròdánè nǐ ta'á na gò mí dré tà nǐ nǐ longózó dhi adré kpà ína bàtísimò fe. Dǐ nyànomvá dhi, mǒndyá wǎyi dhi ì adré lǐle vélána.» ²⁷ Dǐ Yòwánì logó dhi: «Dhya àlo kǐtswá tà àlo kǐsú bwà ko, Giká kòfè tà nda drá nǐ ko dhi. ²⁸ Àmi kǐ tàndì, mì yi ma tǎrà'a ngádra 'á dhi: «Ma Mèsíyà 'í ko. Dǐ, Giká amù ma alǐle drìdrì akódhi nda kandrà.» ²⁹ Dhya adrélépi tòkó mo dhi, tòkó líyí 'í. Dǐ, tòkó líyí nda nǐ arúpi adré ína áyi totó ànyi làga, adrélé akódhi nǐ yi. Kòyi akódhi nǐ kúlí dre dhi, adré lenzélé tò. Dǐ ma ró dhi, má adré lenzélé kònìni, ìndì áma kólénzé nda kàdrì lavúlé. ³⁰ Adré làá dhi, akódhi nǐ tà kàdré lǐle drìdrì, dǐ, mána kàdré agòle bvólé ro.»

Dhya apfòlepi bhù lésè dhi

³¹ «Dhya apfòlepi kurú lésè dhi, mǒndyá wǎyi dhi ì drìle. Dǐ, dhya apfòlepi bvò kònìdhi lésè dhi ína mǒndí bvò àdhya 'í. Akódhi nda adré tà bvò àdhya kǐ ta kòdhya. Dhya apfòlepi bhù lésè nda mǒndyá wǎyi dhi ì drìle. ³² Akódhi adré tà í dré nòle mì sè ìndì í dré yìle bíbhálé sè dhi kǐ longó kòdhya. Dǐ, dhya àlo adré tà akódhi dré adrélé longólé nda kǐ ka'ì ko. ³³ Dhya tà longólé nda kǐ ka'ilepi dhi adré tadhá dhi, Giká adré tà bàti ta. ³⁴ Tàko ko, dhya Giká dré amùle nda adré Giká nǐ kúlí ta kòdhya. Àngyá ko, Giká fè akódhi gàle áyi Tírí sè bí. ³⁵ Giká Atá adré áyi Mvágó nǐ le. Tayí kpà tà títi dhi ì akódhi drígá. ³⁶ Dhya ángùdhi adrélépi Mvágó nda nǐ ka'ì dhi, akódhi nda lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. Dǐ, dhya adrélépi Mvágó nda nǐ ga dhi kǐtswá ína lídrì nda nǐ kǐsú ko. Be ró dhi, Giká nǐ kombà nǐ adré akódhi dri nyo.»

4

Yésu tà tà Sàmàríyà tòkó àlo dhi be

¹⁻³ Fàrisáyò ì yi tá tàle dhi, Yésu adré tá mǒndí bí dhi kǐ 'o atsálé áyi lebèbhá ì ró, adrézó kpà bàtísimò fe àyi dré, ìndì adré tá 'òá kònìni Yòwánì àdhya nǐ lavú. (Tà bàti ró dhi, Yésu nǐ tàndì adré tá bàtísimò fe àyi dré nǐ ko. Be ró dhi, akódhi nǐ lebèbhá ì adré tá fèà àyi.) Dǐ Yésu kòyi tà adrélé tàle áyi tà dri nda dre dhi, dré

angázó bvò Yùdáyà àdhya lésè gò, láti do gòzo bvò Gàliláyà àdhya na.

⁴ Adré tá làá dhi, akódhi kòlavú bvò Sàmàríyà àdhya 'ásè. ⁵ Di dré lizo tsàle bhàandre àlo Sàmàríyà le, rú zile Sìkàrà dhi na, ànyi amvú Yàkóbhò dré tá fèle áyi mvá Yòséfà dré dhi làga. ⁶ Kóró Yàkóbhò àdhya tá kònàle be. Yésu dré landèle atsí dré dhi sè dhi, dré tsàzo lírílé ànyi kóró nda làga, ànyíànyi kítú rírí sè.

⁷ Di Sàmàríyà tòkó àlo dhi dré alizo yí ko gò, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí afè má dré yí mvùle.» ⁸ (Akódhi ni lebhàhá ì lè tá bhàandre na, kitswálé ngá gi àyi dré nyàle.) ⁹ Di Sàmàríyà tòkó nda gò tàá akódhi dré dhi: «Mí kàdré kó Yúdà mvá 'ì dhi, mí adré di yí zi mvùle ma, Sàmàríyà tòko ró ni tí ngíningíni ró?» (Akódhi tà tá kònìni tàko ko, Yúdà ànzi ì adré gà ru su Sàmàríyà íbe ko.) ¹⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kònì tá kó rè tà Gìká dré adrélé fèle mí dré dhi be, ìndì dhya adrélépi yí zi mí tí dhi be dhi, kònò mí ni tá yí zi má tí gò, má dré yí adrélépi lídrì fe dhi ni fèzo mí dré.» ¹¹ Tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, mi ngá yí akózó dhi àko, ìndì kóró alú lavulé. Mí ni yí adrélépi lídrì fe nda ni kisú ángwà? ¹² Mí adré kisúà dhi, mi mína kàdrì àma kí tábhí Yàkóbhò ni lavú? Akódhi nda tayí kóró kònìdhi àma dré nì. Akódhi ni tàndì mvu tá yí kònwa, túmání ànzi ni íbe, ìndì kà'wá ni íbe.» ¹³ Di Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi yí kònìdhi ni mvu dhi, yí lovó ni go akódhi ni 'o tódhyá. ¹⁴ Di, dhya ángùdhi yí má dré dra fèle í dré dhi ni mvùlepi dhi, yí lovó kitswá gòle véle akódhi ni 'o ko. Bàti, yí má dré dra fèle akódhi dré nda ni atsá akódhi léna kidrì adrélépi sèle ko ìndì adrélépi lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe dhi ró.» ¹⁵ Di tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, mí afè má dré yí nda kòdhya, yí lovó kògòró véle áma 'o ko, ìndì má kògòró véle alìle yí ko kònwa ko.»

¹⁶ Yésu tà drá dhi: «Mí lè ámi agó ni azí, mì kàgòró túmání kònwa.» ¹⁷ Tòkó nda logó drá dhi: «Ma agó àko.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, mi agó àko dhi. ¹⁸ Àngyá ko, mi tá àgo íbe nzi, ìndì agó mí dré adrézó ába ándrò ni, mína 'ì ko. Tà mí dré tàle nda, tà bàti 'ì.» ¹⁹ Di tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, má adré nòà dhi, mi pròfètà 'ì. ²⁰ Àma kí tábhí ì adré tá Gìká ni lindrì bha kòngó kònìdhi dri. Di, àmi Yúdà ànzi ró dhi i, mì adré tàá dhi, àrà adrézó Gìká ni lindrì bha dhi ngbà 'í Yèrúsalmà na.» ²¹ Di Yésu logó drá dhi: «Tòkó, mí ka'ì vo rè áma kúlí ká! Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mì gò véle Gìká Atá ni lindrì bha kòngó kònìdhi

dri yà, kó ngalè Yèrúsalemà na yà dhi ko. ²² Àmi, Sàmàríyà ro ni i, m̀ adrè àmikya Gìkà ni lindr̀ bha akódhi ni ǹ àko ró. Di, àma Yúdà ànzi ró dhi i, mà adrè àmakya Gìkà mà dré ǹle be dhi ni lindr̀ bha kòdhya. Àngyá ko, tà adrézó m̀ndí ki tídrí dhi angá Yúdà ànzi i vélésè. ²³ Lókyá adrè al̀le, atsá kpà dre, m̀ndyá adrèbhá Gìkà Atá ni lindr̀ bha bàti dhi ki lindr̀ ni ni bha Tírí na, ìndì tà bàti na. Tàko ko, Gìkà Atá adrè m̀ndyá adrèbhá áyi lindr̀ bha kòǹni dhi ki nda kòdhya. ²⁴ Gìkà Tírí 'i. Adrè di lèá dhi, m̀ndyá adrèbhá akódhi ni lindr̀ bha dhi ì kàdré lindr̀ ni ni bha Tírí na ìndì tà bàti na.» ²⁵ Tòkó nda gò tàá drá dhi: «Má ǹ tàle dhi, Mèsíyà adrè al̀le dhi be. À adrè kpà akódhi ni rú zi Krísto. Akódhi kàtsá dre dhi, a ni tà títi dhi ki àndu ngi àma dré.» ²⁶ Di Yésu dré tàzoá drá dhi: «Ma adrélèpi tà ta mí be ni, ma akódhi nda 'i.»

Yésu ni lebèbhá ì agò akódhi vélé

²⁷ Gbã lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré agòzo gò, àyi ki líndr̀ dré gàzo, ì dré akódhi ni kisulé adrèrà'a tà ta tòkó àlo be dhi sè. Di, tágba kòǹni dhi, àyi ki àlo lizí tá ko tàle dhi «Mí adrè àdho nda?» ya, kó ngalè «Mí adrè tà ta akódhi be àdho tà sè?» ya dhi.

²⁸ Di tòkó nda dré áyi lídr̀ adrézó yí akó ásà dhi ni tayízó gò, gòzo bhàandre nda na, tàá m̀ndyá kòǹle dhi ì dré dhi: ²⁹ «Mí al̀ agó tà títi má dré 'òle dhi ki tàlepi má dré dhi ni no! Kònò akódhi nda tsì Mèsíyà 'i ko?» ³⁰ Di àyi nda ì dré apfòzo bhàandre nda lésè adrélè al̀le Yésu vélé.

³¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré akódhi ni ti lizízó tàzoá dhi: «Rábbi, mí kònya ngá wà!» ³² Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Ma mána ngá nyàle m̀ dré ǹle ko dhi fbe.» ³³ Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré kidhózó adrélè lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kònò m̀ndí atsá ngá adzì akódhi dré nyàle dre?» ³⁴ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Áma mányàngá ína adrema tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélè lèle má kò'o dhi ki 'o, adrézó akódhi ni àzì 'o akílè títi dhi 'i. ³⁵ Mí adrè zakó tàá dhi: <Tayí r̀e dhu mbã su kitswázó l̀nyá akónà amvú ì 'ásè.> Di, má adrè tàá àmi dré dhi: Mí kòtingá m̀ adrélè amvú ki no wà! L̀nyá ka àyi 'ásè kitswálè akónàle dhi dre.

³⁶ Nd̀ndì nyànomvá dhi, dhya adrélèpi l̀nyá akónà dhi adrè áyi landè nya. Adrè

kpà lò'wa lokó lídrì kóná vèsè kólyá dhi dré, kitswálé dhya adrélépi kórì ri dhi, ìndì dhya adrélépi lanya akónà dhi be dhi ì kàdréro lenzélé tùmání be dhi bvó.

³⁷ Tògyakúlí adrélépi tàá dhi «Dhya àlo adré kórì ri gò, àzya ni dré adrézó lokóá» dhi, tà bàti 'i. ³⁸ Má mù àmi adrélé lanya mì dré àzì 'òzo ásà ko dhi ni akónà. Móndí àruka ì 'o tá àzì nda landèzo àyi gò, mì dré adrézó àyi ki landè nya.»

Móndí zyandre Sàmàryà ro dhi ì ka'ì Yésu

³⁹ Dì móndí zyandre Sàmàryà ro angábhá bhàandre nda lésè dhi ì dré Yésu ni ka'izo, tà tòkó nda dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè. Àngyá ko, tòkó nda tà tá dhi: «Akódhi tà má dré tà títi má dré 'òle dhi ì.» ⁴⁰ Dì àyi nda ì kàtsá Yésu véle dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizízo, ì kàdréro rè dhu tùmání àyi íbe. Dì akódhi dré adrézó kònàle kitú rì. ⁴¹ Gò móndí àruka zyandre dhi ì dré kpà akódhi ni ka'izo, kúlí dré tàle àyi dré dhi ì sè. ⁴² Àyi nda ì dré tàzoá tòkó nda dré dhi: «Mà adré véle akódhi ni ka'ì ngbà 'í tà mí dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè ko. Tàko ko, mà yi véle akódhi ni kúlí àma ki tàndì ki bíbhále sè. Mà nì tàle dhi, akódhi nda dhya adrélépi móndyá bvò àdhya ki tidrí dhi 'i bàti dhi be.»

Yésu tidrí dhya kàdrì dhi ni mváagó

⁴³ Kitú rì nda ì àmvolésè dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízo gò, lizo bvò Gàliláyà àdhya na. ⁴⁴ Akódhi ni tàndì tà tá dhi: «À bhà gà pròfétà ni lindrì akódhi ni tàndì ni bvò 'a ko na.» ⁴⁵ Dì, tágba kònìni dhi, akódhi kòtsa Gàliláyà na dre dhi, móndyá kònàle dhi ì dré akódhi ni ka'izo dòle àyi kòfalé dóro. Àngyá ko, ì lì tá kpà Yèrusalémà na gwányá Pásikà àdhya ni tà sè gò, ì dré tà títi akódhi dré tá 'òle kònàle dhi ki nòzo.

⁴⁶ Dì Yésu dré gòzo tódhyá lile Kánà, Gàliláyà le dhi na, àrà dré tá yí ladzázó atsálé vínò ro lána dhi na. Kònàle dhi, dhya kàdrì àlo adrélépi Rómà ki òpè ni tà 'o dhi tá be. Akódhi nda ni mváagó tá drà ro Kàpàrànwúmà na. ⁴⁷ Dì kòyi tàle dhi, Yésu angá tá Yùdáyà lésè agòle Gàliláyà le dhi dre dhi, dré lizo vélána akódhi ni ti lizí, kòlìró Kàpàrànwúmà na àyi mváagó adrélépi dràdrà mìle nda ni tidrí be dhi bvó. ⁴⁸ Yésu tà drá dhi: «Mì kitswá àmikya áma ka'ì bwà ko, mì kàdré tà lindrìga ró adrèbhá Giká ni rìnyí tadhá dhi ki no ko dhi!» ⁴⁹ Dhya kàdrì nda tà

drá dhi: «Mírì, mí alì áma mvá dré dràrà ko dhi 'á wà!»⁵⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí nzi mí bhàna. Ámi mvá adrí dre!»

Di dhya nda dré kúlí Yésu dré tàle nda ni ka'izo gò, ngàzo nzìle.⁵¹ Dré tá adrérà'a láti 'á dhi, akódhi ni màràbà ì dré arázó atsálé vélá tàá drá dhi: «Ámi mvá adrí dre!»⁵² Di dré àyi ki lizízo ngalè áyi mvá nda ni rúbhá atsá tá dóro lókyá ángùdhi sè ya dhi. Ì dré logózóá drá dhi: «Rúbhá àtsí nda nga rúásà agyá, sàà àlo kitú rírí àmvolésè dhi sè.»⁵³ Di atá ni nda dré nìzoá tàle dhi, lókyá nda tá lókyá Yésu dré tàzo í dré dhi «Ámi mvá adrí dre» dhi 'i dhi be. Di akódhi i mómndyá wáyí akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi ì dré Yésu ni ka'izo.

⁵⁴ Kòrìdhi, tà líndrígá ró Yésu dré 'òle áyi angama Yùdáyà lésè alìle Gàliláyà le dhi àmvolésè dhi ni rì 'i.^k

5

Yésu tidrí mèrèkpè agó àlo dhi

¹ Àmvolásà dhi, Yésu dré gòzo lìle Yèrúsalmà na, Yúdà ànzi ki gwányá ki àlo ni tà sè. ² Bhàandre nda 'á, ànyi zèrìbàti adrélé zìle Kábilígyà kya ró dhi làga dhi, yí àlo ledélé bómà tíni, adrélé rú zìle Èbérè ti sè Bètèzàtà dhi be. Yí nda làgàsè kúrú dhi, à ledé tá àrà dzó kògbo tíni dhi i nzi. ³ Kònàle dhi, dràbhá zyandre lavúlé dhi ì adré tá ayílé. Àyi kòfalé dhi tá mì kùdúkùdu i, mèrèkpè i, tsàle mómndí pá be àbvò ro dhi íbe.^{1 5} Àyi nda i kòfalé dhi, agó àlo ayílépi drà be kóná nyadhi-alo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-na dhi tá be. ⁶ Yésu kònò akódhi nda adrérà'a ayílé kònàle dre dhi, dré nìzoá tàle dhi, akódhi ayí tá drà be vwàvwà ro dhi be. Di dré tàzoá drá dhi: «Mí lè adrílé?»⁷ Di dràbhá nda logó drá dhi: «Mírì, dhya àlo

---

^k4:54 À kònò Yòwánì 2:11.

¹5:3-4 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Ì adré tá yí ni ru kàgbàma letè. ⁴ Àngyá ko, lókyá àruka i sè dhi, Mírì ni ángéló adré tá asílé yí nda ni kàgbá. Dràbhá sìlepi zyà drìdrì yí kàgbálé nda na dhi, adré tá adrílé áyi drà lésè, tágba drà nda kàdré ngíni ya dhi.]

kitswálépi áma ledé bwà dhi yókódhó. Àngyá ko, lókyá yí dré adrérà'a ru kăgbă dhi 'á dhi, dhya àlo kitswálépi áma do bhèle yí na má kàdríró ásà dhi yó. Má kàdré 'òle sìle dhi, dhya àzya adré lavúlé sìle má kandrána.» ⁸ Dì Yésu tà drá dhi: «Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí kidhó atsí to!» ⁹ Gbă kòdhwa, agó nda dré adrízó. Dré áyi kíndri dòzo gò kidhózó adrélé atsí to.

Kítú tà nda dré ru 'òzo dhi tá sàbátù 'í. ¹⁰ Dì Yúdà ànzi kí kàdrì ì dré agó adrílépi nda ni nòzo gò, ì dré tàzoá drá dhi: «Ándrò kònìdhi, sàbátù 'í. Àma kí tatrítrí kúlí adré ámi kíndri dòma sàbátù tú dhi ni logá.» ¹¹ Dì, akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya áma tídrílépi dhi tà má dré dhi: «Mí do ámi kíndri, ìndì mí to atsí.»» ¹² Ì gò lizíá tíá dhi: «Àdhi tà mí dré dhi, mí kòdo ámi kíndri, ìndì mí kòto atsí dhi nì?» ¹³ Dì, agó adrílépi nda ni ína ngalè dhya áyi tídrílépi nda àdhi 'í ya dhi ko. Tàko ko, Yésu lavú tá móndí zyandre kònàle dhi ì kòfalésè lyà.

¹⁴ Àmvolásà dhi, Yésu dré agó nda ni kisúzó tépelò na gò, tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mí adrí nyànomvá dre. Adré dì lèá dhi, mí kòtayí tàkonzì 'òma, tà kòkóròko lavúlé dhi kàtsáró mí rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Gò agó nda dré ngàzo lile longóá Yúdà ànzi kí kàdrì ì dré dhi, Yésu tídrí tá ì nì.

Yésu tadhá ngádra 'á dhi, ì Giká ni Mvágó 'í dhi

¹⁶ Dì Yúdà ànzi kí kàdrì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni mì pfo, dré tá adrélé tà nda kí 'o sàbátù tú dhi sè. ¹⁷ Dì, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Áma Atá adré ngbú adrélé àzì 'o atsálé ándrò kònìdhi. Dì ma ró dhi, má adré kpà àzì 'o.» ¹⁸ Dì kúlí nda sè dhi, Yúdà ànzi kí kàdrì nda ì dré gòzo véle adrélé láti nda, kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Tàko ko, akódhi adré tá ngbà 'í tòlì sàbátù àdhya ni ño kòdhya ko. Adré tá kpà Giká ni zi áyi tàndì ni Atá ro, adrézó áyi bha adrélé díri Giká be.

¹⁹ Dì Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Giká ni Mvágó kitswá tà àlo 'o áyi drì sè bwà ko. Adré ngbà 'í tà áyi Atá dré adrélé 'òle gò í dré adrézó nòá dhi kí 'o kòdhya. Tà ángùdhi Giká Atá dré adrélé 'òle dhi, akódhi ni Mvágó adré kókpà 'òá kònìni. ²⁰ Tàko ko, Giká Atá adré áyi Mvágó ni le gò, adrézó tà títi í dré adrélé 'òle dhi kí tadhá drá. Tà bàti ró dhi, a ni tà kàdrì dra tà

kòdhi ki lavúbhá dhi ki tadhá áyi Mvágó nda dré 'òle gò, àmi ki líndrí dré gazo ásà bhwábhwa. ²¹ Àngyá ko, ngóro Giká Atá dré adrélé mómí dràbhá dre dhi ki tingá dràdrà lésè adrézó lídrì fe àyi dré dhi tíni dhi, akódhi ni Mvágó adré kókpà lídrì fe dhya ángùdhi í dré adrézó làá fèle drá dhi dré. ²² Kòdhi íbe dhi, Giká Atá adré dhya àlo ni tàbvó ta ko. Be ró dhi, tayí ína rìnyí wáyi adrézó mómí ki tàbvó ta dhi áyi Mvágó drígá. ²³ 'O kònini kitswálé mómí wáyi dhi ì kàdréro áyi Mvágó nda ni líndrí bha, ngóro ì dré adrélé áyi tàndi ni líndrí bha dhi tíni. Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mvágó ni líndrí bha ko dhi, adré kókpà Giká Atá akódhi ni amùlepi dhi ni líndrí bha ko.

²⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí yi gò adrézó dhya áma amùlepi dhi ni ka'ì dhi, akódhi nda lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. Giká kitswá tà bha akódhi nda dri ko. Be ró dhi, akódhi nda apfò dràdrà lésè affilé lídrì le dre.

²⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Lókyá adré alìle, atsá kpà dre, mómí dràbhá dre dhi ki Giká ni Mvágó ni kúlí yi. Di àyi dra akódhi nda ni kúlí yibhá dhi ki adrí.

²⁶ Tàko ko, ngóro Giká Atá dré adrélé rìnyí adrézó lídrì fe dhi íbe áyi tàndi léna dhi tíni dhi, fè kpà rìnyí adrézó lídrì fe nda áyi Mvágó dré adrézó ába í léna.

²⁷ Fè kókpà rìnyí adrézó mómí ki tàbvó ta dhi áyi Mvágó nda dré, akódhi dré adrélé Mómí ni Mvágó 'ì dhi sè.

²⁸ Lè àmi ki líndrí kàdré gale tà kòdhi sè ko. Àngyá ko, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mómí wáyi dràbhá dre gò ì dré adrézó ayílé mógó í 'ásè dhi ki Giká ni Mvágó ni kúlí yi gò, ²⁹ ì dré topfòzo mógó nda ì lésè. Àyi tà dóro 'obhá dhi ki nga dràdrà 'ásè adrílé. Di, àyi tà kònzi 'obhá dhi ki àyikya nga dràdrà 'ásè, Giká kòbhàro tà àyi dri be dhi bvó. ³⁰ Má kitswá mána tà àlo 'o áma drì sè ko. Má adré ngbà 'í tàbvó ta ngóro má dré adrélé yìle Giká vélésè dhi tíni. Di tàbvó má dré adrélé tàle nda gyägya. Tàko ko, má adré tà má dré adrélé lèle dhi ki nda 'òle kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle dhi ki nda 'òle kòdhya.»

Tà adrébhá Yésu ni tà longó dhi í

³¹ «Kònò má kàdré tá áma tàndi ni tà longó ma dhi, áma kúlí kitswá tá adré

lanzìlanzì ko. ³² Di, dhya àzya adrè áma tà longó nì. Má nì tàle dhi, tà dré adrélé longólé áma tà dri dhi, tà bàti 'i dhi be. ³³ Mì mù tá mómí ì lile Yòwánì véna àmi, di tà dré longólé áma tà dri dhi tá tà bàti 'i. ³⁴ Má adrè mána áma totó tà mómí ì dré adrélé longólé áma tà dri dhi dri ko. Di, má adrè tà kòdhi ni ta, mì kòkítswáró adrélé ásà be dhi bvó. ³⁵ Yòwánì nda tá tálà adrélépi kòle, adrélépi ngá kazá mómí ì dré dhi 'i. Di mì ka'ì tá lenzélé akódhi ni ngádra nda 'á lókyá tsà sè.

³⁶ Di, ma mána tà kàdrì àruka adrèbhá áma tà longó dóro lavúlé Yòwánì àdhya rúsè dhi íbe. Tà nda ì, tà áma Atá dré afèle má dré 'òle akílé tíí dhi 'i. Tà má dré adrélé 'òle nda ì adrè áma tà longó, adrézó tadhá dhi, Giká Atá amù ma nì.

³⁷ Kòdhi íbe dhi, Giká Atá áma amùlepi nda adrè kpà ína áma tà longó. Mì yi tàdzí akódhi ni kúlí ko. Mì nò kpà tàdzí akódhi ni mibhalé ko. ³⁸ Mì adrè kpà akódhi ni kúlí líkí àmi léna ko. Tàko ko, mì adrè àmikya dhya dré amùle dhi ni ka'ì ko.

³⁹ Mì adrè tà tíí tisìle Giká ni Kúlí na dhi ki àndu nda nìle kòdhya. Àngyá ko, mì adrè kisúá dhi, mì ni lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú Kúlí nda sè. Di Kúlí nda kòdhi adrè áma tà longó nì. ⁴⁰ Tágba kònìni dhi, mì lè àmikya alìle má vélé lídrì kisú ko!

⁴¹ Má adrè mána rúku nda kisúlé mómí ì vélésè ko. ⁴² Di, má nì àmi be. Má nì, àmi Giká ni lèle àko àmi ki togó na dhi be. ⁴³ Má alì mána áma Atá ni rú sè gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi kòfalé ko. Di, dhya àzya kàdré alìle áyi tàndi ni rú sè dhi, mì adrè àmikya akódhi nda ni ka'ì dòle dóro. ⁴⁴ Mì adrè rúku nda kisúlé àmi kòfalésè. Di, mì adrè àmikya rúku adrélépi angálé Giká àlo kwákwá dhi vélésè dhi ni nda kisúlé kòdhya ko. Mì ni di àmikya áma ka'ì ngíníngíni ró?

⁴⁵ Lè mì kòkisù ko tàle dhi, má nì àmi ki asíkì áma Atá tí ma dhi. Dhya dra àmi ki asíkìlepi dhi, Mósè mì dré adrézó mì bha vélána dhi 'i. ⁴⁶ Kònò mì kàdré tá Mósè ni ka'ì bàti dhi, mì ni tá kpà adrè áma ka'ì. Àngyá ko, akódhi tisì tá áma tà kòdhya. ⁴⁷ Di mì adrè kó tà dré tisìle nda ki ka'ì ko dhi, mì ni di àmikya áma kúlí ka'ì ngíníngíni ró?»

Yésu fè ngá nyàle mómí ngùlù-nzi dhi i dré

(À kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Márokò 6:30-44; Lúkà 9:10-17)

¹ Àmvolásà dhi, Yésu i dré gòzo lebèbhá ni fbe Gàliláyà na gò, i dré zyàzo tápáriandre Gàliláyà àdhya ni ta'á na. (À adré kpà tápáriandre nda ni rú zi, tápáriandre Tìbèríyà àdhya.)^m ² Mómí zyandre lavúlé dhi i adré tá Yésu ni lebè, i dré tá adrélé tà línríga ró dré adrélé 'òle adrézó dràbhá ki tidrí dhi ki no dhi sè. ³ Dì Yésu i dré mbàzo lebèbhá ni fbe kòngó àlo drina gò, i dré lírízó. ⁴ Yúdà ànzi ki gwányá Pásikà àdhya tá ànyi.

⁵ Dì Yésu kòtingá mì mómíyá zyandre lavúlé nda ki no adrérà'a alìle í vélé dre dhi, dré tàzoá Fìlípò dré dhi: «Mà ni mápà kisú gèle mómíyá wáyi kòni i dré nyàle dhi ángolé?» ⁶ Tà tá kònìni kitswázó Fìlípò ni tà ka'ìka'ì tabhì. Tàko ko, ni tá ína tà í dré adrélé 'òle dhi be. ⁷ Dì Fìlípò logó drá dhi: «Tágba mà kàdré tá làfa lò'wa kámá-rì dhi fbe yà dhi, mà kitswá tá mápà gi mómíyá àlo àlo títi ni i dré kitswálé ndìndì mvá tsà ni ni kisú nyàle dhi bwà ko.»ⁿ ⁸ Yésu ni lebèbhá ki àzya, Àndréyà, Sìmonà Péteró ni adrúpi tà drá dhi: ⁹ «Mváagó àlo kònwánò. Akódhi mápà ladhílé órezè sè dhi fbe nzi, ìndì kosyá fbe rì.»^o Dì, ngá kòni ki àdho 'o mómíyá zyandre kònìni ni i dré dhi?»

¹⁰ Dì Yésu gò tàá áyi lebèbhá i dré dhi: «Mì 'o mómíyá kòni i lírílé.» Àrà nda 'á dhi, mbì tá bí. Dì mómíyá nda i dré lírízó. Àgo i tá ànyíànyí ngùlù-nzi.^p ¹¹ Dì Yésu dré mápà nda ki adózó, àwoyà tàzo Gìká dré gò, lanzízóá mómíyá títi nda i dré, ngóro i dré tá lèle nyàle dhi tíni. Dré kpà kosyá nda ki lanzízó àyi dré kònìni.

---

^m6:1 Rú «Tìbèríyà» kònìdhi tá kpà rú bhàandre àlo tápáriandre nda mìle dhi àdhya 'i. À kònò Yòwánì 6:23.

ⁿ6:7 À adré tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènàri». Dènàri àlo dhi tá làfa adrélé fèle mómíyá àlo dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. Dì làfa lò'wa kámá-rì kòni i tá làfa kàdrì 'i.

^o6:9 «Órezè» kònìdhi, mbì pfò ni kára àlo sùlepi nyă tíni dhi 'i.

^p6:10 À nà tá ngbà 'í àgo adrèbhá tá kònàle dhi i kòdhya. À nà tá tòkó i ànzìmvá fbe ko.

¹² Dì àyì tíí nda ì kònya pìzo dre dhi, dré tazoá áyì lebèbhá ì dré dhi: «Mì lokó àmbí nì, kórònyá nì àlo kàbíró ko.» ¹³ Dì ì dré mápà nzi móndyá ì dré nyàle nda kì àmbí kì lokózó gàle kánzè mudrí-drì-rì dhi ì sè bībi.

¹⁴ Dì móndyá nda ì kònò tà líndrìga ró Yésu dré 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé tàá dhi: «Bàti, dhya kòdhi Pròfétà adrélépi tá alìle bvò le dhi 'ì!» ¹⁵ Dì Yésu kònò, ì adré tá 'òle alìle áyì bha ópí ro rìnyí sè dhi dre dhi, dré gòzo áyì vu lyà, mbàle kalóma kòngó nda drìna.

Yésu to atsí tǎpǎríandre drìsè

(À kònò kpà Mátáyò 14:22-33; Márokò 6:45-52)

¹⁶ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu nì lebèbhá ì dré ngàzo sile tǎpǎríandre làgana. ¹⁷ Ì kònò, ngá aní dre, ìndì Yésu atsí rè àyì véle ko dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù na gò, kidhólé adrélé zyàle tǎpǎríandre nì ta'á na, kitswálé lile Kàpàrànwúmà na. ¹⁸ Lyǎandre adré tá vīle tǎpǎríandre nda mi gò, yì dré adrézó ru kǎgbá. ¹⁹ Dì ì kòlì vwàle ànyǎnyì kílòméterè nzi yà, ngalè nzi-drì-àlo yà dhi dre dhi, ì dré Yésu nì nòzo adrérà'a atsí to tǎpǎríandre drìsè, adrézó alìle àyì véle. Gò tirì dré àyì kì 'òzo lavúlé. ²⁰ Dì, Yésu dré ína tazoá àyì dré dhi: «Ma 'ì! Mì ro ngá ko!» ²¹ Ì adré tá akódhi nì le dòle bwátù na. Dì gbǎ lókyá nda sè dhi, ì dré tsàzo tǎpǎríandre nda nì ta'á na, àrà ì dré tá adrézó lile dhi na.

Móndí zyandre dhi ì ndà Yésu

²² Kìtú bvóá dhi sè dhi, móndyá zyandre tayílé ta'á lésè nda ì dré nòzoá dhi, Yésu nì lebèbhá ì tombà tá bwátù àlo dhi na lile àyì pátí. Ì nì tá kpà tàle dhi, Yésu mbà tá ína bwátù nda na ko dhi be. ²³ Lókyá nda sè dhi, bwátù àruka angábhá bhàandre Tìbèríyà àdhya lésè dhi ì dré atsázó ànyì àrà móndyá nda ì dré tá mápà nyàzo Mírì nì àwoyà tàma àmvolésè nda làga. ²⁴ Dì móndyá zyandre nda ì kònò Yésu ì lebèbhá nì íbe dhi ì tá yó dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù nda ì 'àsè gò, zyàle Kàpàrànwúmà na kitswálé Yésu nì nda.

Yésu mápà adrélépi lídrì fe dhi 'ì

²⁵ Dì ì kòkisú Yésu tǎpǎríandre nda nì ta'á na dre dhi, ì dré lizízóá tíá dhi:

«Rábbì, mí atsa kònwa ángutú?»²⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì adré áma nda, mì dré tà líndríga ró má dré 'òle dhi ki nòle dhi sè ko. Be ró dhi, mì adré àmikya áma nda, mì dré mápà nyàle pìzo ásà dhi sè.²⁷ Dì, adré lèá dhi, mì kàdré àzì 'o mányàngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya àzì 'o mányàngá dra adrélépi kóná vèsè kólyá dhi sè. Ma, Móndí ni Mv́, má ni mányàngá nda ni fe àmi dré. Tàko ko, Giká Atá lwà áyi àngì má rú tadházóá dhi, í ka'ì ma káyà dhi.»²⁸ Dì ì lizí tía dhi: «Lè mà kò'o àdho tà kòdhya kitswázó Giká ni àzì 'o dhi?»²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Àzì Giká dré adrélé lèle mì kò'o dhi, kònìdhi 'i: Mì kàdré dhya dré amùle dhi ni ka'ì.»³⁰ Dì ì gò lizí tía dhi: «Mí ni àdho tà líndríga ró dhi ni 'o kòdhya, mà kònòró gò ámi ka'izo? Mí ni àdho tà 'o?»³¹ Àma ki tábhí ì nya tá mánnà duku na. Ngóro tìsìle Giká ni Kúlí na dhi tìni: «Akódhi fè mápà asílépi bhù lésè dhi àyi dré nyàle.»³² Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mósè fè mápà asílépi bhù lésè dhi àmi dré nì ko. Dì, áma Atá adré ína mápà tàndi asílépi bhù lésè dhi ni fe àmi dré nì.³³ Tàko ko, mápà tàndi Giká dré adrélé fèle nda, dhya asílépi bhù lésè adrélé lídrì fe móndyá bvò àdhya ì dré dhi 'i.»³⁴ Dì ì tà drá dhi: «Mírì, mí kàdré ngbú mápà kòdhi ni afè àma dré wà!»

³⁵ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Ma mána mápà adrélépi lídrì fe dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi alìle má vélé dhi, tàbirí kitswá tàdzí gòle akódhi ni 'o ko. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi, yí lovó kitswá tàdzí gòle akódhi ni nde ko.³⁶ Dì, ngóro má dré tàle àmi dré dre dhi tìni dhi, tágba mì dré áma nòzo 'í dhi, mì ka'ì àmikya ma ko.³⁷ Móndyá wáyi áma Atá dré adrélé afèle má dré dhi ki alì má vélé. Dì dhya ángùdhi adrélépi alìle má vélé dhi, má kitswá tàdzí akódhi ni dro ko.³⁸ Àngyá ko, má así bhù lésè kitswálé tà má dré adrélé lèle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má así mána tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle dhi ki 'o kòdhya.³⁹ Dì tà dhya áma amùlepi nda dré adrélé lèle dhi, kònìdhi 'i: Adré lèá dhi, má kòtayí dhya dré afèle má dré dhi ki àlo avìle ko. Adré kpà lèá dhi, má kòtingá àyi nda ì títí dràdrà lésè kitú kùdù sè.⁴⁰ Bàti, tà áma Atá dré adrélé lèle dhi, kònìdhi 'i: Adré lèá dhi,

---

^q6:31 À kònò Pfòma 16:4, 15; Longó ì 78:24.

dhya ángùdhi adrélépi áyi Mvágó ni no gò adrézó akódhi ni ka'i dhi, dhya nda kàdrè lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Di má ni akódhi ni tingá dràdrà lésè kitú kùdù sè.»

⁴¹ Di Yúdà ànzì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni ndrì, dré tá tàle dhi «Ma mápà asílépi bhù lésè dhi 'i» dhi sè. ⁴² Ì adré tá tàá àyi kòfalésè dhi: «Kòdhi tsì Yésu, Yòséfà ni mvá 'i ko? Mà nì akódhi ni atá, andre ni be dhi be. Di akódhi 'o ì ngíni adrélé tàá nyànomvá dhi, í así bhù lésè dhi?»

⁴³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì tayí adrema làndrì ndrì àmi kòfalésè dhi. ⁴⁴ Dhya àlo kitswá ína alìle má vélé ko, áma Atá áma amùlepi dhi kàsé akódhi ni togó nì ko dhi. Di má ni akódhi nda ni tingá dràdrà lésè kitú kùdù sè. ⁴⁵ Ngóro pròfètà ì dré tisìle Gìká ni Kúlí na dhi tìni: «Gìká ni àyi tíí dhi kì tadhá.»^r Di dhya ángùdhi adrélépi Gìká Atá ni yi gò, adrézó tà dré adrélé tadhálé dhi kì kisú dhi, akódhi nda adré alìle má vélé. ⁴⁶ Kòdhi adré làá ko tàle dhi, dhya àlo nò Gìká Atá dhi. Ngbà 'í ma angálépi Gìká Atá nda vélésè dhi, má nò akódhi ma.

⁴⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'i dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. ⁴⁸ Ma mápà adrélépi lídrì fe dhi 'i. ⁴⁹ Àmi kì tábhí ì nya tá mánnà duku na gò, ì dré todràzo. ⁵⁰ Di, kònìdhi ína mápà asílépi bhù lésè dhi 'i. Dhya adrélépi nyáá dhi kitswá dràle ko. ⁵¹ Ma mápà lídrì ro asílépi bhù lésè dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi mápà nda ni nya dhi, ni adré lídrì íbe kóná vèsè kólyá. Mápà nda kòdhi, áma rúbhá má dré dra fèle mónyá bvò àdhya ì dré adrízó dhi 'i.»

⁵² Di Yúdà ànzì nda ì dré ngàzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi ni kitswá áyi rúbhá afè àma dré nyàle ngínìngíni ró?»

⁵³ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kònya Móndí ni Mvágó ni rúbhá ko, ìndì mì kòmvu akódhi ni kàrí ko dhi, mì kitswá àmikya adrélé lídrì íbe àmi léna ko. ⁵⁴ Dhya ángùdhi adrélépi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma kàrí mvu dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Di má ni akódhi ni tingá dràdrà lésè kitú kùdù sè. ⁵⁵ Tàko ko, áma rúbhá ngá tàndì adrélé nyàle dhi 'i, ìndì

áma kàrí ngá tãndi adrélé mvùle dhi 'i. ⁵⁶ Dhya ángùdhi adrélépi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma kàrí mvu dhi, akódhi nda adré adrélé má léna, ìndi má adré kpà adrélé akódhi léna. ⁵⁷ Ngóro áma Atá lídrì ro dhi dré áma amùle dhi tìni, ìndi ngóro má dré adrélé lídrì íbe akódhi nda sè dhi tìni dhi, dhya ángùdhi adrélépi áma nya dhi ni adré kókpà lídrì íbe má sè. ⁵⁸ Ma kònìdhi, mápà asílépi bhù lésè dhi 'i. Àmi ki tábhí ì nya tá mánnà gò, ì dré todràzo. Di, dhya adrélépi mápà kònìdhi ni nya dhi ni ína adré lídrì íbe kóná vésè kólyá.»

⁵⁹ Yésu tà tá tà nda ì Kàpàrànwùmà na, dré tá adrérà'a tà tadhá Yúdà ànzi ki lísàmbò dzó na dhi 'á.

Yésu ni lebèbhá bí dhi ì tayí akódhi

⁶⁰ Di Yésu ni lebèbhá ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi ki àruka bí dhi ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Tà dré adrélé tadhálé kòdhi kòkòròko. Àdhi ni kitswá yìá ka'ile dhi nì?»

⁶¹ Yésu dré nìzoá tàle dhi, àyi lebèbhá nda ì adré tá làndrì ndrì tà nda sè dhi be gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Tà kòdhi adré tsì àmi ki 'o ledhélé nì bàti? ⁶² Mì ni di kisùá ngíni, lókyá mì dré dra Móndí ni Mvá ni nòzo mbàrà'a àrà dré tá adrézó wáláká dhi léna dhi tú dhi? ⁶³ Giká ni Tírì adré lídrì fe nì. Tà rúbhá àdhya adré ína tà àlo 'o ko. Kúlí má dré tàle àmi dré kòdhi ì kúlí Tírì àdhya 'i, ìndi kúlí adrèbhá lídrì fe dhi 'i. ⁶⁴ Di, tágba kònìni dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ì ka'ì àyikya ma ko.» Yésu tà tá kònìni tàko ko, nì tá kíno lésè ngalè àdhibhá ì kitswá àyi ka'ì ko ya dhi be. Nì tá kpà, àdhi ni àyi lefè kàribhá ì drígá nì ya dhi be. ⁶⁵ Akódhi gò tàà dhi: «Tà kòdhi sè dhi, má tà tá àmi dré dhi, dhya àlo kitswá ína alìle má véle ko, áma Atá kòfè láti akódhi dré alìzo nì ko dhi.»

⁶⁶ Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá bí dhi ì dré akódhi ni tayízó gò, ì dré gòzo véle atsílé tùmání akódhi be ko. ⁶⁷ Di Yésu dré lizízóá àyi lebèbhá mudrì-drì-rì dhi ì tí dhi: «Àmi ró dhi, mì lè kókpà lile àyikya tìni?» ⁶⁸ Di, Sìmonà Pétèro logó drá dhi: «Mírì, mà nì lì àdhi véna? Mì mína kúlí adrèbhá lídrì kóná vésè kólyá dhi ni fe dhi íbe. ⁶⁹ Àma, mà ka'ì bàti, ìndi mà nì tàle dhi, mì Dhya lólo Giká àdhya 'i dhi be.» ⁷⁰ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má kipè zakó tsì àmi

mudrí-drì-rì ni i ma? Di, tágba kònini dhi, àmi ki àlo ína dzáborò 'í!»⁷¹ Adré tá Yùdásì, Sìmonà Ìsikàryótà ni mvá ni tà ta kòdhya. Tàko ko, akódhi nda, àyi mudrí-drì-rì nda ki àlo ró dhi, adré tá ína 'òle Yésu ni lefè kàribhá i drígá dhi nì.

7

Yésu ni adrúpi i ka'i akódhi ko

¹ Àmvolásà dhi, Yésu dré gòzo adrélé tatsílé bvò Gàliláyà àdhya 'ásè. Adré tá lèá tatsílé bvò Yùdáyà àdhya 'ásè ko, Yúdà ànzi ki kàdrì kònàle dhi i dré tá adrélé láti nda akódhi ni pfùzo dràle dhi sè.

² Yúdà ànzi ki gwányá tàbèrènakolò kya atsá tá ànyi.^s ³ Di Yésu ni adrúpi i dré tàzoá drá dhi: «Lè mí kònga kònwàsè lile Yùdáyà na, ámi lebèbhá wáyi dhi i kònòró kpà tà líndrígá ró mí dré adrélé 'òle dhi i be dhi bvó. ⁴ Dhya àlo kàdré áyi le 'òle móndí i dré nìle dhi, adré tà 'o lùzu ró ko. Mí dré adrélé tà nda kòdhi ki 'o dhi sè dhi, mí tadhá di rè mi móndyá wáyi dhi i dré nòle!» ⁵ Akódhi ni adrúpi nda i tà tá kònini tàko ko, i adré tá ndìndì akódhi ni ka'i ko.

⁶ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mána kitswá rè ko. Di, àmi dré dhi, lókyá ángùdhi mì dré adrézó lèle lile kònàle dhi ína dóro. ⁷ Móndyá bvò kòndi àdhya i kitswá togó kònzì bha àmi rú ko. Di, i adré àyikya togó kònzì bha má rú, má dré adrélé tadhá ngádra 'á dhi, tà i dré adrélé 'òle dhi i kònzì dhi sè. ⁸ Àmi, mì lè gwányá na. Má kitswá rè mána lile kònàle ko. Tàko ko, lókyá mána kitswá rè ko.» ⁹ Kòtà tà nda dre dhi, dré gòzo adrélé Gàliláyà na.

Yésu lè gwányá tàbèrènakolò kya na

¹⁰ Di, Yésu ni adrúpi i kòlì gwányá nda na dre dhi, akódhi dré kpà ngàzo lile kònàle. Di, lè tá ngádra 'ásè ko. Be ró dhi, lè ína lùzu ró. ¹¹ Gwányá nda 'á dhi,

---

^{s7:2} Gwányá tàbèrènakolò kya kòndhi ni lókyá 'á dhi, Yúdà ànzi i adré tá tàbèrènakolò ki ledé wémà i tìni, adrézó lírìlé àyi zàna, kitswálé àyi ki tábhí ki lavuma duku 'ásè dhi ni tà kisù dhi bvó. À kònò Lèvìtíkè 23:34-36; Dùtèrònómè 16:13.

Yúdà ànzì kì kàdrì ì adré tá akódhì nì nda, adrézó lizíá dhi: «Dhya kòdhi ángwà?»

¹² Mòndí zyandre kònàle dhi ì kòfalé dhi, à adré tá ngùrùngùrù ta akódhì nì tà sè.

Àyi kì àruka ì adré tá tàá dhi: «Akódhì mòndí dóro 'ì.» Àruka nì ì adré kó tàá dhi: «Kóko, adré ína mòndí zyandre dhi kì lití.» ¹³ Dì, dhya àlo adré tá tà ta akódhì nì tà dri ngádra 'á ko, ì dré tá adrélé tíí Yúdà ànzì kì kàdrì kì ro dhi sè.

¹⁴ Gwányá nda kòtsa kítógá nì na dre dhi, Yésu dré lizo tépelò na gò, kidhólé adrélé tà tadhá. ¹⁵ Yúdà ànzì ì adré tá akódhì nì yi síbhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi ndà kó tà nìle ko dhi, kisú dì tògyá adrézó Gìká nì tà nì kònìni dhi ngíni?»

¹⁶ Dì Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Tà má dré adrélé tadhálé kòdhi ì, tà mána 'ì ko. Be ró dhi, tà nda ì angá àyikya Gìká áma amùlepi dhi vélésè. ¹⁷ Dhya ángùdhi adrélépi tà Gìká dré adrélé lèle dhi kì nda 'òle dhi, akódhì nda nì nìá ngalè tà má dré adrélé tadhálé nda ì angá Gìká vélésè yà, kó ngalè áma tàndi vélésè yà dhi.

¹⁸ Dhya adrélépi tà adrèbhá angalé àyi tàndi drilésè dhi kì tà ta dhi, adré rúku nda kisulé àyi tàndi dré. Dì, dhya adrélépi dhya àyi amùlepi dhi nì rúku nda bhàle dhi, adré ína tà bàti ta. Tà àlo kinzò ro akódhì léna dhi yókódhó.

¹⁹ Mósè fè tá tsì tatrítrí kúlí àmi dré ko? Dì, dhya àlo àmi kòfalé dhi adré tà tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi kì 'o ko. Mì adré àmikya láti nda kitswázó áma pfu dràle àdho tà sè?» ²⁰ Dì mòndyá zyandre nda ì logó drá dhi: «Mì tírì kònzi íbe mí léna! Àdhi adré láti nda kitswázó àmi pfu dràle dhi nì?» ²¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má 'o ngbà 'í tà líndrígá ró àlo dhi sàbátù tú gò, àmi tíí dhi kì líndrì dré adrézó gàle ásà. ²² Dì, àmi ró dhi, mì adré kókpà àzì 'o sàbátù tú. Tàko ko, Mósè fè àmi dré tòlí adrézó àmi kì ànzìàgo kì lwa gò, mì dré adrézó àyi kì lwa, gba kàdré sàbátù tú yà dhi. (Tà bàti ró dhi, tòlí nda angá tá Mósè vélésè ko. Be ró dhi, angá ína àma kì tábhí ì vélésè drìdrì Mósè nì lókyá kandrá.) ²³ Dì mì kàdré àmi kì ànzìàgo kì lwa sàbátù tú kitswázó Mósè nì tatrítrí kúlí líkí dhi, àmi kì togó adré dì aswálé má rú, má dré agó àlo dhi nì tídrílé wáyì sàbátù tú dhi sè àdho tà sè? ²⁴ Lè mì kàdré mòndí kì tàbvó ta ngbà 'í tà adrélé nòle mì sè dhi ì sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tàbvó ta gyägya.»

Yésu Mèsíyà 'ì bàti?

²⁵ Lókyá nda sè dhi, móndyá Yèrúsalémà 'a dhi ki àruka ì adré tá tàà àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi tsì dhya àma ki kàdrì ì dré adrézó láti nda pfùzoá dràle dhi 'ì ko? ²⁶ Di, mì nò rè ká! Akódhi adré tà ta ngádra 'á gò, ì dré adrézó tà àlo ta drá ko! Ì nì àyikya tàle dhi, akódhi Mèsíyà 'ì bàti dhi be? ²⁷ Di, lókyá Mèsíyà dré dra atsázó dhi sè dhi, dhya àlo kitswá àrà dré angázó lásà dhi ni ni ko. Mà nì àmakya àrà dhya kòdhi dré angázó lásà dhi be.»

²⁸ Di Yésu dré rè dhu adrérà'a tà tadhá tépelò na dhi 'á dhi, dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Mì nì tsì ma be? Mì nì àrà má dré angázó lásà dhi be? Má alì mána áma drì sè ko. Di, dhya áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Mì nì àmikya akódhi ko. ²⁹ Di, má nì mána akódhi be. Tàko ko, má angá akódhi vélésè, ìndì akódhi amù ma nì.»

³⁰ Gò Yúdà ànzi ki kàdrì ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Di, àyi ki àlo so drígá akódhi rú ko, lókyá ni dré tá rè kitswálé ko dhi sè. ³¹ Di, móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi, móndí bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo. Ì adré tá tàà dhi: «Lókyá Mèsíyà dré dra atsázó dhi sè dhi, akódhi ni tsì tà líndrígá ró dhi ki 'o dhya kòdhi àdhya ki lavú?»

Fàrisáyò ì mù móndí ì kitswálé Yésu ni ru

³² Fàrisáyò ì dré móndyá zyandre nda ki yìzo adrérà'a ngùrùngùrù ta Yésu ni tà dri dhi 'í. Di àyi tùmání kòwánà kàdrì fbe dhi, ì dré tépelò líkíbhá ki àruka ki mùzo kitswálé akódhi ni ru.

³³ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Ma dhu rè tùmání àmì fbe lókyá tsà sè. Àmvolásà dhi, má ni go lile dhya áma amùlepi dhi véna. ³⁴ Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko. Àngyá ko, mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.» ³⁵ Di Yúdà ànzi ki kàdrì nda ì dré lizízóá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi adré 'òle lile ángolé, mà dré kitswázó akódhi ni kisú bwà ko dhi? A ni lí Gíríkì ki bvò Yúdà ànzi ì dré ayízó dhi ì 'àsè, kitswálé Gíríkì ki tadhá? ³⁶ Adré leá tàle ngíni dré adrérà'a tàà dhi: «Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko,» ìndì «Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko» dhi?»

Yïandre adrélépi lídrì fe dhi

³⁷ Gwányá nda ni kitú kùdù, adrélépi kàdrì kitú àruka tíí nda ki lavú dhi sè dhi, Yésu dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Dhya àlo kàdré yí lovó íbe dhi, akódhi kàlì má véle adrélé yí mvu wà. ³⁸ Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi, yïandre adrélépi lídrì fe dhi ni adí apfòle akódhi ni togó lésè, ngóró Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni.»^t ³⁹ Kòdhi Yésu adré tá Tírí Lólo móndyá áyi ka'ìbhá dhi ì dré adrélé 'òle kisulé dhi ni tà ta kòdhya. Tàko ko, Tírí Lólo nda atsá tá rè ko, Yésu dré tá rè fìle áyi mìlanzìlanzi na ko dhi sè.

Móndí ì lanzí ru Yésu ni tà sè

⁴⁰ Móndyá zyandre nda ì kòyi Yésu ni kúlí nda ì dre dhi, àyi ki àruka ì dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi Pròfètá 'ì bàti!» ⁴¹ Àruka ni ì adré tá tàá dhi: «Akódhi Mèsíyà 'ì!» Di, àruka ni ì adré kó àyíkya tàá dhi: «Mèsíyà ni kitswá tsì angalé Gàliláyà lésè? ⁴² Gìká ni Kúlí adré zakó tsì tàá dhi, Mèsíyà ni angá ópí Dàwídì ni sùrú lésè, ìndì Bètèlémè, bhàandre Dàwídì dré angázó lásà dhi lésè!»^u ⁴³ Di móndyá zyandre nda ì dré ru lanzízó Yésu ni tà sè. ⁴⁴ Àyi ki àruka ì adré tá làà dhi, à kòru akódhi. Di, dhya àlo so drígá akódhi rú ko.

Yúdà ànzi ki kàdrì ì 'o àyi ki togó tombálé Yésu rú

⁴⁵ Gò tépelò líkíbhá nda ì dré gòzo kòwánà kàdrì ì véna Fàrìsáyò íbe. Di àyi nda ì dré lizízóá àyi tí dhi: «Mì adri dhya kòdhi agòzo ába ko àdho tà sè?» ⁴⁶ Di tépelò líkíbhá nda ì logó dhi: «Dhya àlo adrélépi tà ta dhya kòdhi àdhya tìni dhi tàdzí yókódhó.» ⁴⁷ Di Fàrìsáyò nda ì gò lizíá àyi tí dhi: «Mì tayí kókpà àmi akódhi nda dré litílé dre? ⁴⁸ Dhya àlo Yúdà ànzi ki kàdrì ì kòfalé yà, kó ngalè Fàrìsáyò ì kòfalé yà akódhi ni ka'ìlepi dhi tsì be? ⁴⁹ Kóko! Di, móndyá zyandre kòdhi ì ni àyíkya Mósè ni tátrítrí kúlí ko. Gìká ni tátrítrí àyi dri!»

⁵⁰ Fàrìsáyò nda ì kòfalé dhi, Nìkòdémò atú lilepi Yésu véna ngátsi sè dhi tá be. Di akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: ⁵¹ «Àma ki tátrítrí kúlí ka'ì tsì tà bhàle dhya àlo

---

^t7:38 À kònò Èzèkyélè 47:1; Zàkàrífya 14:8.

^u7:42 À kònò 2 Sàmùwélè 7:12; Mìké 5:2.

dri akódhi ni yi àko ró, ìndì tà dré 'òle dhi ni ni àko ró dhi 'í?»⁵² Dì ì logó drá dhi: «Mí kókpà mómí angálépi Gàliláyà lésè dhi 'í? Mí vwa rè tà Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi i ká. Mí ni nòá dhi, pròfétà àlo angálépi Gàliláyà lésè dhi yókódhó.»

[⁵³ Gò àyi àlo àlo tíí dhi ì dré ngàzo nzìle àyi bhà'ásè.^v

8

Tòkó àlo rùle múná tà 'orà'a dhi

¹ Dì Yésu dré lizo mbàle kòngó Òlívè fa kya drina. ² Ngá kòwa dre dhi, dré gòzo lìle tépelò na gò, mómíyá wáyi dhi ì dré alizo ru kimó akódhi làga. Akódhi dré lírízó gò kídhólé adrélé àyi kí tadhá.

³ Dì tátírí kúlí tadhábhá i Fàrìsáyò íbe dhi, ì dré tòkó àlo dhi ni adrizo alizo bhàá mómíyá wáyi i kandrá. Ì ru tá akódhi nda adrérà'a múná tà 'o agó àlo dhi be.

⁴ Dì ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, à kí tòkó kònìdhi adrérà'a múná tà 'o agó àlo be dhi 'á. ⁵ Mósè fè tá tòlí tátírí kúlí na tàzoá àma dré dhi, mà kàdré tòkó tà 'obhá kònìni dhi kí lebhé todràle kírà sè. Dì mí adré mína tàá tà kòdhi sè ngíni?» ⁶ Ì lízì tá akódhi kònìni kíswázó akódhi ni tabhì lílélé, ì kòkíswáró akódhi ni asíkì be dhi bvó. Dì, Yésu dré ína tandizo gò, kídhólé adrélé ngá tisì drígámbíí sè kìní mi. ⁷ Ì dré rè dhu adrérà'a akódhi ni lízì dhi 'á dhi, dré ngàzo áyi totó gò, tàá àyi dré dhi: «Dhya tàkonzì 'òlepi tàdzí ko dhi kàdré àmi kòfalé be dhi, akódhi nda kòkídhó rè zyà tòkó kònìdhi ni lebhélé kírà sè dhi nì.» ⁸ Dì dré gòzo tódhyá tandìle adrélé ngá tisì kìní mi.

⁹ Dì ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré ngàzo topfòle àlo àlo kídhólé màlìga i rú, Yésu kí tayí tòkó nda adrélépi áyi totó akódhi kandrá dhi be. ¹⁰ Dì Yésu dré ngàzo áyi totó lízìá tíá dhi: «Tòkó, àyi nda i ángwà? Dhya àlo tà bhàlepi mí dri dhi yókódhó?» ¹¹ Akódhi logó dhi: «Mírì, dhya àlo yó.» Dì Yésu tà drá dhi: «Má bhà

---

^v7:53 Wáràgà àruka Gìká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré Yòwánì 7:53–8:11 dhi ni kisú ko.

kókpà tà mí dri ko. Dì mí lì, ìndì kídihólé nyànomvá dhi, mí kògò vélé tàkonzì 'o ko.»^w

Yésu ngádra bvò àdhya 'i

¹² Yésu dré gòzo tàá móndyá zyandre i dré dhi: «Ma ngádra adrélépi ngá kazá móndyá bvò àdhya i dré dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi áma lebè dhi kitswá tàdzí atsílé tínímvá na ko. Be ró dhi, a ni adré ngádra lídrì àdhya íbe.»

¹³ Dì, Fàrìsáyò ì dré ngàzo tàá drá dhi: «Mí adré mína ámi tàndi ni tà longó mi. Tà mí dré adrélé tàle dhi i, tà bàti 'i ko.» ¹⁴ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Gba má dré adrézó áma tàndi ni tà longó dhi, tà má dré adrélé tàle dhi i, tà bàti 'i. Tàko ko, má nì, má angá ángolésè ya, ìndì má adré lìle ángolé ya dhi be. Dì, mì nì àmikya ngalè má angá ángolésè ya, kó ngalè má adré lìle ángolé ya dhi ko. ¹⁵ Mì adré àmikya áma tàbvó ta ngóro móndyá bvò kòndi àdhya i dré adrélé tàle dhi tìni. Dì, má adré mána dhya àlo ni tàbvó ta ko. ¹⁶ Kòndò má kàdré tá tàbvó ta dhi, tàbvó má dré kitswálé tàle nda ni tá adré gyăgya. Àngyá ko, má adré tà àlo 'o kalóma ko. Be ró dhi, áma Atá áma amùlepi dhi túmání má be. ¹⁷ À tìsì tá àmi kì tàndi kì tátítrí kúlí na tàle dhi, móndí rì tà nobhá mì sè dhi ì kàdré tà àlo dhi ni longó kòdhya dhi, tà ì dré adrélé longólé nda, tà bàti 'i.^x ¹⁸ Ma, má adré áma tàndi ni tà longó. Kòdhi íbe dhi, áma Atá áma amùlepi dhi adré kókpà áma tà longó.» ¹⁹ Dì ì lizí tíá dhi: «Ámi Atá ángwà?» Yésu gò logóá àyi dré dhi: «Mì nì ma àdhi 'i yà dhi ko, ìndì mì nì áma Atá àdhi 'i yà dhi ko. Kòndò mì kòndì tá ma be dhi, mì nì tá kpà áma Atá ni ni.»

²⁰ Yésu tà tá kúlí nda i, dré tá adrérà'a tà tadhá tépelò na, ànyi àrà adrézó ngá fèle Gìká dré dhi kì líkí dhi làga dhi 'á. Dì, dhya àlo ru tá akódhi ko, lókyá ni dré tá rè kitswálé ko dhi sè.

Yésu dhya Gìká Atá dré amùle dhi 'i

²¹ Yésu dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Má adré 'òle lìle. Mì ni áma nda gò, mì dré

---

^w8:11 À kòndò tà àndu ngìle Yòwánì 7:53 na dhi.

^x8:17 À kòndò Dùtèrònómè 17:6; 19:15.

àmikya todràzo àmi kɪ tàkonzì na. Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.»²² Dì Yúdà ànzi ì lizí àyi kòfalésè dhi: «Akódhi adré 'òle áyi pfu dràle? Kòdhi vo tà dré adrézó tàá dhi: «Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko» dhi 'i?»²³ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì angá àmikya bvò kòndi lésè. Dì, má angá mána kurú lésè. Àmi móndí bvò kòndi àdhya 'i. Dì, ma mána móndí bvò kòndi àdhya 'i ko.»²⁴ Ásà dhi, má tà tá àmi dré dhi, mì ni todrà àmi kɪ tàkonzì na. Tàko ko, mì kòka'ì, ma Dhya adrélépi be dhi 'i ko dhi, mì ni dra todrà àmi kɪ tàkonzì na.»^y²⁵ Dì ì lizí tíá dhi: «Mì mína àdhi 'i?» Yésu gò logóá àyi dré dhi: «Ma dhya má dré adrézó tàá kíno lésè dhi, ma akódhi 'i nda 'i.»²⁶ Ma dhu rè tà ìbe bí tàle àmi kɪ tà dri. Ma kpà tà ìbe bí tàle àmi kɪ tàbvó tàzo. Dì, dhya áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Má adré ngbà 'í tà má dré yile akódhi nda vélésè dhi kɪ ta móndyá bvò kòndi àdhya ì dré kòdhya.»

²⁷ Dì, ì nì tá ko tàle dhi, Yésu adré tá áyi Atá ni tà ta kòdhya dhi.²⁸ Dì Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Lókyá mì dré dra ma, Móndí ni Mvá ni tingázó kuru dhi sè dhi, mì ni nìá tàle dhi, ma Dhya adrélépi be nda 'i dhi be. Mì ni kpà nìá tàle dhi, má adré tà àlo 'o áma dri sè ko dhi be. Dì, má adré ngbà 'í tà áma Atá dré tadhálé má dré dhi kɪ ta kòdhya.»²⁹ Dhya áma amùlepi dhi túmání má be. Tayí ma kalóma ko. Àngyá ko, má adré ngbú tà akódhi ni togó dré adrézó kínlé ásà dhi kɪ 'o kòdhya.»³⁰ Dì Yésu dré tá adrérà'a tà nda kɪ ta dhi 'á dhi, móndí bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo.

Mì ni adré móndí trìle bàti dhi ì ró

³¹ Dì Yésu dré tàzoá Yúdà ànzi áyi ka'ìbhá nda ì dré dhi: «Mì kàdré tròle tà má dré adrélé tadhálé dhi ì rú dhi, mì ni adré áma lebèbhá 'i bàti.»³² Dì mì ni tà bàti ni gò, tà bàti nda dré àmi kɪ trizo wáyí.»³³ Ì logó drá dhi: «Àma, àma Àbàràma ni sùrú 'i. Mà atsá rè tàdzí dhya àlo ni màràbà ro ko. Dì mí adré mína tàá dhi, à ni àma kɪ tri dhi ngíni?»³⁴ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi tàkonzì 'o dhi, akódhi nda tàkonzì ni màràbà 'i.»³⁵ Màràbà adré ína adrélé sùrú 'á nyo ko. Dì, mváagó adré ína adrélé sùrú 'á nyo.»³⁶ Dì Giká

---

^y8:24 À kònò Pfòma 3:14-15.

ni Mvágó kòtrì àmi dhi, mì ni adrè mómí trèle bàti dhi ì ró.

³⁷ Má nì tàle dhi, àmi Àbàràrà ni sùrú 'ì dhi be. Dì, mì adrè àmìkya láti nda kitswázó áma pfu dràle, mì dré adrélé áma kúlí ka'ì dòle àmi kì togó na ko dhi sè.

³⁸ Má adrè mána tà áma Atá dré tadhálé má dré dhi kì ta kòdhya. Dì, mì adrè àmìkya tà mì dré yìle àmi kì atá vélésè dhi kì 'o kòdhya.»

³⁹ Ì gò logóá drá dhi: «Àma kì atá, Àbàràrà 'ì.» Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré tá Àbàràrà ni ànzì 'ì bàti dhi, kònò mì ni tá adrè tà Àbàràrà dré 'òle dhi kì 'o kòdhya. ⁴⁰ Dì, nyànomvá dhi, mì adrè àmìkya láti nda kitswázó áma pfu dràle, má dré tà bàti má dré yìle Gìká vélésè dhi nì tàle àmi dré dhi sè. Àbàràrà 'o tá ína tà làsú be kònìni dhi ko. ⁴¹ Dì, mì adrè àmìkya tà 'o ngóro àmi kì atá dré adrélé 'òle dhi tìni.» Dì ì logó drá dhi: «Àma, àma ànzì tìle swà ro dhi 'ì ko! Àma kì Atá, Gìká 'ì kalóma.»

⁴² Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Gìká kàdré tá àmi kì Atá 'ì bàti dhi, kònò mì ni tá adrè áma le. Àngyá ko, má angá Gìká vélésè gò, má dré adrézó kònwa akódhi nì rú sè. Má alì mána áma drì sè ko. Be ró dhi, akódhi amù ma nì. ⁴³ Tà má dré adrélé tàle kòdhi ì adrè fìle àmi drìna ko àdho tà sè? Ì adrè fìle ko, mì dré kitswálé áma kúlí yi bwà ko dhi sè. ⁴⁴ Àmi àmìkya àmi kì atá Dzàborò nì ànzì 'ì. Mì adrè àmi kì atá nda nì lovó le 'òle kòdhya. Kìdhólé kìdhoma lésè dhi, akódhi nda dhya adrélépi mómí kì tupfú todràle dhi 'ì. Adrè kpà trèle tà bàti rú ko, tà bàti dré adrélé akódhi léna àlomvá ko dhi sè. Dré adrèrà'a kìnzò ta dhi 'á dhi, adrè àyi tàndì nì ti ta kòdhya. Tàko ko, akódhi kìnzò líyí 'ì, ìndì kìnzò nì atá 'ì. ⁴⁵ Dì, má dré mána adrélé tà bàti ta dhi sè dhi, mì adrè áma ka'ì ko. ⁴⁶ Àmi kòfalé dhi, àdhi nì kitswá tsì tàkonzì àlo tadhá má rú dhi nì? Dì má kàdré tà bàti ta kòdhya dhi, mì adrè áma ka'ì ko àdho tà sè? ⁴⁷ Dhya adrélépi Gìká àdhya ró dhi adrè ína Gìká nì kúlí yi. Dì, mì adrè àmìkya áma kúlí yi ko, mì dré adrélé Gìká àdhya ró ko dhi sè.»

Yésu ì Àbàràrà be dhi

⁴⁸ Dì Yúdà ànzì nda ì gò logóá drá dhi: «Mà adrè zakó tàá kyá tàle dhi, mì mína Sàmàríyà agó 'ì, ìndì mì tìrì kònzi fìbe mí léna dhi!» ⁴⁹ Dì Yésu logó àyi dré dhi:

«Tirí kònzi má léna yókódhó. Be ró dhi, má adré mána lindrì fe áma Atá dré. Dì, mì adré àmìkya kanyò fe má dré. ⁵⁰ Má adré mìlanzìlanzì nda kisùlé áma tàndì dré ko. Dì, dhya adrélépi mìlanzìlanzì le fèle má dré dhi be. Akódhi nda kpà dhya adrélépi tàbvó ta gyägya dhi 'i. ⁵¹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí ka'ì 'òle dhi kitswá tàdzí dràle ko!»

⁵² Dì Yúdà ànzi nda ì gò tàá drá dhi: «Nyànomvá, mà nì tàle dhi, mi tirí kònzi ìbe mí léna káyà dhi be! Àbàràrà drà dre. Pròfétà ì todrà kókpà dre. Dì, mí adré mína tàá dhi, dhya adrélépi àmi kúlí ka'ì 'òle dhi kitswá tàdzí dràle ko. ⁵³ Mí adré kisùá dhi, mi mína kàdrì àma ki atá Àbàràrà nì lavú? Akódhi drà dre. Pròfétà ì todrà kókpà dre. Mí adré dì kisùá dhi, mi tá mína àdhi 'i?» ⁵⁴ Dì Yésu gò logóá dhi: «Má kàdré tá mìlanzìlanzì nda kisùlé áma tàndì dré dhi, kònò áma mìlanzìlanzì nda nì tá adré tà tàko ró. Dì, áma Atá adré ína áma mì bha lanzìle dhi nì. Akódhi nda, dhya mì dré adrézó tàá dhi, akódhi àmi ki Gìkà 'i dhi 'i. ⁵⁵ Mì nì àmìkya akódhi ko. Dì, má nì mána akódhi be. Kònò má kòtà tá dhi, má nì akódhi ko dhi, má nì tá adré kìnzò líyí 'i àmi tìni. Dì má nì akódhi be, ìndì má adré akódhi nì kúlí ka'ì 'òle. ⁵⁶ Àmi ki atá Àbàràrà lenzé tá tò, dré tá kítú má dré alìzo dhi nì nòle dhi sè. Akódhi nò kítú nda 'í gò, dré lenzézó ásà.» ⁵⁷ Dì Yúdà ànzi nda ì tà drá dhi: «Ámi kóná kòtsa kó rè nyadhi-rì-drì-mudrí ko dhi, mí 'o mi ngíni tàá dhi, mí nò Àbàràrà 'í dhi?» ⁵⁸ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Àbàràrà nì tirà ko dhi 'á dhi, ma tá mána be!» ⁵⁹ Dì kúlí nda sè dhi, ì dré ngàzo kírà kudhú, kitswázó akódhi nì lebhé dràle ásà. Dì, Yésu dré ína àyi zùzo gò, pòle lyà tépelò 'ásè.

9

Yésu tidrí agó àlo tìle mì kùdúkùdu ró dhi

¹ Yésu ì dré tá adrérà'a lile láti 'ásè dhi 'á dhi, akódhi dré mì bhèzo agó àlo tìle mì kùdúkùdu ró dhi nì no. ² Dì akódhi nì lebèbhá ì dré lizízóá dhi: «Rábbì, àdhi 'o tàkonzì agó kònìdhi nì tìzo mì kùdúkùdu ró dhi nì? Akódhi 'o nì, kó ngalè akódhi nì tibhá ì 'o kó àyi?» ³ Yésu logó dhi: «À ti akódhi kònìni akódhi nì tàkonzì sè yà,

kó ngalè akódhi ni tihá ki tàkonzì sè yà dhi ko. Be ró dhi, à ti akódhi kònini, à kòkitswá ró tà Giká dré adrélé lèlè 'òlè akódhi léna dhi ni no be dhi bvó. ⁴ Adré lèá dhi, mà kàdré dhya áma amùlepi dhi ni àzì 'o kítú dré adrérà'a be dhi 'á. Ngátsi adré ína alìlè. Lókyá nda sè dhi, dhya àlo kitswá àzì 'o bwà ko. ⁵ Má dré adrérà'a bvò kònìdhi lé dhi 'á dhi, ma ngádra adrélépi ngá kazá móndyá bvò àdhya i dré dhi 'i.»

⁶ Yésu kòtà tà nda dre dhi, dré túsú fùzo kìnì mi, kùrú anzwázó túsú nda sè gò, agó mì kùdúkùdu ró nda ni mì ndryàzo ásà. ⁷ Dré tàzoá drá dhi: «Mí lè ámi mì dzi yí ledélé rú zìlè Sílòwámà dhi na.» (Rú Sílòwámà nda kòdhi adré lèá tàlè dhi «Mùlè dhi».) Dì agó nda dré lizo áyi mì dzi kònàlè gò, dré nzìzo adrélé ngá nobe.

⁸ Dì akódhi ni bhàzì i, tùmání móndyá atú akódhi ni nobhá adrérà'a ngá zi dhi íbe dhi, ì dré ngàzo adrélé lizíá àyi kòfalésè dhi: «Agó kònìdhi tsì dhya adrélépi tá lírílè adrélé ngá zi dhi 'i ko?» ⁹ Àyi ki àruka ì dré adrézó tàá dhi: «Akódhi 'i.» Àruka ni ì adré kó tàá dhi: «Kóko. Akódhi 'i ko. Dì, sù akódhi tìni.» Dì, agó nda dré ína adrézó tàá dhi: «Ma 'i!» ¹⁰ Dì ì lizí tía dhi: «Ámi mì nzì dì ru adrélé ngá no ngínìngínì ró?» ¹¹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Agó rú zìlè Yésu dhi anzwá tá kùrú, áma mì ndryàzo ásà gò, tàzoá dhi, má kòlì áma mì dzi yí Sílòwámà àdhya na. Dì má kòlì áma mì dzi kònàlè dre dhi, má dré ngàzo adrélé ngá no!» ¹² Ì gò lizíá tía dhi: «Agó kòdhi ángwà?» Gò logóá dhi: «Má nì ko.»

Fàrisáyò ì lizí tà agó adrélépi dhi tí

¹³ Gò ì dré agó adrélépi tá mì kùdúkùdu ró nda ni drìzo, lizo ába Fàrisáyò i véna. ¹⁴ Kítú Yésu dré tá kùrú anzwázó gò, agó nda ni mì nzìzo dhi tá sàbátù 'i. ¹⁵ Dì Fàrisáyò nda ì dré kpà lizízóá akódhi tí, ngalè akódhi ni mì nzì tá ru adrélé ngá no ngínì ya dhi. Akódhi dré logózóá àyi dré dhi: «Agó àlo dhi ndryà tá áma mì kùrú sè. Dì má kòdzì áma mì dre dhi, má dré kidhózó adrélé ngá no.» ¹⁶ Fàrisáyò nda ki àruka ì gò adrélé tàá dhi: «Dhya tà nda ni 'òlepi kòdhi angá ína Giká vélésè ko. Tàko ko, adré sàbátù ni tòlì líkí ko.» Dì, àruka ni ì adré kó tàá dhi: «Tàkonzì líyí kitswá ína tà líndrìga ró làsú be kònini dhi ki 'o bwà ngínìngínì ró?» Dì ì dré ru lanzízó tà nda sè. ¹⁷ Ì dré gòzo lizíá agó adrélépi tá mì kùdúkùdu ró

nda tí dhi: «Mì ró dhi, mí adrè mína tàá agó ámi mì nzìlepi nda ni tà sè ngíni?»
Akódhi logó dhi: «Akódhi nda pròfètà 'i.»

¹⁸ Dì, Yúdà ànzì kì kàdrì nda ì ka'ì tá rè ko tàle dhi, agó nda tá mì kùdúkùdu 'i gò, dré gòzo adrélé ngá no dhi. Ásà dhi, ì dré akódhi ni tibhá kì azízó gò,

¹⁹ lizízóá àyi tí dhi: «Agó kònìdhi àmi kì mvá 'i? Mì adrè tàá dhi, mì ti tá akódhi mì kùdúkùdu ró? Adré dì ngá no nyànomvá ngíningíni ró?» ²⁰ Dì akódhi ni tibhá nda ì logó àyi dré dhi: «Mà nì tàle dhi, kònìdhi àma kì mvá 'i, ìndì apfò tá mì kùdúkùdu ró dhi be. ²¹ Dì, mà nì ngalè adrè nyànomvá ngá no ngíni ya dhi ko. Mà nì kpà ngalè àdhi nzì akódhi ni mì nì ya dhi ko. Mì kòlizí akódhi kòdhya. Atsá kàdrì dre. A ni kítswá áyi tàndì ni tà ta bwà.» ²² Akódhi ni tibhá nda ì tà tá kònìni, ì dré tá adrélé Yúdà ànzì kì kàdrì kì ro dhi sè. Tàko ko, àyi nda ì yi tá ru tàzoá dhi, ì ni dhya ángùdhi adrélèpi ka'íà tàle dhi, Yésu Mèsíyà 'i dhi ni dro àyi kì lísambò dzó lésè. ²³ Tà nda sè dhi, akódhi ni tibhá nda ì tà tá dhi: «Atsá kàdrì dre. Mì kòlizí akódhi kòdhya.»

²⁴ Dì Fàrisáyò nda ì dré gòzo tódhyá agó adrélèpi tá mì kùdúkùdu ró nda ni azí gò, ì dré tàzoá drá dhi: «Mí fè lindrì Gìká dré. Mà nì tàle dhi, agó kòdhi tàkonzì líyí 'i dhi be.» ²⁵ Gò logóá dhi: «Akódhi nda kàdré ína tàkonzì líyí 'i bàti dhi, má nì ko. Má nì ngbà 'í tà àlo kònìdhi: Ma tá mì kùdúkùdu ró. Dì, nyànomvá dhi, má adrè ngá no!» ²⁶ Dì ì gò lizíá tíá dhi: «Akódhi nda 'o mì ngíni? Nzì ámi mì ngíni?» ²⁷ Gò logóá àyi dré dhi: «Má tà tá àmi dré dre. Dì, mì yi ma ko. Mì adrè tà nda ni le yìle tódhyá àdho tà sè? Mì adrè kpà lèá atsálé akódhi ni lebèbhá i ró?» ²⁸ Dì ì dré akódhi ni dhàzo tàzoá dhi: «Mì mína dhya kòdhi ni lebèlepi 'i! Àma àmakya Mósè ni lebèbhá 'i! ²⁹ Mà nì tàle dhi, Gìká tà tá tà Mósè be dhi be. Dì, kàdré ína dhya kòdhi ni tà sè dhi, mà nì ngalè akódhi angá ángolésè ya dhi ko.» ³⁰ Dì agó nda logó àyi dré dhi: «Tà kòdhi tà kítswálèpi dhya kì lindrì tígá dhi 'i! Mì nì àmikya ngalè akódhi angá ángolésè ya dhi ko, tágba dré áma mì nzìzo nì dhi! ³¹ Mà nì tàle dhi, Gìká adrè tàkonzìbhá kì yi ko dhi be. Dì, adrè ína mónnyá adrèbhá tròle áyi tà rú, adrèbhá tà í dré adrélé lèle dhi kì 'o dhi kì yi kòdhya. ³² À yi rè tàdzí ko tàle dhi, dhya àlo nzì móndí tile mì kùdúkùdu ró dhi ni mì dhi.

³³ Kònò agó kòdhi kàngá tá Gìká vélésè ko dhi, kítswá tá tà àlo 'o bwà ko.» ³⁴ Dì ì

logó drá dhi: «À ti mi trú tàkonzì na bàti! Mí 'o mi ngíni, adrélé àma ki tadhá dhi?» Di ì dré akódhi ni dròzo àyi ki lísambò dzó lésè.

³⁵ Yésu kòyi tàle dhi, ì dro tá agó nda dhi dre dhi, dré akódhi ni kisúzó gò, lizizóá tíá dhi: «Mí adré Móndí ni Mvá ni ka'ì?» ³⁶ Agó nda logó dhi: «Mírì, mí tà rè má dré, akódhi nda àdhi 'i ya dhi ká, má kòkítswá ró akódhi ni ka'ì be dhi bvó.»

³⁷ Yésu tà drá dhi: «Mí nò akódhi dre. Akódhi dhya adrélépi tà ta mí be ni 'i.»

³⁸ Di agó nda tà drá dhi: «Mírì, má ka'ì dre!» Gò dré adhézó àyi kórókó titì Yésu kandrà, akódhi ni lindrì bhàzo.

Àdhibhá ì mì kùdúkùdu 'i bàti?

³⁹ Di Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má alì mána bvò kòndi lé kítswálé tàbvò kòndhi ni ta: Má alì kítswálé dhya mì kùdúkùdu ró dhi ì kòkítswá ró ngá no, ìndì dhya adrèbhá ngá no dhi ì kàtsá ró mì kùdúkùdu ì ró.» ⁴⁰ Fàrisáyò àruka adrèbhá Yésu làga dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré lizizóá tíá dhi: «Àma tsì kókpà mì kùdúkùdu 'i?» ⁴¹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Kòndò mì kàdré tá mì kùdúkùdu 'i bàti dhi, à kítswá tá tà bha àmi dri àmi ki tàkonzì ki tà sè ko. Di, mì dré adrélé tàle dhi mì adrè ngá no dhi sè dhi, àmi ki tàkonzì ì dhu rè àmi dri be.»

10

Kábilígyà líkílépi ì kábilígyà ni íbe dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya adrélépi file kábilígyà ki gírí na ti ni 'ásè ko, di, adrélépi ína file láti twá 'ásè dhi, akódhi nda kùgú 'i, ìndì ngá kárlépi 'i. ² Di, dhya adrélépi file gírí nda ni ti 'ásè dhi, kábilígyà líkílépi 'i. ³ Gírí ni ti líkílépi adrè ti nda ni nzi akódhi dré gò, kábilígyà ì dré adrézó akódhi ni kúlí yi. Akódhi adrè àyi tàndì ni kábilígyà ki azí àyi ki rú sè gò, adrézó àyi ki dri pòzo àyi íbe kivi na. ⁴ Kò'o àyi pòle títi dre dhi, adrè dhèle àyi kandrà. Gò kábilígyà nda ì dré adrézó lile vásà, ì dré kúlí ni ni nìle be dhi sè. ⁵ Di, kábilígyà nda ì kítswá tàdzí lile móndí twá ì dré nìle ko dhi vésè ko. Be ró dhi, ì ni lapá ràle akódhi nda kandràsè, ì dré kúlí ni ni nìle ko dhi sè.»

⁶ Yésu tà tá tà nda àyi dré kúlí alaala sè. Di, tà dré adrélé tàle nda ki àndu fì ína

àyi drina ko.

⁷ Di Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Ma gíríti kábilígyà ì dré dhi 'i. ⁸ Mòndyá wáyí alìbhá drìdrì má kandrà dhi ì tá kùgubhá 'i, ìndì kàribhá 'i. Di, kábilígyà nda ì yi tá àyi ko. ⁹ Ma gíríti 'i. Dhya ángùdhi adrélépi afílé má 'ásè dhi ni adrí. Akódhi nda ni adré afílé, adrélé pfòle, adrélé kpà ngá kisú nyàle.

¹⁰ Kùgú adré ngbà 'í alìle kitswálé ngá kugù, kitswálé mómí kì tufú todràle, ìndì kitswálé tà kizá. Di, má alì mána mómí ì kàdréro lídrì íbe, ìndì lídrì nda kògaró àyi léna gagà.

¹¹ Ma kábilígyà líkílépi dóro dhi 'i. Kábilígyà líkílépi dóro nda adré áyi lídrì fe áyi kábilígyà ì dré. ¹² Di, kàdré dhya adrélépi ngbà 'í àzì 'o làfa sè dhi ni tà sè dhi, akódhi nda kábilígyà líkílépi 'i bàti ko. Kábilígyà nda ì kpà akódhi ni tàndì àdhya 'i ko. Akódhi kònò kàlagí adrérà'a alìle dhi, adré ína kábilígyà nda kì tayí lapázó. Gò kàlagí nda dré adrézó kábilígyà nda kì turú, adrézó àyi kì lapé. ¹³ Dhya nda adré lapalé, dré adrélé ngbà 'í àzì 'o làfa sè dhi sè, ìndì dré adrélé kábilígyà nda kì tà kisù ko dhi sè.

¹⁴ Ma kábilígyà líkílépi dóro dhi 'i. Má nì áma kábilígyà ì be, ìndì áma kábilígyà nda ì nì kpà ma be, ¹⁵ ngóro áma Atá dré áma nìle be dhi tìni, ìndì má dré kpà áma Atá ni nìle be dhi tìni. Má adré áma lídrì fe áma kábilígyà nda ì dré. ¹⁶ Ma kókpa kábilígyà àruka adrèbhá gírí kònìdhi 'á ko dhi íbe. Adré lèá dhi, má kàdrì àyi nda ì afízó àyi íbe be. Ì nì kpà áma kúlí yi gò, kábilígyà títi nda ì dré adrézó pàrí àlo ró, àyi kì líkílépi dré kpà adrézó àlo kwákwá.

¹⁷ Áma Atá adré áma le tò, má dré adrélé áma lídrì fe kitswázó gòle dòá tódhyá dhi sè. ¹⁸ Dhya àlo kitswá áma lídrì tìngá bwà ko. Di, má adré mána fèá ngóro má dré adrélé lèle 'òle dhi tìni. Ma rìnyí íbe kitswázó fèá, ìndì ma kpà rìnyí íbe kitswázó gòle dòá. Kòrìdhi, tòlì má dré kisúlé áma Atá vélésè dhi 'i.»

¹⁹ Yésu ni kúlí nda ì sè dhi, Yúdà ànzì ì dré gòzo tódhyá ru lanzí. ²⁰ Àyi kì àruka bí dhi ì adré tá tàá dhi: «Akódhi tírì kònzi íbe í léna! Ngá kizá akódhi ni drì dre! Mì adré akódhi ni yi àdho tà sè?» ²¹ Di, àruka ni ì adré kó tàá dhi: «Dhya adrélépi tírì kònzi íbe í léna dhi adré ína kúlí ta kònìni ko. Tírì kònzi ni kitswá tsì mómí mì kùdúkùdu ró dhi kì mì nzi bwà?»

Yúdà ànzì kǐ àruka ì gà Yésu rẹ̀

²² Lókýá kǐdhi àdhyà sẹ̀ dhi, Yúdà ànzì ì adré tá gwányá adrézó tépelò ni bhàma twá Gìkà dré dhi ni tà kisù dhi ni 'o Yèrúsalémà na. ²³ Dì Yésu dré tá adrérà'a atsílẹ̀ tépelò ni kògbo zìlẹ̀ Sòlòmónò àdhyà ró dhi 'àsẹ̀ dhi 'á dhi, ²⁴ Yúdà ànzì ì dré ru kímózó akódhi làgàsẹ̀ kúrú gò, tàá drá dhi: «Mí ni tà kòdhi ni losó vwàlẹ̀ lókýá be àngopí? Mí kàdrẹ̀ Mèsíyà 'ì bàti dhi, mí tà rẹ̀ àma dré ngádra 'á ká.»

²⁵ Dì Yésu logó àyì dré dhi: «Má tà tá tà nda àmi dré dre. Dì, mì ka'ì àmíkya ma ko. Tà líndrìga ró má dré adrélẹ̀ 'òlẹ̀ áma Atá ni rú sẹ̀ dhi ì adré tadhá ngádra 'á dhi, ma àdhi 'ì ya dhi nì. ²⁶ Dì, mì ka'ì àmíkya ma ko, mì dré adrélẹ̀ áma kábilígyà 'ì ko dhi sẹ̀. ²⁷ Áma kábilígyà ì adré áma kúlí yi. Má ni kpà àyì be gò, ì dré adrézó áma lebè. ²⁸ Má adré lídrì kóná vésẹ̀ kólyá dhi ni fe àyì dré gò, ì dré kitswázó tàdzí dràlẹ̀ ko. Dhyà àlọ kitswá kpà àyì kǐ topá má drígàsẹ̀ bwà ko. ²⁹ Áma Atá àyì kǐ afẹ̀lẹ̀pì má dré dhi kàdrì ngá wáyì dhi kǐ lavú. Dì dhyà àlọ kitswá àyì kǐ topá áma Atá nda drígàsẹ̀ bwà ko. ³⁰ Áma áma Atá be dhi ì àlọ 'ì.»

³¹ Gò Yúdà ànzì nda ì dré gòzo tódhyá kírà kudhú kitswázó Yésu ni lebhé dràlẹ̀ ásà. ³² Dì Yésu dré tàzoá àyì dré dhi: «Má 'o tà líndrìga ró dóro bí àngábhá áma Atá vélésẹ̀ dhi ì àmi dré nòlẹ̀ dhi 'í. Dì tà nda ì kòfalẹ̀ dhi, mì adré 'òlẹ̀ áma lebhé kírà sẹ̀ tà àngùdhi sẹ̀?» ³³ Dì Yúdà ànzì nda ì logó drá dhi: «Mà adré àmi lebhé kírà sẹ̀ tà dóro nda kǐ àlọ sẹ̀ ko. Be ró dhi, mà adré àmakya àmi lebhé kírà sẹ̀, mí dré adrélẹ̀ Gìkà ni lodhá dhi sẹ̀. Àngyá ko, mì móndí ro ni, mí adré mína àmi 'o adrélẹ̀ Gìkà ro!»

³⁴ Dì Yésu logó àyì dré dhi: «À tìsì zakó tìsì àmi kǐ tatrítrí kúlí na dhi, Gìkà tà tá dhi: «Àmi gìkà 'ì!»^z ³⁵ Mà nì tàlẹ̀ dhi, à kitswá tà àlọ tìsìlẹ̀ Gìkà ni Kúlí na dhi ni bhe gàrà dri bwà ko dhi be. Dì Gìkà kòzi kó móndyá áyì Kúlí kǐsúbhá dhi ì gìkà ì ró dhi, ³⁶ mì adré dǐ àmíkya tàá dhi, má adré Gìkà ni lodhá, má dré tàlẹ̀ dhi ma Gìkà ni Mvágó 'ì dhi sẹ̀ dhi ngíni? Tà bàti ró dhi, Gìkà Atá nda bhà ma twá adrélẹ̀ ína ró gò, áma amùzo bvò kònìdhi lé dhi nì. ³⁷ Má kàdrẹ̀ tà áma Atá dré adrélẹ̀ 'òlẹ̀ dhi kǐ 'o kòdhya ko dhi, mì kòka'ì ma ko. ³⁸ Dì, má kàdrẹ̀ tà nda kǐ 'o 'í

---

^z10:34 À kònò Longó ì 82:6.

dhi, gba m̀ kàdré áma ka'ì ko yà dhi, m̀ kàdré tà lín-dríga ró má dré adrélé 'òle nda ki ka'ì kòdhya, m̀ kònìró tàle dhi, áma Atá má léna, ìndì ma áma Atá léna dhi be.»³⁹ Dì ì dré gòzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Dì, akódhi dré ína ngàzo pfòle lyà àyi kòfalésè.

⁴⁰ Àmvolàsà dhi, Yésu dré gòzo lile zyàle Yòròdánè ni ta'á na, àrà Yòwánì dré tá adrézó bàtísimò fe drìdrì dhi na. Dré adrézó kònàle gile lókyá be vwàvwà ro tsà gò, ⁴¹ m̀ndí zyandre dhi ì dré alìzo akódhi vélé. Ì adré tá tàá dhi: «Yòwánì 'o tá ína tà àlo lín-dríga ró dhi ko. Dì, tà títi dré tá tàle agó kòdhì ni tà dri dhi ì tá tà bàti 'ì.»⁴² Dì m̀ndí zyandre dhi ì dré Yésu ni ka'izo kònàle.

11

Làzàrò ni dràma

¹ Agó àlo rú be Làzàrò dhi tá drà ro Bètàníyà na. Bètàníyà nda tá kpà bhà akódhi ni amvúpi ì, Màríyà ì Màrátà be dhi kya 'ì.^a ² Màríyà nda kòdhì tá tòkó màlásì dàlepi Mírì Yésu pá gò, pá ni ki atrizo áyi drìbhí sè dhi 'ì.^b Dì adrúpi ni, Làzàrò nda tá drà ro. ³ Gò akódhi ni amvúpi rì nda ì dré m̀ndí mùzo lile tàá Yésu dré dhi: «Mírì, ámi arúpi mí dré lèle tò dhi drà ro.» ⁴ Yésu kòyi rúbí nda dre dhi, dré tàzoá dhi: «Làzàrò ni drà kòdhì kitswá akódhi ni 'o dràle nyo ko. Be ró dhi, drà nda atsá ína akódhi rú Giká kòkisúró mìlanzilanzì ásà, ìndì kòbhàró kpà áyi Mvágó ni mì lanzìle ásà be dhi bvó.»

⁵ Yésu lè tá Màrátà ì, amvúpi ni Màríyà be, ìndì Làzàrò be tò. ⁶ Dì, kòyi tàle dhi, Làzàrò nda tá drà ro dhi dre dhi, dré gòzo ína adrélé àrà í dré tá adrézó dhi na kítú rì. ⁷ Gò dré tàzoá áyi lebèbhá ì dré dhi: «Mà kògò lile Yùdáyà na.» ⁸ Dì, akódhi ni lebèbhá nda ì tà drá dhi: «Rábbì, gí dhu rè ko, Yúdà ànzi ì dré tá adrézó láti nda kitswázó ámi lebhé dràle kírà sè dhi. Dì, mí adré mína 'òle gòle kònàle?»

⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Kítú adré kàle sáà mudrí-drì-rì ko? Dhya ángùdhi

---

^a11:1 À kònò Lúkà 10:38-42.

^b11:2 À kònò Yòwánì 12:1-8.

adrélépi atsílé kítú sè dhi adré dhèle ko, dré adrélé ngádra bvò kòndi àdhyà ni no dhi sè. ¹⁰ Di, kàdré ína atsílé ngátsi sè dhi, adré dhèle, dré adrélé ngádra àko í léna dhi sè.»

¹¹ Kòtá tà nda dre dhi, dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Àma ki arúpi Làzàrò ko ayí dre. Di, má adré mána lile akódhi ni toró.» ¹² Di lebèbhá ni ì tà drá dhi: «Mírì, akódhi kàdré ayí ko dhi, a ni adrí.» ¹³ Ì adré tá àyikya kisùá dhi, Yésu adré tá Làzàrò ni ayí kòma ni tà ta kòdhya. Tákò, Yésu adré tá ína akódhi ni dràma ni tà ta kòdhya. ¹⁴ Di Yésu dré tàzoá àyi dré ngádra 'á dhi: «Làzàrò drà dre. ¹⁵ Di àmi ki tà sè dhi, má adré lenzélé má dré tá adrélé kònàle yó dhi sè, mì kòkìswáró áma ka'ì bàti be dhi bvó. Mà kòlì di akódhi véna.» ¹⁶ Di Tòmá, adrélé kpà rú zìle Làtí dhi dré tàzoá Yésu ni lebèbhá àruka títi dhi ì dré dhi: «Mà kòlì kókpà be, mà kòdràró túmání akódhi be!»

Yésu dhya adrélépi móndí ki tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndi dhya adrélépi lídrì fe dhi 'i

¹⁷ Yésu kòtsa Bètáníyà na dre dhi, dré yìzoá tàle dhi, à bhà tá Làzàrò ayilé mógó na kítú su dre. ¹⁸ Bètáníyà nda tá ànyi Yèrúsalmà làga, ànyíànyi kílòméterè na. ¹⁹ Di Yúdà ànzi bí dhi ì alì tá Màràtá ì véle Màríyà be, kitswále àyi ki togó tindrè àyi ki adrúpi ni dràdrà ni tà sè.

²⁰ Di Màràtá kòyi tàle dhi, Yésu adré tá alìle dhi dre dhi, dré ngàzo lile ru kisú ába. Di, Màríyà lírì tá ína adrélé dzó na. ²¹ Màràtá dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mírì, kònò mí kàdré tá kònwa be dhi, áma adrúpi kitswá tá dràle ko! ²² Di, ndìndì nyànomvá dhi, má nì tàle dhi, Giká ni tà ángùdhi mí dré dra zìle í tí dhi ni fe mí dré dhi be.» ²³ Yésu tà drá dhi: «Ámi adrúpi ni angá dràdrà lésè.» ²⁴ Di Màràtá logó drá dhi: «Má nì tàle dhi, a ni nga dràdrà 'ásè kítú kùdù móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi be.» ²⁵ Di Yésu tà drá dhi: «Ma dhya adrélépi móndí ki tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndi dhya adrélépi lídrì fe àyi dré dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi, tágba kòdrà yà dhi, a ni adrí. ²⁶ Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi adrélépi lídrì íbe ìndi adrélépi áma ka'ì dhi, kitswá tàdzí dràle kóná vésè kólyá ko. Mí ka'ì tà kòdhi véle?» ²⁷ Di Màràtá logó drá dhi: «Áyíyà, Mírì, má adré ka'íá dhi,

mi Mèsíyà 'i, Giká ni Mvágó 'i, ìndì dhya adrélépi tá alìle bvò le dhi 'i.»

²⁸ Màràtà kòtá tà nda dre dhi, dré ngàzo lile áyi amvúpi Màríyà ni azí gò, tàzoá drá kòyàyà sè dhi: «Dhya tà tadhálépi dhi kònwánò. Adré ámi zi.» ²⁹ Màríyà kòyi rúbí nda dre dhi, dré ngàzo mbèlè lile Yésu véna. ³⁰ Yésu fi tá rè bhà nda na ko. Di, adré tá dhu rè àrà ì dré ru kisúzó Màràtà be dhi na. ³¹ Di Yúdà ànzì adrèbhá tá Màríyà làga dzó na adrélé akódhi ni togó tindrì nda, ì kònò akódhi ngarà'a p̄fòle mbèlè dre dhi, ì dré kpà ngàzo akódhi ni lebè. Ì adré tá àyikya kisùá dhi, adré lile ngòle mógó drìna.

³² Màríyà kòtsa àrà Yésu dré tá adrézó dhi na akódhi ni no dre dhi, dré dhèzo akódhi pá gò, tàá drá dhi: «Mírì, kònò mí kàdré tá kònwa be dhi, áma adrúpi kitswá tá dràle ko!» ³³ Di Yésu kònò Màríyà nda ì adrèrà'a ngòle tùmání Yúdà ànzì alìbhá ába dhi ìbe dre dhi, akódhi ni togó dré òzo, adrélé lanzile tò. ³⁴ Dré lizizóá dhi: «Mì bhà akódhi ni rúbhá ángwà?» Ì logó drá dhi: «Mírì, mí alì nòá.» ³⁵ Yésu dré ngòzo. ³⁶ Di Yúdà ànzì nda ì dré tàzoá dhi: «Mì nò rè dré akódhi ni lèle ngíni ya dhi ká!» ³⁷ Di, móndí àruka àyi kòfalé dhi ì dré tàzoá dhi: «Dhya kòdhi nzi tá kó agó mì kùdúkùdu ró dhi ni mì 'í dhi, kitswá tá tsì tà 'o Làzàrò dré dràzo ko dhi bwà ko?»

Yésu tingá Làzàrò dràdrà lésè

³⁸ Yésu ni togó dré gòzo tódhyá òle gò, dré lizo tsàle mógó na. Mógó nda tá gò 'i. À alí tá kírà kàdrì bhàle tíá. ³⁹ Di Yésu dré tàzoá dhi: «Mì zi kírà tíásà.» Di, Màràtà, dhya dràlepi nda ni amvúpi tà drá dhi: «Mírì, kòndì tàdzí ni véle tò. Àngyá ko, akódhi ayí mógó na kítú su dre!» ⁴⁰ Yésu logó drá dhi: «Má tà tá mí dré dhi, mí kòka'ì dhi, mí ni Giká ni mìlanzìlanzì no dhi ko?» ⁴¹ Di ì dré kírà nda ni zìzo. Gò Yésu dré mì tingázó kurú na, tàzoá dhi: «Tátá, má adré àwoyà ta mí dré, mí dré áma yìle dre dhi sè. ⁴² Má nì, mí adré ngbú adrélé áma yi dhi be. Di, má tà mána tà kòdhi móndyá zyandre má làga kòni ki tà sè, ì kòkitswáró ka'íá dhi, mí amù ma mì.» ⁴³ Kòtá tà nda dre dhi, dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Làzàrò, mí ap̄fò kònalésè!» ⁴⁴ Di dhya tá dràlepi nda dré ngàzo ap̄fòle. À lambé tá dríga ni ì, pá ni ìbe kítá kàtswákàtswa dhi ì sè, drì ni ni lambézó kítá àzya sè. Di Yésu dré

tàzoá àyi dré dhi: «Mì tri akódhi, tayízóá lile.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Yésu ni pfu dràle

(À kònò kpà Mátáyò 26:1-5; Márokò 14:1-2; Lúkà 22:1-2)

⁴⁵ Di Yúdà ànzi alìbhá tá Màríyà véle nda ì kònò tà Yésu dré 'òle nda dre dhi, àyi kì àruka bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo. ⁴⁶ Di, àruka ni ì dré àyíkya lizo Fàrisáyò ì véna, tà Yésu dré 'òle nda ni tití àyi dré.

⁴⁷ Gò kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò íbe dhi ì dré bhàgo kàdrì kì kímózó tíí gò, ì dré tàzoá dhi: «Mà nì 'òà ngíni? Tàko ko, agó kòdhi adré véle tà líndrìga ró dhi kì 'o bí! ⁴⁸ Mà kòtayí akódhi adréle tà 'o kònèni dhi, mónnyá wáyí dhi kì akódhi ni ka'ì. Di Rómà kì kàdrì kì àma kì tépelò 'o pfùle, túmání àma kì sùrú íbe.» ⁴⁹ Di, àyi kì àlo rú be Kàyáfà, adrélepi tá kòwánà kì kàdrì ro kóná kònàdhi sè dhi, dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Àmi, mì nì àmíkya tà àlo ko! ⁵⁰ Mì nì ko tàle dhi, dóro nì àmi dré dhi, dhya àlo dré dràle mónnyá wáyí ì dré dhi, àmi kì sùrú wáyí dhi kòdràró nyo ko dhi?» ⁵¹ Akódhi tà tá nda áyi drì sè ko. Di, dré tá adréle kòwánà kì kàdrì ro kóná nda sè dhi sè dhi, longó tá ína tà nda pròfétà àdhya tìni tàzoá dhi, Yésu ni dra Yúdà ànzi kì sùrú nì tà sè. ⁵² Di, kitswá tá ngbà 'í dràle sùrú nda nì tà sè ko, a nì kókpà dra kitswálé Giká nì ànzi ayíbhá àrà tíí ì 'àsè dhi kì kímó adréle sùrú àlo ró. ⁵³ Di kìdhólé kítú nda sè dhi, Yúdà ànzi kì kàdrì nda ì dré ru yìzo kitswázó Yésu ni pfu dràle.

⁵⁴ Di àsà dhi, Yésu dré gòzo véle adréle atsílé Yúdà ànzi ì kòfalésè ngàdra 'àsè ko. Di, dré ína lizo àrà ànyi duku làga dhi na, bhàandre rú zìle Èfàràýmà dhi na gò, ì dré adrézó kònàle túmání lebèbhá nì íbe.

⁵⁵ Yúdà ànzi kì gwányá Pásikà àdhya kàtsá ànyi dre dhi, móndí zyandre dhi ì dré ngàzo gbàbhú lésè lile Yèrúsalmà na, kitswálé àyi kì temvé drìdrì gwányá nda kandrà. ⁵⁶ Di ì adré tá Yésu ni nda, adrézó tàá àyi kòfalésè tépelò na dhi: «Mì kisù ngíni? Akódhi kitswá tsì alile gwányá lé ko?» ⁵⁷ Di, kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò íbe dhi ì fè tá tòlí tàzoá dhi, dhya àlo kònì àrà Yésu dré tá adrézó lána dhi be dhi, kòtadhá àrà nda àyi dré, ì kòkitswáró akódhi nì ru be dhi bvó.

Màríyà dà màlàsì Yésu pá

(À kònò kpà Mátáyò 26:6-13; Márokò 14:3-9)

¹ Tayí tá kítú nzi-dri-àlo gwányá Pásikà àdhya kandrà gò, Yésu dré lizo Bètáníyà na, bhà Làzàrò àdhya na. Làzàrò nda tá dhya Yésu dré tingálé dràdrà lésè dhi 'i.

² Di kònàle dhi, à dré ngá ladhízó Yésu dré nyàle. Màràtà adrè tá ngá bha móndí i kandrà. Làzàrò tá kpà mónnyá lírìbhá mísá làgàsè tùmání Yésu be dhi i kòfalé.

³ Di Màríyà dré màlàsì làgí kyàkyà ladhílé tsèrèlè nàradà sè dhi ni adózó, alizo ába líterè àlo ni kítógá 'àsè.^c Dré màlàsì nda ni dàzo Yésu pá gò, pá ni ki atrizo áyi drìbhí sè. Gò màlàsì nda ni tàdzí dré dzó nda ni 'a dòzo wáyi.

⁴ Di Yùdàsì Ìsikàriyótà, Yésu ni lebèbhá ki àlo tá kpà kònàle. Akódhi nda tá dhya adrélépi 'òle Yésu ni lefè kàribhá i drígá dhi 'i. Di kònò tà Màríyà dré 'òle nda dre dhi, dré ína tàzoá dhi: ⁵ «À kitswá tá màlàsì kòdhi ni lagí, làfa ni ni fèzo lemerèbhá i dré ko àdho tà sè? À ni tá kitswá làfa lò'wa kámá-na dhi ki kisú àsà.»^d ⁶ Tà tá kònìni dré tá adrélé lemerèbhá ki tà kisù dhi sè ko. Be ró dhi, tà ína tà nda dré tá adrélé kùgú 'i dhi sè. Tàko ko, akódhi tá dhya adrélépi kòmvò adrézó làfa bha lána dhi ni líkí dhi 'i. Di, adrè tá ína ngá bhàle lána dhi ni do áyi tàndi dré. ⁷ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí tayí tòkó kònìdhi, kàdréro tà dré 'òle kòdhi ni líkí áyi togó na tsàle kítú dra áma rúbhá bhàzo mógó na dhi tú! ⁸ Mì adrè ngbú adrélé lemerèbhá íbe àmi kòfalé. Di, mì kitswá ngbú adrélé tùmání má be ko.»

Yúdà ànzì ì yi ru kitswázó Làzàrò ni pfu dràle

⁹ Yúdà ànzì zyandre dhi ì kòyi tàle dhi, Yésu tá Bètáníyà na dhi dre dhi, ì dré

---

^c12:3 Nàradà kònìdhi, dò àlo tàdzí be dóro ìndì làgí be kàdrì, adrézó màlàsì ladhí àsà dhi 'i.

^d12:5 À adrè tá làfa lò'wa kònì ki rú zi «dènàri». Dènàri kámá-na kònì i tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kóná àlo sè dhi tí dhi 'i.

kpà lizo kònàle. Ì lè tá ngbà 'í Yésu ni tà sè ko. Ì lè kókpà kitswálé Làzàrò Yésu dré tingálé dràdrà lésè dhi ni no dhi bvó. ¹⁰ Di kòwánà kàdrì ì dré kpà ru yìzo kitswázó Làzàrò ni pfu dràle. ¹¹ Tàko ko, akódhi nda ni tà sè dhi, Yúdà ànzi zyandre dhi ì adrè tá àyi ki tayí, adrézó Yésu ni ka'ì.

Yésu fì Yèrúsalémà na ópí tìni

(À kònò kpà Mátáyò 21:1-11; Márokò 11:1-11; Lúkà 19:28-40)

¹² Kìtú bvóá dhi sè dhi, mómí zyandre alìbhá gwányá Pásikà àdhya lé nda ì dré yìzoá tàle dhi, Yésu adrè alìle Yèrúsalémà le. ¹³ Di ì dré mbíra bí ki dòzo, topfòzo ába kitswálé ru kisú akódhi be. Ì adrè tá loyóá dhi:

«Òsánà! Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!

Tà tani kàdré ópí Ìsèrèlè ànzi kya dri!»^e

¹⁴ Di Yésu dré púndà mvá àlo dhi ni kisúzó gò, mbàzo lírìlé dríá, ngóro tìsìle Giká ni Kúlí na dhi tìni:

¹⁵ «Mì, zapi Sìyónà àdhya ni, mí kòro ngá ko.

Mí nò rè ká! Ámì ópí adrè alìle, lírì ína púndà mvá dri.»^f

¹⁶ Lókyá nda sè dhi, tà nda kòdhi ki àndu fì tá dhu rè Yésu ni lebèbhá i drìna ko. Di Yésu kònga dràdrà 'ásè fìle áyi mìlanzìlanzì na dre dhi, ì dré nìzoá tàle dhi, à tìsì tá tà nda i Yésu ni tà dri gò, à dré tà nda ki 'òzo akódhi dré dhi be.

¹⁷ Mómí zyandre tá Yésu ni nobhá Làzàrò ni azírà'a angálé dràdrà lésè, ìndì apfòle mógó lésè nda ì adrè tá tà nda ni títí. ¹⁸ Di mómí àruka zyandre dhi ì kòyi tà líndrìga ró Yésu dré tá 'òle nda ni rúbí dre dhi, ì topfò tá kitswálé ru kisú akódhi be. ¹⁹ Di Fàrisáyò ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mì nò rè ká! Mà kitswá àmakya tà àlo 'o bwà ko. Mómí wáyi bvò àdhya ì adrè lile akódhi vésè!»

Yésu longó áyi dràma ni tà

²⁰ Mómí alìbhá Yèrúsalémà le kitswálé Giká ni líndrì bha gwányá nda tú dhi ì kòfalé dhi, Gírìkì àruka i tá be. ²¹ Di àyi nda ì dré alìzo Fílípò angálépi tá

---

^e12:13 À kònò Longó i 118:25-26.

^f12:15 À kònò Zàkàríyà 9:9.

Bètèsàyídà, Gàliláyà le dhi lésè dhi vélé gò, lizíá tíá dhi: «Atálágó, mà adré Yésu ni le nòle.»²² Di Fìlípò dré lizo tà nda ni ta Àndréyà dré gò, ì dré lizo rìti tàà Yésu dré.

²³ Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Lókyá Móndeí ni Mv́á dré dra mìlanzìlanzi kisúzó dhi kitswá dre. ²⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Ngánò lò'wa kòdhe dràle kìní na ko dhi, a ni ngbú adré kalóma. Di, lò'wa nda kòdhe ína dràle dhi, a ni lò'wa àruka ki 'a bí. ²⁵ Dhya ángùdhi adrélépi tròle áyi tàndi ni lídrì rú dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya adrélépi áyi lídrì bvò kòndi dri dhi ni ga dhi, a ni áyi lídrì nda ni líkí adrélé kóná vésè kólyá. ²⁶ Dhya ángùdhi adrélépi áma tà le 'òle áma màrábà t́ni dhi, lè akódhi nda kàdré áma lebè. Àrà ángùdhi má dré adrézó lána dhi na dhi, áma màrábà nda ni adré kókpà be. Di áma Atá ni lindrì fe dhya adrélépi áma tà 'o nda dré.

²⁷ Nyànomvá dhi, áma togó adré lanzile tò. Di má ni tàá ngíni? Má ni tsì tàá dhi, <Tátá, mí tídrí ma lókyá kizà àdhya kònìdhi sè> dhi? Kóko, má atsá mána kitswále kizà nya lókyá kònìdhi sè. ²⁸ Tátá, mí kòbhà ámi rú kùle wà!» Yésu kòtà tà nda dre dhi, kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Má bhà áma rú kùle dre. Má ni kpà go tódhyá rú nda ni bha kùle.» ²⁹ Di móndyá zyandre adrèbhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré adrézó tàá dhi: «Kòdhi bhù tadí nì!» Àruka ni ì adré kó tàá dhi: «Ángéló àlo dhi tà tà drá nì!»

³⁰ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Kúlí kòdhi apfò áma tà sè ko. Di, apfò ína àmi ki tà sè. ³¹ Nyànomvá kònìdhi, lókyá bvò kònìdhi ni tàbvò tàzo dhi 'i. Nyànomvá dhi, à ni ópí bvò kòndi àdhya ni dro pfòle.^g ³² Di ma ró dhi, à kòtingá ma kurú na bvò 'ásè dre dhi, má ni móndyá wáyi dhi ki asé má vélé.» ³³ Yésu tà tá tà nda tadházóá dhi, í ni dra dràdrà kára ángùdhi sè ya dhi.^h

---

^g12:31 «Ópí bvò kòndi àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i.

^h12:33 «Móndeí ni Mv́á ni tingama kurú na bvò 'ásè» kònìdhi adré tà rì dhi ki tadhá. Adré tadhá dhi, à ni Yésu ni tingá tidíle fa kipakipa dri. Adré kókpà tadhá dhi, à ni akódhi ni tà tingá bhàle kuru akódhi ni dràma sè ìndi akódhi ni ngàma dràdrà 'ásè dhi sè.

³⁴ Di mónnyá zyandre nda ì logó drá dhi: «Mà yi tàle dhi, tátrítrí kúlí adré tàá dhi, Mèsíyà ni adré kóná vèsè kólyá dhi 'í. Mí adré di mína tàá dhi, lè à kòtingá Móndí ni Mv́à bvò 'àsè dhi ngíni? Móndí ni Mv́à nda àdhi i?» ³⁵ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Àmi dhu rè ngádra íbe àmi kòfalé dhi lókyá tsà sè. Lè mì kàdré atsílé mì dré adrérà'a ngádra nda íbe dhi 'á, t́ńḿvá kòkiró àmi ko dhi bvó. Àngyá ko, dhya adrélépi atsílé t́ńḿvá na dhi nì ína ngalè í adré lile ángolé ya dhi ko. ³⁶ Mì dré adrérà'a ngádra íbe dhi 'á dhi, mì kàdré ngádra nda ni ka'ì, mì kàtsáró ànzi ngádra àdhya i ró be dhi bvó.» Yésu kòtá tà nda i dre dhi, dré ngàzo lile áyi zu àyi rúsè.

Yúdà ànzi ì ka'ì Yésu ko

³⁷ Tágba Yésu dré tá tà líndŕga ró bí dhi ḱi 'òzo àyi mi dhi, ì ka'ì tá àyíkya akódhi ko. ³⁸ Di tà nda kòdhi atsá kònnìni, ḱitswálé kúlí pròfétà Èsáyà dré tá tisìle kòni ì kò'oró ru be dhi bvó:

«Mírì, àdhi ka'ì kúlí mà dré longólé dhi nì?

Àdhi nò tà Mírì dré tadhálé áyi dŕgá r̀nyì ró dhi sè dhi nì?»ⁱ

³⁹ Di móndí ì ḱitswá tá Yésu ni tà ka'ì bwà ko. Àngyá ko, Èsáyà nda tà tá kpà dhi:

⁴⁰ «Giká 'o àyi ḱi mì adùle,

àyi ḱi togó 'òzo tombálé,

ì kònnòró ngá àyi ḱi mì sè ko,

ì kònnìró tà àyi ḱi togó na ko,

ì kàdzáró àyi ḱi togó má vélé gò,

má dré àyi ḱi tidŕzó dhi ko.»^j

⁴¹ Èsáyà tà tá tà nda kònnìni tàko ko, nò tá ína Yésu ni mìlanzìlanzì gò, dré akódhi ni tà tàzo.

⁴² Tágba kònnìni dhi, móndí zyandre dhi ì ka'ì tá Yésu. Nd̀nd̀ Yúdà ànzi ḱi kàdrì ḱi àruka ì ka'ì 'í. Di, ì adré tá àyi ḱi tà ka'ìka'ì nda ni tà ta ngádra 'á ko. Àngyá ko, ì adré tá ngá ro, Fàrisáyò ḱi dra àyi ḱi dro l̀sám̀bò dzó ì lésè dhi sè. ⁴³ Tàko ko, ì

ⁱ12:38 À kònnò Èsáyà 53:1.

^j12:40 À kònnò Èsáyà 6:9-10.

adré tá àyíkya rúku le kisúlé mómí i véna, rúku kisúlé Giká véna dhi ni lavú.

Kúlí Yésu dré tàle dhi ki mómí ki tàbvó ta nì

⁴⁴ Àmvolàsà dhi, Yésu dré kúlí yòzo tàzoá mómí zyandre i dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'i dhi, adré ngbà 'í áma ka'i kòdhya ko, adré kókpà dhya áma amùlepi dhi ni ka'i. ⁴⁵ Dhya ángùdhi adrélépi áma no dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni no kòdhya. ⁴⁶ Má alì mána bvò kònìdhi lé adrélé ngádra ró, kitswálé dhya ángùdhi adrélépi áma ka'i dhi kògòró véle adrélé tínímvá na ko. ⁴⁷ Dhya àlo kàdré áma kúlí yi gò, adrézó ka'íá 'òle ko dhi, má adré akódhi nda ni tàbvó ta ma ko. Tàko ko, má alì bvò kònìdhi lé kitswálé mómíá bvò àdhya ki tàbvó ta ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé mómíá bvò àdhya ki tídrí. ⁴⁸ Dì, dhya adrélépi áma ga gò adrézó áma kúlí ka'i ko dhi, akódhi nda ni tàbvó tàlepi be. Kúlí má dré tàle dhi ki akódhi ni tàbvó ta kítú kùdù sè dhi nì. ⁴⁹ Tàko ko, má tà tá mána kúlí nda i áma drì sè ko. Be ró dhi, áma Atá áma amùlepi dhi fè ína tòlí tàzoá má dré dhi, má kòtà àdho tà 'i ya dhi, ìndì má kòtà tà nda ngíni ya dhi nì. ⁵⁰ Dì má nì tàle dhi, akódhi ni tòlí nda adré mómí ki adrì lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú dhi be. Ásà dhi, tà ángùdhi má dré adrélé tàle dhi, má adré tàá ngóro áma Atá dré tàle má kòtà dhi tìni.»

13

Yésu dzì áyi lebèbhá ki pá

¹ Gwányá Pásikà àdhya kandrà dhi, Yésu nì tá tàle dhi, lókyá í dré ngàzo bvò kònìdhi 'ásè lile áyi Atá véna dhi kitswá dre dhi be. Lè tá ngbú áyi lebèbhá bvò dri dhi i tò. Dì gò adrélé áyi ki le tsàle kùdù na.

² Ìndró sè dhi, Yésu i lebèbhá ni íbe dhi i adré tá ngá nya. Dì Dzáborò bhà tá tà Yùdàsì Ìsìkàriyótà, Sìmónà ni mvá ni togó na, kòlefèró Yésu kàribhá i drígá.

³ Yésu nì tá tàle dhi, áyi Atá tayí tá tà tíí dhi i í drígá, í angá tá Giká vélésè, ìndì í adré 'òle gòle Giká véna dhi be. ⁴ Dì dré ngàzo mísá làgásè, kítá í dré tá asólé kítá àzya dri dhi ni avù gò, kítá àzya adózó dròle áyi kípilé 'á. ⁵ Dré yí adózó dàle kòtà na gò, kidhózó adrélé áyi lebèbhá àlo àlo dhi ki pá dzi, adrézó pá nda ki atrì kítá í

dré tá dròle áyi kípílé 'á nda sè.

⁶ Kòtsa Sìmonà Pétèró rú dre dhi, akódhi nda dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí ni tsì áma pá dzi bàti?» ⁷ Yésu logó drá dhi: «Tà má dré adrélé 'òle kònìdhi, mí ni rè nyànomvá ko. Dì, mí ni go tà nda ni àndu ni ndò.» ⁸ Pétèró tà drá dhi: «Kóko! Mí kitswá áma pá dzi tàdzí ko!» Yésu logó drá dhi: «Má kòdzì mi ko dhi, mí kitswá vélé adrélé áma lebèlepi ró ko.» ⁹ Dì Sìmonà Pétèró tà drá dhi: «Mírì, kàdré kònìni dhi, mí kòdzì ngbà 'í áma pá kòdhyà ko, mí kòdzì kókpà áma drígá i áma drì be!» ¹⁰ Dì Yésu logó drá dhi: «Adrè lèá dhi, dhya áyi dzìlepi dre dhi kògò ngbà 'í áyi pá dzi kòdhyà. Dì akódhi ni rúbhá wáyi dhi ni adrè ndí àko. Àmi, áma lebèbhá ni i, àmi kemve kpírìkpírì. Dì, àmi títi ko.» ¹¹ Tà tá kònìni, dré tá nìle àdhi adrè tá 'òle áyi lefè kàribhá i drígá nì ya dhi be dhi sè. Ásà dhi, tà tá dhi: «Àmi títi ni i kemve ko.»

¹² Dì Yésu kòdzì àyi kì pá i akílé títi dre dhi, dré gòzo áyi kítá asó, gòzo lírìlé mísá làga. Dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ni tsì tà má dré 'òle àmi dré kòdhi ni àndu be?» ¹³ Mì adrè àmikya áma zi tà tadhálépi ró, ìndì Mírì ro. Mì adrè tà nda ni ta kyá, tàko ko, ma kònìni bàti. ¹⁴ Dì ngóro ma, àmi kì Mírì ro ìndì àmi kì tadhálépi ró ni, má dré àmi kì pá dzìle dhi tìni dhi, lè mì kàdré kókpà àmi kì adrúpi kì pá dzi àmi kòfalésè. ¹⁵ Tàko ko, má 'o tà kòdhi àmi dré nòle, mì kàdréro kókpà 'òá ngóro má dré 'òle àmi dré dhi tìni. ¹⁶ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya adrélépi màrábà ro dhi lavú áyi mírì ko. Dhya mùle dhi lavú kpà dhya áyi mùlepi dhi ko. ¹⁷ Nyànomvá dhi, mì ni tà nda kòdhi i be. Dì mì kàdré tà nda kì 'o dhi, Gìká ni tà tani bha àmi dri.

¹⁸ Má adrè àmi wáyi dhi kì tà ta kòdhyà ko. Má ni mána dhya má dré kípèle dhi i dóro. Dì, adrè lèá dhi, tà tisìle Gìká ni Kúlí na kònìdhi kò'o ru: «Dhya mà dré áma mápà nyàzo túmání ába dhi alá ína i má rú nì.»^k ¹⁹ Má adrè tà kòdhi ni ta àmi dré drìdrì tà nda ni atsama kandrà, tà nda kònì dra ru 'o dhi, mì kòka'iró dhi, ma Dhya adrélépi be dhi 'i. ²⁰ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya àngùdhi adrélépi móndí má dré mùle dhi ni ka'ì dòle dóro dhi, adrè áma tàndì ni ka'ì kòdhyà. Dhya

---

^k13:18 À kònò Longó i 41:10.

ángùdhi adrélèpi áma ka'ì dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'ì kòdhya.»

Yésu longó dhi, Yùdàsì ni áyi lefè kàribhá i drígá

(À kònò kpà Mátáyò 26:20-25; Márokò 14:17-21; Lúkà 22:21-23)

²¹ Yésu kòtá tà nda i dre dhi, akódhi ni togó dré lanzìzo tò gò, dré tàzoá ngádra 'á dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Àmi ki àlo ni áma lefè kàribhá i drígá.» ²² Dì akódhi ni lebèbhá ì dré adrézó ru no, adrélé lizíá àyi kòfalésè ngalè adré tá àdhi ni tà ta ya dhi. ²³ Akódhi ni lebèbhá nda ki àlo dré lèle tò dhi, lírì tá adrélé akódhi làga. ²⁴ Dì Sìmonà Pétèró dré akódhi nda ni agózó drígá sè, kòlízíró Yésu nìzoá ngalè adré tá àdhi ni tà ta ya dhi. ²⁵ Dì akódhi nda dré áyi bhèzo Yésu agá lizíá tíá dhi: «Mírì, dhya nda àdhi 'i?» ²⁶ Yésu logó drá dhi: «Akódhi nda dhya má dré dra mápà kígá kònìdhi ni sòzo súpù na fèzoá drá dhi 'i.» Dì kòso mápà kígá nda súpù na dre dhi, dré fèzoá Yùdàsì Ìsikàriyótà, Sìmonà ni mvá dré. ²⁷ Yùdàsì kòdo mápà kígá nda dre dhi, Sàtánà dré ndiri fizo akódhi léna. Dì Yésu dré tàzoá drá dhi: «Tà mí dré adrélé 'òle kòdhi, mí kò'o mbèlè.» ²⁸ Dì, dhya àlo àyi adrèbhá tá mísá làgàsè nda i kòfalé dhi ni ngalè Yésu tà tá tà nda drá àdho tà sè ya dhi ko. ²⁹ Yùdàsì dré tá adrélé làfa líkí ni dhi sè dhi, àyi ki àruka ì adré tá kisùá dhi, kònò Yésu adré tá tàá drá dhi, kòlì ngá gi àyi dré gwányá ni tà sè yà, kó ngalè, kòlì ngá fe lemerèbhá i dré yà dhi. ³⁰ Dì Yùdàsì kòdo mápà kígá nda dre dhi, dré ngàzo pfòle kivì na. Lókyá nda tá ngátsi 'i.

Yésu fè tòlì tídhí ro dhi

³¹ Dì Yùdàsì kòpfò dre dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Nyànomvá dhi, Giká ni Mòndí ni Mv́a ni mì bha lanzìle. A ni kpà áyi mìlanzìlanzì tadhá akódhi nda rú. ³² Dì Giká kàdré áyi mìlanzìlanzì tadhá akódhi rú dhi, a ni kókpà áyi Mv́a nda ni mì bha lanzìle áyi tàndì léna. Bàti, a ni akódhi ni mì bha lanzìle nyànomvá. ³³ Áma ànzi i, ma dhu rè àmi fbe ngbà 'í lókyá tsà sè. Mì ni áma nda. Dì, ngóro má dré tá tàle Yúdà ànzi i dré dhi tíni dhi, má adré kpà tàá nyànomvá àmi dré dhi: Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.

³⁴ Má adré tòlí tídhí ro kònìdhi ni fe àmi dré kòdhya: Mî kàdré ru le àmi kòfalésè. Ngóro má dré àmi ki lèle tò dhi t́ni dhi, àmi, mî kàdré kókpà ru le àmi kòfalésè tò. ³⁵ Mî kàdré ru le àmi kòfalésè kònìni dhi, mónnyá wáyi dhi ki nìá tàle dhi, àmi áma lebèbhá 'i bàti dhi be.»

Yésu longó dhi, Pétèró ni áyi ga

(À kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Márokò 14:27-31; Lúkà 22:31-34)

³⁶ Gò Sìmonà Pétèró dré tazoá drá dhi: «Mírì, mí adré lile ángolé?» Dì Yésu logó drá dhi: «Àrà má dré adrézó lile lána dhi, mí kitswá áma lebè lizo lána nyànomvá bwà ko. Dì, mí ni go mína áma lebè lizo lána ndò.» ³⁷ Pétèró tà drá dhi: «Mírì, má kitswá ámi lebè nyànomvá bwà ko àdho tà sè? Ma gànzi ró áma lídrì fe dràzo mí dré!» ³⁸ Dì Yésu logó drá dhi: «Mí ni tsì ámi lídrì fe dràzo má dré bàti? Má adré tà bàti ta mí dré: Drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vésè be na.»

14

Yésu tindrì áyi lebèbhá ki togó

¹ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Mî kòtayí àmi ki togó adrélé lanzile ko. Mî kàdré Giká ni ka'ì, adrézó kpà áma ka'ì. ² Áma Atá ni dzó na dhi, àrà adrézó lána dhi i be bí. Má adré lile kònàle kitswálé àrà ledé àmi dré. Kàdré tá kònìni ko dhi, kònò má kitswá tá tàá àmi dré ko. ³ Dì má kòlì àrà ledé àmi dré dre dhi, má ni agò àmi ki do lizo àmi fbe má bhàna, mî kàdréro túmání má be àrà má dré adrézó lána dhi na. ⁴ Mî ni láti lizo àrà má dré adrézó lile lána dhi na dhi be.»

Yésu láti lizo áyi Atá véna dhi 'i

⁵ Tòmá tà drá dhi: «Mírì, mà nì ngalè mí adré lile ángolé ya dhi ko. Mà ni kitswá láti nda ni ni ngíni?» ⁶ Dì Yésu logó drá dhi: «Ma láti 'i, tà bàti 'i, ìndì lídrì 'i. Dhya àlo kitswá lile áma Atá véna ko, kàdré lile má 'àsè ko dhi. ⁷ Mî kònì ma be dhi, mî ni kókpà áma Atá ni ni be. Kìdhólé nyànomvá dhi, mî nì akódhi be. Mî nò kókpà akódhi dre.»

⁸ Fìlípò tà drá dhi: «Mírì, mí tadhá àma dré Giká Atá wà! Kòdhi ni kitswá àma dré.» ⁹ Dì Yésu logó drá dhi: «Fìlípò, ma àmi ìbe kínó lésè gò, mí dré rè áma nìzo ko? Dhya ángùdhi áma nòlepi dhi nò áma Atá dre. Mí adrè dì mína tàá dhi «Mí tadhá àma dré Giká Atá wà!» dhi ngíni? ¹⁰ Mí adrè tsì ka'íá dhi, ma áma Atá léna, ìndì áma Atá má léna dhi ko? Kúlí má dré adrélé tàle àmi dré kòni ì, má adrè tàá áma drì sè ko. Be ró dhi, áma Atá adrélèpi adrélé má léna dhi adrè áyi àzì 'o nì. ¹¹ Lè mì kàdré tà má dré adrélé tàle kòni kì ka'ì: Ma áma Atá léna, ìndì áma Atá má léna. Mì kàdré tà nda ni ka'ì áma kúlí sè ko dhi, mì kàdré dì ka'íá tà líndrígá ró má dré adrélé 'òle dhi kì tà sè. ¹² Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélèpi áma ka'ì dhi ni kpà ína tà má dré adrélé 'òle dhi kì 'o. A ni ndìndì tà kàdrì dra tà nda kì lavúbhá dhi kì 'o, má dré adrélé ìle áma Atá véna dhi sè. ¹³ Má ni tà ángùdhi mì dré dra zìle áma rú sè dhi ni 'o, áma Atá kòkisúró mìlanzìlanzì áyi Mvágó sè be dhi bvó. ¹⁴ Bàti, tà ángùdhi mì dré dra zìle má tí áma rú sè dhi, má ni 'òá.»

Yésu lazí dhi, áyi Atá ni Tírí Lólo amù

¹⁵ Yésu gò tàá dhi: «Mì kàdré áma le dhi, mì ni kókpà áma tòlí kì ka'ì 'òle. ¹⁶ Má ni tà zi áma Atá tí, kòfèró dhya àzya dra àmi kì drì tàlepi dhi, kàdréro túmání àmi ìbe kóná vésè kólyá. ¹⁷ Akódhi nda, Tírí Lólo adrélèpi tà bàti Giká àdhya ni tadhá dhi 'ì. Móndyá bvò kòndì àdhya ì kitswá akódhi ni kisú bwà ko, ì dré akódhi ni nòle ko dhi se, ìndì ì dré akódhi ni nìle ko dhi sè. Dì, àmi ró dhi, mì ni àmíkya akódhi be, dré adrélé àmi ìbe dhi sè, ìndì dré dra adrélé àmi léna dhi sè. ¹⁸ Má kitswá àmi kì tayí adrélé kìmvoànzi ì ró ko. Má ni dra agò àmi vélé. ¹⁹ Tayí ngbà 'í lókyá tsà, móndyá bvò kòndì àdhya ì dré gòzo vélé áma no ko. Dì, àmi ró dhi, mì ni àmíkya áma no. Má dré adrélé lídrì ìbe dhi sè dhi, mì ni kókpà adrè lídrì ìbe. ²⁰ Kítú nda kònàdhi tú dhi, mì ni nìá tàle dhi, ma áma Atá léna, àmi má léna, ìndì ma àmi léna dhi be. ²¹ Dhya ángùdhi adrélèpi áma tòlí ìbe gò, adrézó ka'íá 'òle dhi, akódhi nda adrè áma le nì. Áma Atá ni dhya adrélèpi áma le nda ni le. Dì má ni kókpà akódhi ni le, adrézó áma tadhá drá.»

²² Yùdàsì, Ìsìkàrìyótà ro ko dhi, lizí tíá dhi: «Mírì, mí ni ngbà 'í àmi tadhá àma

dré gò, ámi tadházó móndyá bvò àdhya i dré ko àdho tà sè?»²³ Dì Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi áma le dhi ni tà má dré adrélé tadhále dhi ki ka'ì 'òle. Áma Atá ni akódhi nda ni le. Dì mà ni li àma ki bhà mo akódhi véna, adrézó tùmáńi akódhi be.²⁴ Dì, dhya adrélépi áma le ko dhi kitswá ína tà má dré adrélé tadhále dhi ki ka'ì 'òle ko. Kúlí m̀ dré adrélé yìle kòdhi i, kúlí mána 'i ko. Be ró dhi, kúlí nda ì angá áma Atá áma amùlepi dhi vélésè.

²⁵ Má tà tà kòdhi i àmi dré, má dré r̀ dhu adrérà'a àmi íbe dhi 'á. ²⁶ Dì, áma Atá ni Dhya dra àmi ki drì tàlepi dhi ni amù áma rú sè. Akódhi nda, Tirí Lólo 'i. Kàtsá dre dhi, a ni tà títi dhi ki tadhá àmi dré gò, adrézó tà títi má dré tàle àmi dré dhi ki 'o agálé àmi léna dhi ǹ.

²⁷ Má adré tà k̀drík̀dri tayí àmi dré. Má adré áma tà k̀drík̀dri fe àmi dré kòdhya. Má adré f̀éá ngóro bvò kònìdhi dré adrélé f̀ele dhi tíni ko. Dì m̀ kòtayí àmi ki togó adrélé lanzile ko. M̀ kàdré kpà ngá ro àlomvá ko. ²⁸ M̀ yi tá ma t̀rà'a àmi dré dhi: «Má adré l̀le, ìndì má ni dra agò àmi vélé.» M̀ kàdré tá áma le bàti dhi, kònò m̀ ni tá lenzé má dré adrélé l̀le áma Atá véna dhi sè. T̀ako ko, áma Atá nda kàdrì áma lavú. ²⁹ Má tà tà kòdhi i àmi dré drìdrì tà nda ki atsama kandrá, kitswálé tà nda ì kònì dra ru 'o dhi, m̀ kòka'iró be dhi bvó. ³⁰ Má kitswá gòle tà ta àmi íbe vwàvwà ro ko. Àngyá ko, ópí bvò kòndi àdhya adré al̀le. Akódhi nda r̀inyí àko má drìle. ³¹ Dì, adré l̀éá dhi, móndyá bvò kòndi àdhya ì kònì tàle dhi, má adré áma Atá ni le, ìndì má adré tà títi dré tàle má kò'o dhi ki 'o káyà dhi. M̀ nga, mà kòl̀ró kònwásè!»

15

Vínò fa i kólá ni íbe dhi

¹ Àmvolásà dhi, Yésu dré gòzo tàá dhi: «Ma vínò fa bàti dhi 'i. Áma Atá, vínò fa nda ni lik̀lépi 'i. ² Adré kólá ángùdhi má rú adrélépi lò'wa 'a ko dhi ni ga sèle. Dì, kàdré ína kólá adrélépi lò'wa 'a dhi ni tà sè dhi, adré kólá nẏ́ rúá dhi ki si, kólá nda kògòro vélé adrélé lò'wa 'a wáláká ni ni lavú. ³ Àmi ró dhi, m̀ atsá kemve kpírìkpírì, kúlí má dré tàle àmi dré dhi i sè dre. ⁴ Lè m̀ kàdré adrélé má léna,

ngóró má dré adrélé àmi léna dhi t́ni. Vínò fa ni kólá àlo dhi kitswá ína lò'wa 'a áyi tándi sè bwà ko, kàdré adrélé vínò fa rú ko dhi. Kókpà kòdhi t́ni, mì kitswá àmikya lò'wa 'a bwà ko, mì kàdré adrélé má léna ko dhi.

⁵ Ma vínò fa 'i, ìndì àmi kólá ni 'i. Dhya ángùdhi adrélépi adrélé má léna gò má dré adrézó lána dhi, akódhi nda ni lò'wa 'a bí. Tàko ko, mì kàdré má rúsè lará ro dhi, mì kitswá àmikya tà àlo 'o bwà ko. ⁶ Dhya àlo kàdré adrélé má léna ko dhi, à ni akódhi nda ni bhe gàrà dri ngóró adrélé kólá bhe dhi t́ni gò, dré adrézó 'yòle. À adré kólá làsú be kònini nda ki lomvó dále àtsí na gò, ì dré adrézó vèle. ⁷ Dì, mì kàdré àmikya adrélé má léna gò, áma kúlí ì dré adrézó àmi léna dhi, mì ni kitswá tà ángùdhi mì dré adrélé lèle dhi ni zi gò, mì dré tà nda ni kisúzó. ⁸ Mì kàdré lò'wa 'a bí dhi, kòdhi mì adré tadhá dhi, àmi áma lebèbhá 'i bàti gò, mì dré adrézó áma Atá ni rú bha kùle ásà.

⁹ Ngóró áma Atá dré adrélé áma le dhi t́ni dhi, má adré kókpà àmi ki le. Lè mì kàdré di adrélé áma lèle nda na. ¹⁰ Mì kàdré áma tòlí ki ka'ì 'òle dhi, mì ni adré áma lèle na, ngóró má dré adrélé áma Atá ni tòlí ki ka'ì 'òle, adrézó kpà akódhi ni lèle na dhi t́ni. ¹¹ Má tà tà kòdhi ì àmi dré, mì kàdréro áma kólénzé íbe àmi léna, ìndì àmi ki kólénzé kògaró kitswá lé títí. ¹² Tòlí má dré adrélé fèle àmi dré dhi, tòlí kònìdhi 'i: Lè mì kàdré ru le àmi kòfalésè, ngóró má dré adrélé àmi ki le dhi t́ni. ¹³ Lèle kàdrì lèle àruka títí dhi ki lavúlèpi dhi, kònìdhi 'i: À kòfè dhyá ki lídrì dhyá ki arúpi ki tà sè. ¹⁴ Àmi áma arúpi 'i, mì kàdré tòlí má dré adrélé fèle dhi ki 'o dhi. ¹⁵ Má adré gòle véle àmi ki zi màràbà ì ró ko. Àngyá ko, dhya adrélépi màràbà ro dhi nì ína tà áyi mírì dré adrélé 'òle dhi ì ko. Dì, má adré mána àmi ki zi arúpi ì ró, má dré tà títí má dré yìle áma Atá vélésè dhi ki tadhá lé àmi dré dhi sè. ¹⁶ Mì kipè tá ma àmi ko. Be ró dhi, má kipè àmi ma, àmi ki bhàzo adrélé lèle lò'wa 'abe, àmi ki lò'wa nda ì kàdréro nyo. Dì ásà dhi, áma Atá ni tà ángùdhi mì dré dra zìle í tí áma rú sè dhi ni fè àmi dré. ¹⁷ Tòlí mána, tòlí kònìdhi 'i: Mì kàdré ru le àmi kòfalésè.»

Móndyá bvò àdhyá ì bhà togó kònzi Yésu ì rú, lebèbhá ni íbe

¹⁸ «Móndyá bvò àdhyá ì kàdré togó kònzi bha àmi rú dhi, mì kòtivì ko tàle dhi,

àyi nda ì bhà tá zyà togó kònzì má rú 'íká. ¹⁹ Mì kàdré tá bvò kòndì àdhyà ró dhi, kònò mónnyá bvò kòndì àdhyà kì tá adrè àmì kì le móndí àyíkya ì ró. Dì, má kipè mána àmì apfòle bvò kòndì lésè gò, mì dré adrézó vélé bvò kòndì àdhyà ró ko. Ásà dhi, mónnyá bvò kòndì àdhyà ì adrè togó kònzì bha àmì rú. ²⁰ Lè mì kàdré kúlí má dré tá tàle àmì dré kònìdhi nì kisù: «Dhya adrélépi màràbà ro dhi lavú áyi mírì ko.» Móndí ì kòpfo áma mì 'í dhi, ì nì kókpà àmì kì mì pfo. Ì kòka'ì áma kúlí 'òle 'í dhi, ì nì kókpà àmì kì kúlí ka'ì 'òle. ²¹ Ì nì tà nda kòdhi kì 'o àmì rú áma tà sè, ì dré dhyà áma amùlepi dhi nì nìle ko dhi sè. ²² Kònò má kàlì tá tà ta àyi dré ko dhi, à kitswá tá tà bha àyi dri àyi kì tàkonzì sè ko. Dì, nyànomvá dhi, àyi àyíkya tà àlo ì dré kitswázó àyi kì tàrá ga àyi kì tàkonzì sè dhi àko. ²³ Dhya ángùdhi adrélépi togó kònzì bha má rú dhi, adrè kókpà bhàá áma Atá rú. ²⁴ Kònò má kò'o tá tà líntríga ró dhyà àzya dré 'òle tàdzí ko dhi ì àyi kòfalé ko dhi, à kitswá tá tà bha àyi dri àyi kì tàkonzì sè ko. Dì, nyànomvá dhi, ì nò tà líntríga ró nda ì 'í gò, ì dré àyíkya togó kònzì bhàzo má rú, ìndì áma Atá rú. ²⁵ Ì 'o kònìni kitswálé tà tìsìle àyi kì tátítrí kúlí na kònìdhi kò'oró ru be dhi bvò: «Ì bhà togó kònzì má rú tà àndu àko.»¹

²⁶ Má nì Dhya dra àmì kì dri tàlepi dhi nì amù àmì dré áma Atá vélésè. Akódhi nda, Tírí Lólo adrélépi tà bàti tadhá, ìndì adrélépi angalé Gìká vélésè dhi 'ì. Dì kàtsá dre dhi, a nì áma tà longó àmì dré nì. ²⁷ Àmì ró dhi, mì nì kókpà áma tà longó móndí ì dré. Tàko ko, àmì tùmání má be kìdhólé áma àzì nì kìdhoma lésè.»

16

¹ «Má tà tà kòdhi ì àmì dré, mì kòkitswá ró àmì kì tà ka'ìka'ì tayí ko. ² Tàko ko, à nì àmì kì dro lèsámbo dzó ì lésè. Lókyá adrè ndìndì alìle, mónnyá dra àmì kì tupfúbhá todràle dhi kì kisùá dhi, ì adrè àyíkya tà 'o Gìká dré. ³ Ì nì 'òá kònìni, ì dré Gìká Atá nì nìle ko dhi sè, ìndì ì dré áma nìle ko dhi sè. ⁴ Má tà tà kòdhi ì àmì dré, kitswálé lókyá ì dré dra tà nda kì 'òzo dhi kònì atsá dhi, tà má dré tàle àmì

---

¹15:25 À kònò Longó ì 35:19; 69:5.

dré nda ì kàgáró àmi léna be dhi bvó.»

Tírí Lólo ni àzì

«Má tà tá tà nda ì àmi dré drìdrì ko, má dré tá dhu rè adrélé àmi íbe dhi sè.
⁵ Nyànomvá dhi, má adré lile dhya áma amùlepi dhi véna. Dì, dhya àlo àmi kòfalé
dhi adré lizíá má tí ngalè má adré lile ángolé ya dhi ko. ⁶ Be ró dhi, kizà adré ína
gàle àmi ki togó na, tà má dré tàle àmi dré nda ì sè. ⁷ Dì, má adré mána tà bàti tà
àmi dré: Dóro ni àmi dré dhi, má dré lile dhi. Àngyá ko, má kòlì ko dhi, Dhya dra
àmi ki drì tàlepi dhi kitswá alìle àmi véle ko. Dì, má kòlì dhi, má ni mána akódhi
nda ni amù àmi véle. ⁸ Akódhi kàtsá dre dhi, a ni móndyá bvò kòndi àdhya ki
tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó Giká ni tà gyägya tadhá àyi dré, adrézó kpà tàbvó
Giká dré dra tàle dhi ni tadhá àyi dré. ⁹ A ni àyi ki tàkonzì tadhá, ì dré adrélé áma
ka'ì ko dhi sè. ¹⁰ A ni Giká ni tà gyägya tadhá, má dré adrélé lile áma Atá véna gò,
mì dré gòzo véle áma no ko dhi sè. ¹¹ A ni tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tadhá,
Giká dré ópí bvò kòndi àdhya ni tàbvó tàle dre dhi sè.

¹² Ma dhu rè tà íbe bí tàle àmi dré. Dì, nyànomvá dhi, mì kitswá rè tà nda ki
mvo bwà ko. ¹³ Dì, Tírí tà bàti àdhya nda kàtsá dre dhi, a ni àmi ki tidrì tà bàti
wáyì dhi léna. Àngyá ko, kitswá ína tà ta áyi drì sè ko. Be ró dhi, a ni ngbà 'í tà í
dré dra yìle dhi ki ta àmi dré kòdhya. A ni kókpà tà dra atsábhá dhi ki longó àmi
dré. ¹⁴ A ni mìlanzìlanzì fe má dré. Tàko ko, a ni tà í dré dra kisúlé má véle dhi ki
do longolé àmi dré. ¹⁵ Tà tíí áma Atá àdhya ì kókpà mána 'í. Dì ásà dhi, má tà tá
dhi, Tírí nda ni tà í dré dra kisúlé má véle dhi ki do longolé àmi dré.»

Yésu ni lebèbhá ki kizà ni ru ladzá atsálé kólénzé ro

¹⁶ Yésu gò tàá dhi: «Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo véle áma no ko. Àmvolàsà dhi,
gí ko, mì dré gòzo áma no.» ¹⁷ Dì akódhi ni lebèbhá ki àruka ì dré lizízóá àyi
kòfalésè dhi: «Adré lèá tàle ngíni? Tà tá dhi: «Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo véle
áma no ko. Àmvolàsà dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.» Tà tá kpà dhi: «Má adré
lile áma Atá véna.» ¹⁸ Adré lèá tàle ngíni, dré adrérà'a tàá dhi «lókyá tsà» dhi 'á
dhi? Mà ni ngalè adrè àdho tà ta ya dhi ko.»

¹⁹ Yésu dré nizoá tàle dhi, ì adrè tá tà le lizílé í tí tà nda dri dhi be gò, dré tàzoá

àyi dré dhi: «Mì adré lizíá àmi kòfalésè ngalè tà má dré tàle nda ì adré làá tàle ngíni ya dhi? Má tà tá dhi: <Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo véle áma no ko. Àmvolásà dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.> ²⁰ Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì ni àmikya àwó ngo adrézó tongólé. Dì, mónyá bvò kòndi àdhya ki àyikya lenzé. Àmi ki togó ni kizà nya. Dì, kizà nda ni ína ru ladzá atsálé kólénzé ro. ²¹ Tòkó adrélépi 'òle tile dhi adré kizà nya, akódhi ni lókyá tizo dhi dré atsálé ànyi dre dhi sè. Dì, kòti dre dhi, adré gòle véle áyi kizà nda ni tà kisù ko. Àngyá ko, adré lenzélé dré mvá tile apfòle bvò dri dre dhi sè. ²² Tà nda kòdhi kókpà kònini àmi ki tà sè. Nyànomvá dhi, àmi ki togó adré gàle kizà sè. Dì, má ni go àmi ki no gò, àmi ki togó dré gòzo adrélé lenzélé. Dì dhya àlo kitswá kólénzé nda ni tingá àmi ki togó lésè bwà ko.

²³ Kìdhólé lókyá nda kònàdhi sè dhi, mì kitswá gòle véle tà àlo lizí má tí ko. Má adré tà bàti ta àmi dré: Áma Atá ni tà ángùdhi mì dré dra zìle í tí áma rú sè dhi ni fe àmi dré. ²⁴ Atsálé nyànomvá kònìdhi dhi, mì zi rè tà àlo áma rú sè dhi ko. Lè mì kàdré tà zi áma rú sè gò, mì kòkisúró tà nda, àmi ki kólénzé kògaró kitswálé tíí be dhi bvó.»

Yésu lavú bvò kònìdhi

²⁵ «Má tà tà kòdhi ì àmi dré kúlí alaala sè. Dì, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má kitswá gòle véle tà ta àmi dré kònini ko. Be ró dhi, má ni mána áma Atá ni tà ta àmi dré ngádra 'á. ²⁶ Lókyá nda sè dhi, mì ni adré tà zi áma Atá tí áma rú sè. Má adré tàá ko tàle dhi, má ni tà nda ki zi áma Atá tí àmi dré ma dhi. ²⁷ Tàko ko, áma Atá ni tàndi adré àmi ki le, mì dré adrélé áma le dhi sè, ìndi mì dré ka'ile dhi má angá akódhi vélésè dhi sè. ²⁸ Bàti, má angá áma Atá vélésè alìle bvò kònìdhi lé. Dì nyànomvá dhi, má adré bvò kònìdhi ni tayí, gòzo áma Atá véna.»

²⁹ Dì akódhi ni lebèbhá ì tà drá dhi: «Nyànomvá dhi, mí adré véle tà ta ngádra 'á, kúlí alaala sè ko. ³⁰ Nyànomvá dhi, mà nì tàle dhi, mí nì tà tíí dhi ì be. Lè kpà à kògò tà àlo lizí mí tí dhi ko. Dì ásà dhi, mà ka'ì tàle dhi, mí angá Gìká vélésè káyà dhi.» ³¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì adré tsì áma ka'ì nyànomvá? ³² Mì yi rè ká! Lókyá adré alìle, atsá kpà dre, à ni àmi ki lapé ràle àmi àlo àlo tíí dhi ki

dzó i 'ásè. Mí ni áma tayí adrélé kalóma. Di, má kitswá mána adrélé kalóma ko, áma Atá dré adrélé tùmání má be dhi sè. ³³ Má tà tà kòdhi i àmi dré, mì kàdréro adrélé tà kèdríkèdri íbe, mì dré adrélé má léna dhi sè. Bvò kònìdhi lé dhi, mì ni adrè kizà nya tò. Di, mì kàdré àmikya togó tsi! Má lavú mána bvò nda dre!»

17

Yésu zi tà áyi Atá tí áyi tàndi dré

¹ Yésu kòtà tà nda i dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tàzoá dhi: «Tátá, lókyá kitswá dre. Mí bhà ámi Mváagó ni mì lanzile wà, ámi Mváagó kòbhàró kókpà ámi mì lanzile be dhi bvó. ² Tàko ko, mí afè rìnyí akódhi dré adrézó mónnyá wáyi i drile, kòfèró lídrì kóná vèsè kólyá dhi mónnyá wáyi mí dré afèle í dré dhi i dré. ³ Lídrì kóná vèsè kólyá nda, tà kòni 'i: adrélé mi, Giká bàti àlo kwákwá dhi ni ni dhi, ìndì adrélé Yésu Krísto mí dré amùle dhi ni ni dhi. ⁴ Má tadhá ámi mìlanzilanzì mónnyá bvò dri dhi i dré nòle dre. Àngyá ko, má 'o àzì mí dré afèle má dré 'òle dhi akílè dre. ⁵ Di nyànomvá dhi, Tátá, mí bhà áma mì lanzile mí làga, mìlanzilanzì má dré tá adrézó ába mí làga drìdrì bvò ni bhàma kandrà dhi sè wà.»

Yésu zi tà áyi Atá tí áyi lebèbhá i dré

⁶ «Má tadhá mi mónnyá mí dré adólé bvò kòndi lésè afèle má dré dhi i dré dre. Àyi nda i tá mína 'i. Di mí afè tá àyi má dré gò, ì dré ámi kúlí ka'izo 'òle. ⁷ Nyànomvá dhi, ì nì tàle dhi, tà tíí mí dré afèle má dré dhi ì angá mí vélésè dhi be. ⁸ Tàko ko, má fè àyi dré kúlí mí dré afèle má dré dhi i gò, ì dré kúlí nda ki ka'izo. Di ì nì bàti tàle dhi, má apfò mí vélésè dhi. Ì ka'ì kpà tàle dhi, mí amù ma mi. ⁹ Má adrè tà zi mí tí àyi nda i dré. Má adrè tà zi mónnyá bvò àdhyà i dré ko. Be ró dhi, má adrè mána tà zi àyi mí dré afèle má dré nda i dré. Àngyá ko, àyi mína 'i. ¹⁰ Ngá wáyi mána i kókpà mína 'i. Ngá wáyi mína i kókpà mána 'i. Di má kisú mìlanzilanzì àyi nda i sè dre. ¹¹ Nyànomvá dhi, má adrè mána lile mí véna. Má gò véle adrélé bvò kònìdhi lé ko. Di, àyi nda i dhu rè àyikya bvò kònìdhi lé. Áma Atá lólo ni, mí kàdré àyi ki líkí ámi rú mí dré afèle má dré dhi ni rìnyí sè, ì

kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adrélé mí be ngá àlo ró dhi t́ni. ¹² Má dré tá adrérà'a àyi fbe dhi 'á dhi, má adré tá àyi ki líkí ámi rú mí dré afèle má dré nda ni rinyi sè. Má su tá àyi rú gò, àyi ki àlo dré avizo ko, kàdré ngbà 'í mvá adrélépi tá lile dràdrà kisú dhi 'i ko dhi.^m Tà nda kòdhi atsá kònini, kitswálé tà tisìle ámi Kúlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.ⁿ

¹³ Nyànomvá dhi, má adré lile mí véna. Di má adré tà kòdhi ki ta má dré rè dhu adrérà'a bvò kònidhi lé dhi 'á, ì kàdréro adrélé áma kólénzé fbe, ìndì kólénzé nda kògaró àyi léna kitswálé títí. ¹⁴ Má fè àyi dré ámi kúlí gò, mónyá bvò kòndi àdhya ì dré togó kònzì bhàzo àyi rú, ì dré adrélé bvò kòndi àdhya ró ko dhi sè, ngóro má dré kpà adrélé bvò kòndi àdhya ró ko dhi t́ni. ¹⁵ Má adré tà zi mí tí, mí kòtingáro àyi bvò kòndi 'ásè dhi ko. Be ró dhi, má adré mána tà zi, mí kàdréro àyi ki líkí Dhya kònzì ni tà sè. ¹⁶ Àyi nda ì móndí bvò kòndi àdhya 'i ko, ngóro má dré kpà adrélé móndí bvò kòndi àdhya 'i ko dhi t́ni. ¹⁷ Mí kòbhà àyi twá adrélé mónyá lólo mína ì ró tà bàti sè. Ámi kúlí, tà bàti nda 'i. ¹⁸ Ngóro mí dré áma amùle bvò kònidhi lé dhi t́ni dhi, má adré kókpà àyi ki mu lile bvò nda 'ásè. ¹⁹ Àyi nda ki tà sè dhi, má adré áma tàndi ni fe adrélé ámi tà 'o, ì kàtsáro mónyá lólo mína ì ró tà bàti sè.»

Yésu zi tà áyi Atá tí mónyá wáyi dra áyi ka'ibhá dhi ì dré

²⁰ «Má adré ngbà 'í tà zi mí tí àyi nda ì dré ko. Má adré kókpà tà zi mónyá dra áma ka'ibhá àyi nda ki kúlí sè dhi ì dré. ²¹ Tátá, má adré tà zi, àyi títí nda ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mí dré adrélé má léna dhi t́ni, ìndì má dré adrélé mí léna dhi t́ni. Lè ì kàdré kókpà áma léna, mónyá bvò kòndi àdhya ì kòka'iró dhi, mí amù ma mi. ²² Má fè àyi dré mìlanzilanzì mí dré afèle má dré dhi, ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adrélé mí be ngá àlo ró dhi t́ni. ²³ ma àyi léna, ìndì mi má léna. Lè ì kàdré kókpà ngá àlo ró kitswálé títí, mónyá bvò kòndi àdhya ì kòniró tàle dhi, mí amù ma mi, ìndì mí adré àyi ki le ngóro mí dré adrélé áma le dhi t́ni.

---

^m17:12 «Mvá adrélépi tá lile dràdrà kisú» kònidhi tá Yùdásì Ìsìkàrìyótá 'i.

ⁿ17:12 À kònò Longó ì 41:10; Yòwánì 13:18.

²⁴ Tátá, má adré lèá dhi, mónnyá mí dré afèle má dré nda ì kàdré tùmání má be àrà má dré adrézó lána dhi na, ì kàdréro áma mìlanzìlanzì no be dhi bvó. Mí afè má dré mìlanzìlanzì nda, mí dré tá áma lèle drìdrì bvò nì bhàma kandrà dhi sè.

²⁵ Áma Atá gyägya nì, tágba mónnyá bvò kòndi àdhya ì dré ámi nìzo ko dhi, má nì mána mi be. Mónnyá áma ka'ìbhá nda ì nì kpà tàle dhi, mí amù ma mi dhi be.

²⁶ Má 'o mi àyi nda ì dré nìle. Má nì kpà go adrélé ámi 'o ì dré nìle, kitswálé lèle mí dré adrézó áma le ásà dhi kàdréro àyi léna, ìndì áma tàndi má kàdréro àyi léna.»

18

Yésu nì rùma

(À kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Márokò 14:43-50; Lúkà 22:47-53)

¹ Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, ì dré ngàzo lile lebèbhá nì ìbe zyàle yábhu rú zile Kèdrónà dhi nì ta'á na. Gò ì dré fizo amvú àlo òlívè fa kya na. ² Di Yùdàsì adrélépi tá 'òle akódhi nì lefè kàribhá ì drígá dhi nì tá kpà àrà nda be. Àngyá ko, Yésu ì lebèbhá nì ìbe dhi ì adré tá ru kimó kònàle rä. ³ Di Yùdàsì nda dré Rómà kì sòdá zyandre dhi kì adrìzo í vèsè, tùmání tépelò likíbhá àruka angábhá kòwánà kàdrì ì vélèsè ìndì Fàrisáyò ì vélèsè dhi ìbe, alìzo àyi ìbe. Àyi nda ì ru tá àtsí ì, tálà ì, ìndì àdzú ngá ìbe àyi drígá. ⁴ Di Yésu nì tá tà títi adrébhá 'òle atsálé í rú dhi ì be gò, dré àyi kisízó àyi nda ì véna, lizíá àyi tí dhi: «Mì adré àdhi nì nda?» ⁵ Ì logó drá dhi: «Yésu Nàzàrètà lésè dhi.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Ma 'ì.» Yùdàsì adrélépi akódhi nì lefè àyi drígá nda totó tá ì àyi kòfalé. ⁶ Di Yésu kòtà dhi «Ma 'ì» àyi dré dre dhi, ì dré gòzo bvólé ro ledhélé kìní mi. ⁷ Gò Yésu dré gòzo tódhyá lizíá àyi tí dhi: «Mì adré àdhi nì nda?» Ì tà dhi: «Yésu Nàzàrètà lésè dhi.» ⁸ Di Yésu logó dhi: «Má tà tá àmi dré dhi, ma 'ì dhi dre. Mì kàdré áma nda kòdhya dhi, mì tayí di mónnyá kòni ì lile.» ⁹ Tà nda kòdhi atsá tá kònìni, kitswálé kúlí Yésu dré tá tàle kònìdhi kò'oró ru: «Má tayí dhya mí dré afèle má dré dhi kì àlo

avìle ko.»^o

¹⁰ Gò Sìmonà Pètèrò adrélèpi tá sápi íbe dhi, dré ngàzo sápi nda ni asé gò, kòwánà ki kàdrì ni màràbà ni bí dríágó lésè dhi ni bvwàzo kìle. Màràbà nda ni rú tá Málókò. ¹¹ Dì, Yésu dré tazoá Pètèrò dré dhi: «Mí logó sápi mína àrà ni na. Adré leá má kòmvu tsì kópò kizà àdhyá áma Atá dré afèle má dré mvùle ni ko?»

Yésu pfò Ánà kandrà

¹² Gò Rómà ki sòdá nda i, àyi ki kàdrì, tsàle Yúdà ànzì ki tépelò líkíbhá nda íbe dhi, ì dré Yésu ni rùzo adròle. ¹³ Ì dré zyà akódhi ni drizo lizo ába Ánà, Kàyáfà ni andrì bhàna. Kàyáfà nda tá kòwánà ki kàdrì 'ì kóná nda kònàdhi sè. ¹⁴ Akódhi nda tá dhyá tàlepi Yúdà ànzì i dré dhi «Dóro ni, dhyá àlo dré dràle mónnyá wáyi i dré dhi» dhi 'ì.

Pètèrò gà Yésu rè

(À kònò kpà Mátáyò 26:69-70; Márokò 14:66-68; Lúkà 22:55-57)

¹⁵ Sìmonà Pètèrò i Yésu ni lebèlepi àzya dhi be dhi, ì adré tá lìle Yésu vèsè. Kòwánà ki kàdrì ni tá Yésu ni lebèlepi nda be go, à dré akódhi ni tayízó fìle Yésu vèsè kòwánà ki kàdrì nda ni bhà'álé na. ¹⁶ Dì, Pètèrò totó tá ína i adrélé kivi na dzóti làga. Dì Yésu ni lebèlepi, kòwánà ki kàdrì dré tá nìle be nda dré pfòzo tà ta mvátòkò adrélèpi tá dzóti nda ni líkí dhi be gò, dré Pètèrò ni 'òzo fìle. ¹⁷ Gò mvátòkò adrélèpi dzóti líkí nda dré lizízóá Pètèrò tí dhi: «Mí tsì dhyá kòdhi ni lebèbhá ki àlo 'ì ko?» Dì, Pètèrò logó dhi: «Kóko, ma 'ì ko.»

¹⁸ Àrà nda dré tá adrélé kídhì ro dhi sè dhi, màràbà i tépelò líkíbhá íbe dhi ì turú tá àtsí gò, ì dré àyi ki totózó làgàsà adrélé yòá. Dì Pètèrò dré kpà áyi totózó adrélé àtsí yo àyi kòfalé.

Kòwánà ki kàdrì lizí tà Yésu tí

(À kònò kpà Mátáyò 26:59-66; Márokò 14:55-64; Lúkà 22:66-71)

¹⁹ Dzó nda na dhi, kòwánà ki kàdrì dré Yésu ni lizízó akódhi ni lebèbhá ki tà sè,

---

^o18:9 À kònò Yòwánì 6:39; 17:12.

ìndì tà dré adrélé tadhále dhi kì tà sè. ²⁰ Dì Yésu dré logózóá drá dhi: «Má tà tá mána tà ngádra 'á mónnyá wáyi dhi ì kandra. Vésè wáyi, má tadhá tá tà lísambò dzó ì 'ásè ìndì tépelò na, àrà Yúdà ànzì wáyi dhi ì dré adrézó ru kímó nda ì 'ásè. Má tà tá tà àlo dhi lùzu ró ko. ²¹ Mí adré ò dhi tà lizí má tí àdho tà sè? Lè mí kòlizí tà mónnyá áma kúlí yibhá dhi ì tí. Àyi nda ì nì tà má dré tàle dhi ì dóro.» ²² Yésu kòtà tà nda dre dhi, tépelò líkíbhá kì àlo adrélépi tá ànyi làgá dhi dré akódhi ni mì sàzo gò, tàzoá drá dhi: «Mí adré kúlí logó kòwánà kì kàdrì tí kònìni?» ²³ Dì Yésu logó drá dhi: «Má kòtà tà kònzi dhi, lè mí kòtadhá tà kònzi nda àma dré. Dì, má kòtà tà bàti kòdhyá dhi, mí adré ò áma si àdho tà sè?» ²⁴ Gò Ánà dré Yésu ni mùzo bã akódhi ni adròzo ásà dhi íbe í rú lile Kàyáfà, kòwánà kì kàdrì véna.

Pètèrò gò tódhyá Yésu ni ga rè

(À kònò kpà Mátáyò 26:71-75; Márokò 14:69-72; Lúkà 22:58-62)

²⁵ Dì Sìmonà Pètèrò adré tá ìna àtsí yo kivi na. Gò lizízóá tíá dhi: «Mì tsì akódhi ni lebèbhá kì àlo 'ì ko?» Dì Pètèrò dré tà nda ni gàzo rè, tàzoá dhi: «Kóko, ma 'ì ko.» ²⁶ Gò kòwánà kì kàdrì ni màràbà àlo, adrélépi tá dhyá Pètèrò dré tá bí bvwàle dhi ni aró ro dhi, dré tàzoá dhi: «Má nò tsì mì tùmání akódhi be amvú òlívè fa kya na ko?» ²⁷ Dì Pètèrò dré gòzo tódhyá tà nda ni ga rè. Gbã lókyá nda sè dhi, àgólòwa dré tsirà bhèzo.

Yésu pfò Pilátò kandra

(À kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Márokò 15:1-5; Lúkà 23:1-5)

²⁸ Ngá kòwa dre dhi, ì dré Yésu ni drizo Kàyáfà bhàlésè, lizo ába Rómà kì gùvèrènére ni dzó kàdrì na. Dì, Yúdà ànzì Yésu ni dribhá nda ì fì tá àyikya dzó kàdrì nda na ko, ì kàtsáro ndí ró ko, ì kòkítswáro gwányá Pásíkà àdhyá ni nya be dhi bvó.

²⁹ Gò Pilátò dré apfòzo àyi vélé, lizíá àyi tí dhi: «Mì adré agó kònìdhi ni asíkì àdho tà sè?» ³⁰ Ì logó drá dhi: «Akódhi kàdré tá drikònzi líyí 'ì ko dhi, kònò mà kitswá tá alìle akódhi ni fe mí drígá dhi ko.» ³¹ Pilátò tà àyi dré dhi: «Àmì kì tàndi mì kòdo akódhi tàbvó tàle, ngóro àmì kì tátrítrí kúlí dré adrélé lèle dhi tìni.» Dì

Yúdà ànzì nda ì logó drá dhi: «À adré mómí p̄fuma dràle dhi ni logá àma dré.»

³² Tà nda kòdhi atsá tá kònìni, kitswálé kúlí Yésu dré tá tàle í ni ngalè dra dràdrà kára ángùdhi sè ya dhi kò'oró ru be dhi bvó.

³³ Di Pilátò dré gòzo f̄le áyi dzó kàdrì na gò, dré Yésu ni azízó, lizízóá tíá dhi: «Mi, mi ópí Yúdà ànzì kya 'ì?» ³⁴ Yésu logó dhi: «Tà mí dré lizílé kòdhi angá ámi tándi drilésè? Kó ngalè, dhya àzya tà áma tà mí dré nì?» ³⁵ Di Pilátò logó dhi: «Ma dhu Yúdà mvá 'ì bàti? Ámi tándi ni súrú ì kòwánà kàdrì f̄be dhi, ì afè mi má drígá àyi. Mí 'o àdho tà 'ì?» ³⁶ Yésu logó dhi: «Áma òpì, òpì bvò kòndi àdhya 'ì ko. Áma òpì kàdré tá òpì bvò kòndi àdhya 'ì dhi, kònò áma màrábà ì p̄fu tá làp̄fú, má dré dhèzo Yúdà ànzì ì drígá ko dhi dre. Di, áma òpì ína òpì kònwa dhi 'ì ko.» ³⁷ Pilátò lizí tíá dhi: «Mi di mína ópí 'ì?» Di Yésu logó dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, ma ópí 'ì dhi.^p À ti ma ìndì má alì bvò kònìdhi lé kitswálé tà bàti longó mómí ì dré. Dhya ángùdhi adrélépi trèle tà bàti rú dhi adré áma kúlí yi.» ³⁸ Di Pilátò tà drá dhi: «Tà bàti nda àdho 'ì?»

À nò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(À kònò kpà Mátáyò 27:15-31; Márokò 15:6-20; Lúkà 23:13-25)

Pilátò kòtà tà nda dre dhi, dré gòzo p̄f̄le kivì na Yúdà ànzì ì véna gò, tàá àyi dré dhi: «Má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko. ³⁹ Di, gwányá Pásikà àdhya tú dhi, mì adré àkodrà áma ti lizí, má kòtr̄ró àmi dré mómí àlo 'ìle bǎdzó na dhi. Mì adré di lèá dhi, má kòtr̄ àmi dré ópí Yúdà ànzì kya kòdhi?» ⁴⁰ Di ì dré ngàzo trèle, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Akódhi ko! Mí kàtr̄ àma dré Bàrábà kòdhya!» Di Bàrábà nda tá ína mómí k̄i kodzólépi ligílé àyi k̄i kàdrì ì rú dhi 'ì.

19

¹ Di Pilátò dré Yésu ni tayízó drile bhwàle. ² Gò sòdá ì dré fanz̄ kùtsi ró dhi ni

---

^p18:37 À kitswá kpà kúlí tis̄le Gírìkì ti sè kònì k̄i ladzá kònìni: «Mí adré tàá dhi, ma ópí 'ì dhi mi.»

pàzo kùla ró asólé akódhi dri gò, kánzò kǎ asózó rúá. ³ Dì ì dré adrézó alìle akódhi véle adrélé tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» Ì adré tá kpà akódhi ni mì tosá.

⁴ Gò Pilátò dré gòzo tódhyá pfòle kivì na, tàá Yúdà ànzi ì dré dhi: «Mì nò rè ká! Má adré akódhi ni 'o apfòle àmi kandrá, mì kònìró dhi, má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko.» ⁵ Dì Yésu dré apfòzo kivì le kùlá ledélé kùtsí sè dhi be í dri, ìndì kánzò kǎ be í rú. Pilátò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nò rè agó kònìdhi ká!»

⁶ Dì kòwánà kàdrì ì tépelò likíbhá ìbe dhi ì kònò akódhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi fa kipakipa dri! Mí tidí akódhi!» Dì, Pilátò logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndì, mì do akódhi tidílé fa kipakipa dri àmi. Ma ró dhi, má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko.» ⁷ Yúdà ànzi ì logó drá dhi: «Àma, àma tátrítrí kúlí ìbe. Dì tátrítrí kúlí nda adré leá dhi, akódhi kòdràdrà dré àyi zìle Gìkà ni Mvágó ro dhi sè.»^q

⁸ Pilátò kòyi tà nda dre dhi, tirì dré gòzo véle akódhi ni 'o lavúlé. ⁹ Dì dré gòzo Yésu ni dri fizo ába àyi dzó kàdrì na gò, lizízóá tíá dhi: «Mí angá ángolésè?» Dì, Yésu logó ína kúlí ko. ¹⁰ Pilátò gò tàá drá dhi: «Mí adré tsì kòdhi agílé má tí? Mí nì ko tàle dhi, ma rìnyí ìbe ngalè ámi trìzo yà, kó ngalè ámi 'òzo tidílé fa kipakipa dri yà dhi?» ¹¹ Dì Yésu logó drá dhi: «Kònò Gìkà kòfè tá rìnyí nda mí dré ko dhi, mí kitswá tá tà àlo 'o má rú ko. Ásà dhi, dhya áma lefèlepi mí drígá dhi ni tàkonzì kàdrì mína ni lavú.»

¹² Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Pilátò dré kìdhózó adrélé láti nda Yésu ni trìzo. Dì, Yúdà ànzi ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Mí kòtrì agó kòdhi dhi, mi Kàyìsàrà ni arúpi 'i ko. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélèpi tàá dhi, ì ópí 'i dhi, adré ína ligílé Kàyìsàrà rú.» ¹³ Dì Pilátò kòyi kúlí nda dre dhi, dré Yésu ni 'òzo apfòle kivì le. Gò dré lírízó lírìrà adrézó móndí ki tàbvó ta dhi dri, àrà rú zìle Bhà'álé kírà sè dhi na. (Àrà nda ni rú Èbéré ti sè dhi «Gàbàtà».) ¹⁴ Lókyá nda tá ànyíànyi kítú rírí, kítú adrézó tà ledé gwányá Pásìkà àdhya dré dhi 'i. Pilátò dré tàzoá Yúdà ànzi ì dré dhi: «Mì nò rè àmi ki ópí kònìdhi ká!» ¹⁵ Dì ì dré gòzo adrélé tetrélé, adrézó

---

^q19:7 À kònò Lèvítíkè 24:16.

loyóá dhi: «Akódhi kòdràdrà! Kòdràdrà! Mí tidí akódhi fa kípakípa dri!» Pilátò lizí àyi tí dhi: «Má kòtidí tsì àmi kì ópí fa kípakípa dri?» Di kòwánà kàdrì ì logó dhi: «Àma kì ópí àzya yókódhó, ngbà 'í Kàyìsàrà 'ì kalóma.»¹⁶ Gò Pilátò dré Yésu ni fèzo àyi drígá, ì kòtidíró akódhi fa kípakípa dri be dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kípakípa dri dhi

(À kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Márokò 15:21-32; Lúkà 23:26-43)

Di ì dré Yésu ni drizo lizo ába.¹⁷ Akódhi dré áyi tándi ni fa kípakípa dòzo lizo p̄fòle ába tsàle àrà adrélé zìle Drìfà ro dhi na. (À adré àrà nda ni rú zi Èbéré ti sè dhi «Gòlògótà».)¹⁸ Kònàle dhi, ì dré akódhi ni tidízó fa kípakípa nda dri. Ì dré kpà mómí rì àruka kì tidízó fa àruka ì drìsè, àlo ni Yésu ni dríagó lésè, àzya ni lidzì ni lésè, Yésu ni tándi kítógá 'á.

¹⁹ Pilátò 'o tá wárágà tisìle gò, dizoá fa kípakípa nda dri. À tisì tá dríá dhi: «Yésu Nàzàrétà lésè dhi, ópí Yúdà ànzi kya.»²⁰ Yúdà ànzi zyandre dhi ì dré wárágà nda ni nàzo. Tàko ko, àrà Yésu ni tidízó fa dri nda tá ànyi bhàandre làga, ìndì à tisì tá wárágà nda Èbéré ti sè, Látínò ti sè, ìndì Giríkì ti sè.²¹ Di ásà dhi, Yúdà ànzi kì kòwánà kàdrì ì dré lizo tàá Pilátò dré dhi: «Mí kòtisì <Ópí Yúdà ànzi kya> dhi ko. Be ró dhi, mí kòtisì mína dhi: <Agó kònìdhi tà tá dhi, ì ópí Yúdà ànzi kya 'ì.»²² Di, Pilátò dré logózóá dhi: «Tà má dré tisìle kòdhi, má tisì dre.»

²³ Sòdá ì kòtidí Yésu fa kípakípa dri dre dhi, ì dré akódhi ni kítá kì dòzo lanzílé àyi su dhi ì kòfalésè àlo àlo. Di tayí tá ngbà 'í kítá kàtswa adrélé asolé kítá àzya ì zàle dhi kòdhyà. À dhi tá kítá nda ngá àlo ró, kìdhólé dri lésè tsàle pá na.²⁴ Di ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mà kòlasí ko. Be ró dhi, mà kòvù dzègé sè, nòzoá ngalè a ni adré àdhi dré ya dhi.» Tà nda kòdhi atsá tá kònìni, kitswálé tà tisìle Giká ni Kúlí na kònìdhi kò'oró ru:

«Ì lanzí áma kítá ì àyi kòfalésè,
ì vù kítá mána dzègé sè.»^r

Di tà kòdhi tà sòdá nda ì dré 'òle dhi 'ì.

---

^r19:24 À kònò Longó ì 22:19.

²⁵ Ànyì Yésu nì fa kípákípa nda làga dhi, akódhi nì andre ì adré tá àyi kì totó, tùmání andre nì nì amvúpi be, Màrýà Kòlópà nì tòkó be, ìndì Màrýà Màgàdàlénè be. ²⁶ Dì Yésu kònò áyi andre tùmání áyi lebèlepi í dré lèle tò dhi be dre dhi, dré tàzoá áyi andre dré dhi: «Tòkó, ámi mvá kònìdhi.» ²⁷ Dré kpà tàzoá áyi lebèlepi nda dré dhi: «Ámi andre kònìdhi.» Dì kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yésu nì lebèlepi nda dré akódhi nì dòzo líkílé í bhàna.

Yésu nì dràma

(À kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Márokò 15:33-41; Lúkà 23:44-49)

²⁸ Àmvolásà dhi, Yésu kònì, tà títi dhi ì 'o tá ru akílé dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Yí lovó adré áma 'o.» Tà tá kònìni kítswálé tà tísìle Gíkà nì Kúlí na dhi kò'oró ru be dhi bvó.^s ²⁹ Lìdrí àlo gàlepi vìnègàrì sè dhi tá kònàle. Dì sòdá nda ì dré ngá vòdhovódho dhi nì adózó sòle vìnègàrì nda léna, dròzoá fanzǐ rú zìle ìsópè dhi sílé gò, tingázóá kuru bhàle Yésu tí. ³⁰ Dì Yésu kòmvu vìnègàrì nda dre dhi, dré tàzoá dhi: «Tà títi dhi ì 'o ru akílé dre.» Dré drì abhézó gò, áyi lídrì tayízó lile.

³¹ Kìtú nda tá kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrà dhi 'ì. Dì Yúdà ànzì kì kàdrì ì lè tá àyíkya, sàbátù nda dré àbvò nda kì kìle fa kípákípa ì dri dhi ko. Tàko ko, sàbátù nda tá ína kàdrì, dré dhèle Pásikà tú dhi sè. Ásà dhi, ì dré Pìlátò nì ti lizízó, kò'oró dhya tidílé fa ì dri nda kì pá toṅòle, ìndì àyi kì àbvò tírìlé fa nda ì drìlèsè. ³² Dì sòdá ì dré lèzo dhya àlo tidílé tùmání Yésu be dhi nì pá kì toṅò. Gò ì dré kpà dhya àzya tidílé dhi nì pá kì toṅòzo. ³³ Dì, ì kòtsa Yésu rú dre dhi, ì dré kìsúzóá dhi, drà dre. Ì toṅò dì pá nì ì ko. ³⁴ Dì, sòdá nda kì àlo dré ína Yésu nì sòzo gàrànzì 'á dīlì sè gò, gbǎ kòdhwa, kàrí dré apfòzo yǐ be. ³⁵ Dhya tà nda kòdhi kì nòlepi mì sè dhi adré tà nda kì longó nì. Dì tà dré adrélé longólé nda ì, tà bàti 'ì. Akódhi nda nì tàle dhi, í adré tà bàti ta dhi be. Adré tà nda kì longó, mì kòka'iró kpà tà nda ì be dhi bvó. ³⁶ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kítswálé tà tísìle Gíkà nì Kúlí na kònìdhi kò'oró ru: «À kítswá akódhi nì fà kì àlo ṅo ko.»^t ³⁷ Tà

---

^s19:28 À kònò Longó ì 22:16; 69:22.

^t19:36 À kònò Pfòma 12:46; Ngá nàma 9:12; Longó ì 34:21.

àzya Kúlí nda na dhi adré kpà tàá dhi: «Ì ni dhya ì dré sòle dhi ni no.»^u

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(À kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Márokò 15:42-47; Lúkà 23:50-56)

³⁸ Àmvolásà dhi, agó àlo rú be Yòséfà angálépi Àrìmàtáyà lésè dhi dré lizo Pìlátò ni ti lizí, kòfèró láti í dré Yésu ni rúbhá dòzo bhàle mógó na. Yòséfà nda tá Yésu ni lebèbhá ki àlo 'i. Di, adré tá ína akódhi ni lebè lùzu ró, dré tá adréle Yúdà ànzi ki kàdrì ki ro dhi sè. Di Pìlátò dré tà nda ni ka'izo gò, Yòséfà dré lizo rúbhá nda ni do. ³⁹ Nìkòdémò atú lilepi Yésu véna ngátsi sè dhi dré kpà lizo Yòséfà be. Akódhi nda do tá dò tàdzí be dóro ledélé mírè sè ìndì àlówè sè dhi ànyíanyi kiló nyadhi-àlo-dri-mudrí.^v ⁴⁰ Di àyi rìti nda ì dré Yésu ni rúbhá dòzo, lambélé kítá kàtswákàtswa dhi ì sè gò, dò nda ni dàzo rúá, ànzyà gà Yúdà ànzi ì dré adréle 'òle àbvò sizo dhi tñi. ⁴¹ Amvú àlo dhi tá ànyi àrà Yésu ni tidízó fa kípakípa dri nda làga. Amvú nda na dhi, à ga tá mógó tídhí dhi kírà na. À bhà tá rè móndí lána ko. ⁴² Di kítú nda dré tá adréle kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i sè dhi, ìndì mógó nda dré tá adréle ànyi dhi sè dhi, ì dré Yésu ni rúbhá bhàzo kònàle.

20

Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi

(À kònò kpà Mátáyò 28:1-8; Márokò 16:1-8; Lúkà 24:1-12)

¹ Drùbhì kínó ngá pfùnìpfùnì, kítú ni àlo pósò àdhya sè dhi, Màrýà Màngàdàléné dré ngàzo lile mógó na. Dré nòzoá dhi, à tìngá kírà mógó nda tísè dre. ² Di dré ràzo Sìmonà Pétèró ki kisú tùmání Yésu ni lebèlepi àzya dré lèle tò dhi be gò, tàzoá àyi dré dhi: «À do Mírì mógó lésè lizo ába dre. Mà nì ngalè à bhà akódhi ángolé ya dhi ko!»

---

^u19:37 À kònò Zàkàrýà 12:10.

^v19:39 «Mírè» ì «àlówè» be kòni ì, ngá tàdzí be dóro angábhá mbì lésè yà, ngalè fa lésè yà dhi 'i. Yúdà ànzi ì adré tá ngá nda ki adó dò tàdzí be dóro dhi ni ledézó ásà gò, adrézó dò nda ni da àbvò rú, àbvò nda ni sìma kandrá.

³ Di Pétèró ì Yésu ni lebèlepi àzya nda be dhi ì dré ngàzo láti do lizo mógó na. ⁴ Àyi rìti nda ì adré tá rale rarà. Di, Yésu ni lebèlepi àzya nda dré ína ràzo sírí tsàle mógó na drìdrì Pétèró kandrána. ⁵ Dré tandizo kítá kàtswákàtswa tayílé dhi ki no mógó na. Di, fì tá ína lána ko. ⁶ Simónà Pétèró adrélépi tá aralé akódhi vésè dhi dré kpà atsázó gò, fìle ndiri mógó na. Dré kítá kàtswákàtswa tayílé nda ki nòzo, ⁷ kítá tá Yésu ni drì ndràzo ásà dhi be. À pa tá kítá nda bhàle gàrà dri, àrà twá kítá kàtswákàtswa nda kya rúsè dhi na. ⁸ Di Yésu ni lebèlepi àzya atsálépi tá drìdrì nda dré kpà fizo mógó na. Dré tà nda ni nòzo gò, ka'izoá. ⁹ (Tàko ko, atsalé kònàdhi dhi, tà tisìle Giká ni Kúlí na dhi fì tá dhu rè àyi drìna ko. Di ì nì tá rè ko tàle dhi, lè tá Yésu kònga dràdrà 'ásè dhi.) ¹⁰ Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré gòzo nzìle àyi bhàna.

Yésu agá Màríyà Màngàdàlénè kandrà

(À kònò kpà Mátáyò 28:9-10; Márokò 16:9-11)

¹¹ Di, Màríyà totó tá ína ì adrélé ngòle kivi na mógó nda làga. Dré tá adrèrà'a ngòle dhi 'á dhi, dré tandizo ngá no mógó na gò, ¹² ángéló rì kítá kemve asóbhá àyi rú dhi ki nòzo. Àyi nda ì lírí tá àrà tá Yésu ni rúbhá bhàzo dhi 'á, àlo ni àrà drì ni ni bhàzo dhi lésè, àzya ni àrà pá ni ni bhàzo dhi lésè. ¹³ Di ì dré lizízóá tíá dhi: «Tòkó, mí adré ngòle àdho tà sè?» Akódhi logó àyi dré dhi: «À do áma Mírì dre. Má nì ngalè à bhà akódhi ángolé ya dhi ko.» ¹⁴ Kòtà tà nda dre dhi, dré áyi alázó Yésu ni no adrèrà'a áyi totó kònale. Di, nì tá ína tàle dhi, Yésu 'i dhi ko. ¹⁵ Yésu dré lizízóá tíá dhi: «Tòkó, mí adré ngòle àdho tà sè? Mí adré àdhi ni nda?» Màríyà adré tá ína kisùá dhi, akódhi nda tá amvú líkílépi 'i. Dré di tàzoá drá dhi: «Atálágó, mí kòdo akódhi mi dhi, mí tà má dré mí bhà akódhi ángolé ya dhi, má kòlìró akódhi ni adó.» ¹⁶ Yésu tà drá dhi: «Màríyà!» Di Màríyà dré áyi alázó akódhi vélé, tàá drá Èbèrè ti sè dhi: «Ràbbúnì!» (Rú nda kòdhi adré lèá tàle dhi «Tà tadhálépi».) ¹⁷ Di Yésu tà drá dhi: «Mí ru ma ko. Tàko ko, má mbà rè áma Atá véna ko. Di, mí lì mína áma adrúpi ì véna tàá áyi dré dhi, má adré mbàle áma Atá adrélépi kpà àmi ki Atá ro dhi véna. Má adré mbàle áma Giká adrélépi kpà àmi ki Giká ro dhi véna.»

¹⁸ Di Màrìyà Màngàdàlénè dré lizo longóá akódhi ni lebèbhá i dré dhi: «Má nò mána Mírì dre!» Gò dré tà akódhi dré tá tàle í dré dhi ki longózó àyi dré.

Yésu agá áyi lebèbhá i kandrá

(À kònò kpà Mátáyò 28:16-20; Márokò 16:14-18; Lúkà 24:36-49)

¹⁹ Kìtú ni àlo pòsò àdhya nda ni ìndró sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì kimó tá ru dzó àlo na, dzóti ki atsúzó gágá, ì dré tá adrélé Yúdà ànzi ki kàdrì ki ro dhi sè. Di Yésu dré alizo áyi totó àyi ki kítógá 'á gò, tàá àyi dré dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi íbe!» ²⁰ Kòtà tà nda dre dhi, dré áyi drígá ki tadházó àyi dré áyi gàrànzì be. Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré lenzézó tò, ì dré àyi ki Mírì nda ni nòle dhi sè.

²¹ Di Yésu dré gòzo tódhyá tàá àyi dré dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi íbe! Ngóro áma Atá dré áma amùle dhi tñi dhi, má adré kókpà àmi ki mu.» ²² Kòtà tà nda dre dhi, dré la'a vòzo àyi dri gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kòkisú Tírí Lólo wà!

²³ Dhya ángùdhi mì dré dra tàkonzì ni ni trizo dhi, Giká ni kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri. Dhya ángùdhi mì dré dra tàkonzì ni ni trizo ko dhi, Giká kitswá kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri ko.»

Yésu tadhá i Tòmá dré

²⁴ Di, Tòmá, adrélé kpà rú zile Làtí, Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo dhi, tá ína àyi kòfalé yókódhó Yésu dré tá alìrà'a. ²⁵ Di Yésu ni lebèbhá àruka nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mà nò Mírì dre!» Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Má kònò nàrì ki fúdrì akódhi ni drígálé 'á, áma drígámbílí sòzo lána gò, áma drígá sòzo akódhi ni gàrànzì na ko dhi, má kitswá mána ka'íá bwà ko!»

²⁶ Di kítú nzi-drì-na àmvolésè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré gòzo tódhyá ru kimó dzó nda na. Tòmá tá ína àyi kòfalé be. Tágba à dré tá dzóti nda ki atsúzó dhi, Yésu dré alizo áyi totó àyi ki kítógá 'á gò, tàá àyi dré dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi íbe!» ²⁷ Gò dré tàzoá Tòmá dré dhi: «Mí so ámi drígámbílí kònwa. Mí nò áma drígá i. Mí so kpà ámi drígá áma gàrànzì na. Mí kòtayí tà kayima gò, adrézó áma ka'ì!» ²⁸ Di Tòmá tà drá dhi: «Áma Mírì, áma Giká!» ²⁹ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí adré áma ka'ì, mí dré áma nòle dre dhi sè. Di, kólénzé ína món dyá

adrèbhá áma ka'ì áma no àko ró dhi ì dré!»

Tà búkù kònìdhi ni tisìzo dhi

³⁰ Yésu 'o tá tà líndrígá ró àruka bí dhi ì áyi lebhèbhá ì mi. À tisì tà nda ì búkù kònìdhi léna ko. ³¹ Dì, à tisì tà kòdhi ì, mì kòka'iró dhi, Yésu Mèsíyà 'ì, ìndì Giká ni Mvágó 'ì gò, àmi ki tà ka'ìka'ì nda sè dhi, mì kàdréro lídrì fbe akódhi léna be dhi bvó.

21

Yésu tadhá ì áyi lebhèbhá nzi-drì-rì dhi ì dré

¹ Àmvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhyá áyi tadhá áyi lebhèbhá ì dré tápáriandre Tìbèríyà àdhya mìle.^w Tà nda 'o ru kònìni: ² Sìmonà Pétèró, Tòmá adrélé kpà rú zìle Làtí dhi, Nàtànàyélè angalépi Kánà Gàliláyà le dhi lésè dhi, Zèbèdáyò ni ànziàgo ì, tsàle Yésu ni lebhèbhá rì àruka fbe dhi ì tá tùmání tápáriandre nda mìle. ³ Dì Sìmonà Pétèró dré tàzoá àyi dré dhi: «Má adré lile kosyá bhe.» Ì tà drá dhi: «Mà ni kpà li tùmání mí be.» Dì ì dré tombàzo bwátù na gò, lile kosyá bhe yì ni tálí na. Dì, ngátsi nda sè dhi, ì kisú tá àyíkya ngá àlo ko.

⁴ Ngá kòwa dre dhi, Yésu totó tá ì adrélé tápáriandre nda mìle. Dì, akódhi ni lebhèbhá ì nì tá àyíkya tàle dhi, dhya nda Yésu 'ì dhi ko. ⁵ Dì Yésu dré kúlí yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Áma ànzi ì, mì ru tsì kosyá 'í?» Ì logó drá dhi: «Kóko.» ⁶ Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kòbhe àmi ki kimbá bwátù ni dríágó lésè gò, mì kòkisúró kosyá.» Ì dré di bhèzoá gò, ì dré kitswázó kimbá nda ni asé bwà ko, kosyá dré gàle lána zyandre ró dhi sè. ⁷ Dì Yésu ni lebhèlepi dré lèle tò dhi dré tàzoá Pétèró dré dhi: «Mírì 'ì!» Sìmonà Pétèró kòyi akódhi tǎrà'a dhi «Mírì 'ì» dre dhi, dré kítá ì dré tá ngìle ì rúsè kitswázó kosyá bhe dhi ni adózó asólé ì rú gò, áyi bhèzo yì na. ⁸ Yésu ni lebhèbhá àruka nda ì dré kpà gòzo bwátù be, adrélé kimbá gàlepi kosyá sè bí nda ni se àmvòràmvò. Àngyá ko, ì vwà tá yì mìlèsè ko,

---

^w21:1 «Tápáriandre Tìbèríyà àdhya» kònìdhi tá rú àzya tápáriandre Gàliláyà àdhya dré dhi 'ì.

ngbà 'í ànyîanyi méterè nyadhi-nzi.

⁹ Ì kòtsa sìle kìní mi dre dhi, ì dré àtsí turúlé dhi ni nòzo, tùmání kosyá tobhàle dríà dhi ìbe, ìndì mápà be. ¹⁰ Dì Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì kosyá àruka mì dré rùle dhi ìbe.» ¹¹ Dì Sìmonà Pétèró dré mbàzo bwátù na gò, kimbá nda ni asé apfòle kìní mi. Kimbá nda ga tá kosyá kàdrìkàdrì kámá-àlo-drì-nyadhi-ri-drì-mudrí-drì-na dhi ì sè. Dì, tágba kosyá nda ì dré tá adrézó zyandre ró dhi, kimbá nda tìkí tá ko.

¹² Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì ngá nya.» Akódhi ni lebèbhá nda kì àlo lizí tá ngalè akódhi àdhi 'í ya dhi ko. Tàko ko, ì nì tàle dhi, akódhi Mírì 'í káyà dhi be. ¹³ Dì Yésu dré àyi kisízó ànyi àyi làga, mápà nda ni adó lanzílé àyi dré. Dré kpà 'òzoá kònìni kosyá nda ì sè. ¹⁴ Dì kòrìdhi, vésè ni na Yésu dré àyi tadházó àyi lebèbhá ì dré, àyi ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi 'í.

Yésu ì Pétèró be dhi

¹⁵ Ì kònya ngá dre dhi, Yésu dré tàzoá Sìmonà Pétèró dré dhi: «Sìmonà, Yòwánì ni mvá, mí adrè áma le bàti àyi kònì kya kì lavú?» Akódhi logó drá dhi: «Àyíya, Mírì, mí nì tàle dhi, má adrè ámi le dhi be.» Dì Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábilígyà ànzi kì líkí.» ¹⁶ Yésu gò akódhi ni lizí vésè ni rì sè tàzoá dhi: «Sìmonà, Yòwánì ni mvá, mí adrè áma le bàti?» Akódhi logó drá dhi: «Àyíya, Mírì, mí nì tàle dhi, má adrè ámi le dhi be.» Dì Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábilígyà kì líkí.» ¹⁷ Yésu gò akódhi ni lizí vésè ni na sè tàzoá dhi: «Sìmonà, Yòwánì ni mvá, mí adrè áma le?» Kizà dré Pétèró ni 'òzo, Yésu dré tá lizílé tíá vésè ni na sè dhi «Mí adrè áma le?» ya dhi sè. Dì Pétèró dré logózóá drá dhi: «Mírì, mí nì mína tà tíí dhi ì be. Mí nì tàle dhi, má adrè ámi le dhi be!» Dì Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábilígyà kì líkí. ¹⁸ Má adrè tà bàti ta mí dré: Mí dré tá adrèrà'a kàdhùrà ro dhi 'á dhi, mí adrè tá ámi tàndì ni káfà 'í ámi kípílé 'á gò, mí dré adrézó lile àrà ángùdhi mí dré adrézó lile lile lána dhi na. Dì, mí kònì dra atsa màlìga ró dhi, mí ni mína ámi drígá kì kidzì gò, dhya àzya dré ámi káfà 'ízo ámi kípílé 'á, ámi drizo lizo mí be àrà mí dré lèzo lile lána ko dhi na.» ¹⁹ Yésu tà tá kònìni tadházóá dhi, Pétèró ni dra dràdrà kára ángùdhi sè ya dhi, ìndì akódhi ni dràdrà nda ni lindrì fe

Giká dré ngíni ya dhi. Di Yésu kòtá tà nda dre dhi, dré tazoá drá dhi: «Mí kàdré áma lebè!»

Yésu i akódhi ni lebèlepi dré lèle tò dhi be dhi

²⁰ Gò Pétèró dré áyi alázó, Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi ni no adrérà'a alìle àyi vèsè. (Akódhi nda tá dhya áyi bhèlepi Yésu agá mísá làga gò, lizíá tíá dhi «Mírì, àdhi ni ámi lefè kàribhá i drígá nì?» ya dhi 'i.)^x ²¹ Di Pétèró kònò akódhi nda dre dhi, dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mírì, kàdré di dhya kònìdhi ni tà sè dhi, tà ni ni adrè ngíni?» ²² Yésu logó drá dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì fbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i? Mí, mí kàdré mína áma lebè!» ²³ Di tà nda sè dhi, rúbí dré la'úzó Yésu ni ka'ìbhá i kòfalé tàá dhi, akódhi ni lebèlepi nda kitswá ína dràle ko. Tákò, Yésu tà tá dhi, dhya nda kitswá dràle ko dhi ko. Be ró dhi, tà tá ína dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì fbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i?»

²⁴ Yésu ni lebèlepi nda, dhya tà nda kòdhi ki nòlepi mì sè gò, dré adrézó tà nda ki longó, adrézó tisíá wárágà kònìdhi léna dhi 'i. Mà nì tàle dhi, tà dré adrélé longolé nda i tà bàti 'i dhi be.

²⁵ Yésu 'o tá kpà tà àruka i bí. Má adrè kisùá dhi, kònò à kòtisì tá tà nda i àlo àlo tíí búkù i léna dhi, àrà búkù nda ki tobhàzo bvò kònìdhi lé dhi ni tá adrè yókódhó.

---

^x21:20 À kònò Yòwánì 13:25.